

Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΛΥΣΗ ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

Αλμπέρτο Φλωρεντίν – Λευκωσία Μάης 2017

[ΔΝΤ - Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ε/κ - Ελληνοκύπριοι, ΕΕ- Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΚΤ - Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ΚΔ - Κυπριακή Δημοκρατία, ΠτΔ - Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, τ/κ - Τουρκοκύπριοι.]

Ο Μάρκος Οικονόμου και η Ισαβέλλα Φλωρεντίν, εκτός από την ηθική στήριξη που πράγματι είχαν ανάγκη, βοήθησαν να γίνουν πιο κατανοητά και ισορροπημένα πολλά μέρη του κειμένου. Για τα πάμπολλα προβλήματα που συνεχίζει να έχει, αυτοί δεν έχουν καμμία ευθύνη.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Νίκος Αναστασιάδης: "Κυπριακό και οικονομία είναι αλληλένδετα... η πιο δυνατή οικονομία ισχυροποιεί τη διαπραγματευτική μας θέση" ¹.

Η σύγχρονη ιστορία όμως δείχνει πως η αγαπημένη μέθοδος της δεξιάς για να εξασφαλίσει την "δυνατή οικονομία", η λιτότητα, είναι ο μεγαλύτερος εχθρός της λύσης.

Ξεκίνησα να γράφω αυτό το κείμενο το καλοκαίρι του 2015, παρακινημένος από τις ενθουσιώδεις δηλώσεις του Βρετανού Υπουργού Εξωτερικών Philip Hammond και του ειδικού συμβούλου του Γ. Γ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό Espen Barth Eide ότι "*όλα τα άστρα είναι ευθυγραμμισμένα*" για τη λύση του Κυπριακού.

Η λυσοφοβική δεξιά άρπαξε με ενθουσιασμό την ευκαιρία να εξοργιστεί και να ειρωνευτεί το "κακό άστρο" της Τουρκίας. Φυσικά παρέλειψε να συμπεριλάβει τον εαυτό της στα γρουσουζικά ουράνια σώματα. Τι υποκρισία!

Αλλά η αισιοδοξία των Hammond και Eide μύριζε και αυτή υποκρισία. Η αύξηση του εθνικισμού και η αποσταθεροποίηση πολυεθνικών κρατών στην Ευρώπη οφείλεται στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές που άρχισαν να εφαρμόζονται από τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Γι' αυτό η μακροπρόθεσμη σταθερότητα, η "βιωσιμότητα" μιας λύσης, κινδυνεύει πάνω από όλα από τη λιτότητα την οποία επιβάλλει η ευρωπαϊκή ελίτ στην οποία ανήκουν και οι δύο ².

Στο κείμενο λοιπόν ταίριαζε ένας ειρωνικός τίτλος όπως "Η Βιώσιμη Λύση στον Αστερισμό της Λιτότητας". Όμως διάφορα με ανάγκασαν να σταματήσω το γράψιμο, και έτσι ήρθε το Brexit ³, το οποίο υπονόμωσε ακόμα περισσότερο το δαιδαλώδες αφήγημα μέσα στο οποίο κινούνται όλοι οι καβγάδες της δεξιάς. Παρά τις διαφωνίες τους όλες οι ομάδες της δεξιάς δεν διστάζουν να ερεθίζουν την πιο επικίνδυνη προκατάληψη μας, τον ελληνικό εθνικό εγωισμό γαρνιρισμένο με ευρωπαϊκή υπεροψία. Και όλες στηρίζουν την επιχειρηματολογία τους στο ήδη πριν το Brexit φθαρμένο κύρος της ΕΕ. Το αισιόδοξο ΔΗΣΥ ισχυρίζεται ότι η ΕΕ εγγυάται την λειτουργία, τη βιωσιμότητα και την ευημερία μιας συμβιβαστικής λύσης. Η λυσοφοβική αντιπολίτευση επιμένει ότι η συμμετοχή στην ΕΕ δίνει στη ΚΔ τη δυνατότητα, το δικαίωμα, ακόμα και την υποχρέωση για μαξιμαλιστικές απαιτήσεις. Και οι δύο επιμένουν ότι η μικροσκοπική ΚΔ μπορεί ακόμα να χρησιμοποιεί την ΕΕ ως αποτελεσματικό καρώτο και

ραβδί στις διαπραγματεύσεις με την Τουρκία. Ένα άρθρο του Ν. Μούδουρου για τις εξελίξεις στην Τουρκία ⁴ βοηθά να καταλάβουμε πόσο δεν είναι ρεαλιστικά αυτά μετά το Brexit.

Στο μεταξύ βγήκαν στην επιφάνεια και άλλα προβλήματα, υπήρξαν άλλες σημαντικές εξελίξεις, Μια από αυτές προκάλεσε μια μικρή αλλαγή στον τίτλο, την προσθήκη του χαρακτηρισμού "συνταγματικής", και μεγάλες αλλαγές στο κείμενο.

Κάποια στιγμή τον Μάρτη του 2017, έπαψα να προσπαθώ να ενσωματώσω τις νέες εξελίξεις, για να μπορέσω τελικά να αποτελειώσω το κείμενο.

Πάντως ο βασικός προβληματισμός του κειμένου, αν δηλαδή μπορεί μια οποιαδήποτε λύση, ή ακόμα και η διατήρηση ενός ειρηνικού status quo, να είναι βιώσιμη ενώ βαθαίνει η φτωχοποίηση της μεγάλης πλειοψηφίας, συνεχίζει να είναι ουσιαστικός. Όσο για τα πρόσφατα γεγονότα που δεν αναφέρονται, επιβεβαιώνουν την επιχειρηματολογία του.

Μέρος του προλόγου είναι και μια σύντομη αναφορά στο οικονομικό φόντο. Το κραχ του 1929, την πρώτη μεγάλη οικονομική κρίση του καπιταλισμού του 20ου αιώνα, ακολούθησε η βαθιά ύφεση της δεκαετίας του 1930, η Ναζιστική εξουσία στη Γερμανία, και ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. Παράλληλα εμφανίστηκαν το "New Deal" στις ΗΠΑ και η πολιτική που έγινε γνωστή ως "Middle Way" στις Σκανδιναβικές χώρες.

Τα δύο τελευταία ήταν οι πρόδρομοι των πολιτικών που θα κυριαρχούσαν στον Δυτικό κόσμο μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, όταν ο δυτικός καπιταλισμός βίωσε σχεδόν τρεις δεκαετίες οικονομικής άνθισης γνωστές ως *Χρυσή Εποχή (Golden Age)*. Χαρακτηριστικά της περιόδου ήταν: η πίστη ότι οι νέο-Κεϋνσιανος κρατικός παρεμβατισμός μπορούσε να θέσει μόνιμα τον καπιταλισμό υπό έλεγχο, και οι καταστροφικές οικονομικές κρίσεις ανήκαν πια στην ιστορία. Η πρακτικά πλήρης απασχόληση. Το λίγο ή πολύ στηριγμένο στην αρχή της "καθολικότητας" Κράτος Πρόνοιας με ανθρώπινες συντάξεις, κοινωνικές παροχές και δημόσια υγεία. Δωρεάν δημόσια εκπαίδευση μέχρι και το Πανεπιστήμιο. Ιστορικής σημασίας προοδευτικές κοινωνικές αλλαγές μετά το φεμινιστικό κίνημα, το κίνημα των gay, το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων στις ΗΠΑ ⁵.

Αυτά μέχρι την "*πρώτη ταυτόχρονη διεθνή κρίση από την δεκαετία του 1930, την κρίση του 1974-75*" ⁶ που για την καπιταλιστική ελίτ ήταν το ίδιο αναπάντεχη και ακατανόητη όσο και η κρίση του 1929 μετά την οικονομική άνθιση των Roaring 20s ⁷. Η νέα κρίση αρνιόνταν να ανταποκριθεί στις συνταγές της ως τότε κυρίαρχης νεο-κεϋνσιανής οικονομικής ορθοδοξίας. Έτσι η αντίδραση της δυτικής ελίτ ήταν η εγκατάλειψη της και η προσπάθεια επιβολής από την αρχή της δεκαετίας του 1980 της πολιτικής που έγινε γνωστή ως νεοφιλελευθερισμός: η δημοσιονομική λιτότητα, οι επιθέσεις στο συνδικαλιστικό κίνημα, η απορρύθμιση και η ασυδοσία των επιχειρήσεων στην αγορά εργασίας και αλλού, οι ιδιωτικοποιήσεις, η κατεδάφιση του μεταπολεμικού Κράτους Πρόνοιας και η αντικατάσταση της καθολικότητας στην κοινωνική πολιτική από πολιτικές "στόχευσης" και "εισοδηματικών κριτηρίων".

Η μάχη για να σωθούν όσα μπορούν από το Κράτος Πρόνοιας συνεχίζεται ακόμα μετά από τέσσερις σχεδόν δεκαετίες, δείχνοντας πόσο μεγάλη είναι η αντίσταση των εργαζομένων και η αποφασιστικότητα τους να διατηρήσουν αυτά που έμαθαν να θεωρούν ως κοινωνικά δικαιώματα τους.

1. ΛΙΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ

1.1 Προϋπολογισμοί και Συντάγματα της Λύσης

Η "εμπλοκή του ΔΝΤ στο θέμα της λύσης του Κυπριακού αναπόφευκτα δημιουργεί συνειρμούς", έγραφε στις 27/11/2015 η Χαραυγή, και παρατηρούσε πως "η Κύπρος [...] γνωρίζει ποιες μεθόδους ακολουθεί και ποιες είναι οι πολιτικές του [ΔΝΤ]. Λιτότητα, περικοπές σε μισθούς και ωφελήματα των εργαζομένων, εκποιήσεις, ιδιωτικοποιήσεις κτλ."

Αν η είδηση της εμπλοκής του ΔΝΤ δημιουργεί πράγματι δυσάρεστους συνειρμούς, η συνέντευξη τον επόμενο Ιανουάριο του συναγερμικού Υπουργού Οικονομικών στους [Financial Times, 2016] προκαλεί τρόμο. Αφού ο δημοσιογράφος σημείωσε ότι εκτός από το ΔΝΤ και οι "Παγκόσμια Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Κομισιόν ήδη δίνουν συμβουλές σχετικά με τις οικονομικές και χρηματοδοτικές πτυχές της επανένωσης", ο Χ. Γεωργιάδης εξομολογήθηκε τους φόβους και τις επιδιώξεις του:

"Η οποιαδήποτε συμφωνία για την επανένωση της Κύπρου κινδυνεύει να αποτύχει εκτός και αν το νέο ομοσπονδιακό κράτος ... υιοθετήσει δεσμευτικούς κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας... η νέα Κύπρος πρέπει να έχει στο Σύνταγμα της μια ρήτρα ισοσκελισμένων προϋπολογισμών που θα επέβαλλε δημοσιονομική υπευθυνότητα όχι μόνο στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση αλλά και στις αυτόνομες οντότητες, Ελληνοκυπριακή και Τουρκοκυπριακή"

Ο συνταγματικός όρος να είναι ισοσκελισμένοι οι προϋπολογισμοί, δηλαδή η απαγόρευση των ελλειμματικών προϋπολογισμών, είναι μια ισχυρή και μόνιμη νομική κατοχύρωση ότι τα κρατικά έξοδα δεν θα ξεπερνούν τα έσοδα. Στα έξοδα ωστόσο συμπεριλαμβάνονται δαπάνες για την υγεία, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, το μισθολόγιο του δημόσιου, συντάξεις κλπ, όλα αυτά που βελτιώνουν το βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων και οι νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις μειώνουν δραστικά. Η συνταγματική απαγόρευση των ελλειμματικών προϋπολογισμών είναι ισχυρό μέτρο επιβολής λιτότητας⁸ μια ασπίδα προστασίας των πολιτικών αντιλαϊκής λιτότητας από τον πλειοψηφικό δημοκρατικό έλεγχο.

1.2 Εμπόδια στο Δημοκρατικό Έλεγχο της Λιτότητας ΣΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

από την "επιστήμη"...

Από την αρχή της νεοφιλελεύθερης στροφής, μετά την αδυναμία αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης του 1974 με τις κλασικές νεοκεϋνσιανές πολιτικές⁹, η ευρωπαϊκή πολιτικό-οικονομική ελίτ προσπαθεί να προστατεύσει αυτές τις μη δημοφιλείς οικονομικές πολιτικές από τον κίνδυνο περιορισμού τους από δημοκρατικούς αντιπροσωπευτικούς θεσμούς.

Έτσι και αλλιώς η ελίτ πίστευε πάντα πως οι πολιτικές αποφάσεις για την οικονομία ήταν επιστημονικά ζητήματα για τα οποία οι απλοί άνθρωποι δεν είναι ικανοί να έχουν γνώμη¹⁰. Χαρακτηριστική μια συνέντευξη του ελληνοκύπριου νομπελίστα οικονομολόγου Χριστόφορου Πισσαρίδη¹¹. Στα μέσα του 2011, ενώ άρχιζε η κατά μέτωπο επίθεση της ελίτ στην εργατική τάξη και την κυβέρνηση της Αριστεράς, συνέντευξη του στον Φιλελεύθερο της 31 Ιούλη είχε τίτλο "Ο κομματισμός θα κάνει πολύ κακό". Ο ίδιος ο τίτλος έδειχνε τον φόβο και την περιφρόνηση με την οποία έβλεπαν Πισσαρίδης και Φιλελεύθερος την σχέση της πολιτικής - τι άλλο περιγράφει ο υποτιμητικός όρος "κομματισμός";¹²- με τις αποφάσεις για την οικονομία.

Μετά τον τρομοκρατικό υπότιτλο "SOS για την οικονομία και τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων" ο Πισσαρίδης λέει:

μπορεί να χρειαστούν και υψηλότεροι συντελεστές στο ΦΠΑ ¹³ για να ισορροπήσει η οικονομία. Αν με το να πάει ο πρόεδρος ή ο γενικός γραμματέας ενός συνδικάτου στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας [τότε ο Δ. Χριστόφιας] και πεισθεί ο Πρόεδρος ότι είναι πολλά τα μέλη, διότι θα τον ψηφίσουν και να πει [στον υπουργό Οικονομικών] εντάξει μην το κάνεις, ε... τότε χρησιμοποιείται η οικονομία για πολιτικούς -κομματικούς σκοπούς. Αυτό είναι το χειρότερο που μπορεί να γίνει.

Στην συνέντευξη δεν εκφράζεται καμιά ανησυχία μήπως "πεισθεί ο Πρόεδρος" από στέλεχος της ΟΕΒ ή άλλο εκπρόσωπο των κεφαλαιοκρατών - αυτοί δεν ενοχλούν τον νομπελίστα, που καταλήγει με μια πολυχρησιμοποιημένη παρομοίωση του οικονομολόγου με γιατρό-επιστήμονα¹⁴:

με ανησυχεί ιδιαίτερα, το πώς η οικονομία δεν φαίνεται να λαμβάνεται πολύ στα σοβαρά, ως ένα θέμα που χρειάζεται σωστή επιστημονική μελέτη. Για παράδειγμα, κάτι τέτοιο δεν θα γινόταν ποτέ για τα νοσοκομεία και την υγεία. Δεν θα έλεγε ποτέ, μην δώσεις εκείνα τα φάρμακα, διότι ο αντιπρόσωπος αυτών των φαρμάκων δεν μου αρέσει και δώσε άλλα φάρμακα στον ασθενή για πολιτικούς λόγους. Αυτό δεν θα το έλεγε ποτέ κανένας για την υγεία, γιατί λοιπόν να το πει για την οικονομία; Και το ένα πρόβλημα είναι επιστημονικό, και το άλλο.

Δεν μπορώ να σχολιάσω εδώ τις διαφορές των επιστημών της ιατρικής και των οικονομικών ¹⁵. Πάντως, παρεμβάσεις όπως του Πισσαρίδη έχουν "μαλακούς" ιδεολογικούς στόχους. Χρησιμοποιούν το κύρος της επιστήμης για να διευκολύνουν την λαϊκή αποδοχή της λιτότητας.

Η "οικονομική επιστήμη" δικαιολογεί επίσης την δημιουργία οικονομικών θεσμών "ανεξάρτητων" από τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς. Έτσι το πρώτο μέτρο που ανακοίνωσε μετά την εκλογή του ο Αναστασιάδης ήταν η δημιουργία ενός "Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής" και επικεφαλής του διόρισε, surprise-surprise, τον "ακομμάτιστο" Χ. Πισσαρίδη ¹⁶. Λίγο αργότερα η κυβέρνηση Αναστασιάδη διόρισε επικεφαλής του "ανεξάρτητου" πάλι "Δημοσιονομικού Συμβουλίου", που λειτουργεί σαν δημοσιονομική συνείδηση του κράτους ¹⁷ και δημιουργήθηκε κατ' απαίτηση της ΕΕ, έναν ακραίο νεοφιλελεύθερο, τον δημοσιογράφο Δημήτρη Γεωργιάδη ¹⁸. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και η επιθετικά "ανεξάρτητη" Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Όμως αυτά δεν πείθουν πια, όπως διαπιστώνει το 2016 άρθρο του Brookings Institution που "σύμφωνα με μια μελέτη... είναι η δεξαμενή σκέψης με τις περισσότερες αναφορές από τα μίντια και τους πολιτικούς των ΗΠΑ" ¹⁹:

απομονωμένα το ένα από το άλλο εδώ και δεκαετίες τα οικονομικά και η πολιτική έχουν ξαναγίνει αχώριστα.

... το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα... η πολιτική άρχισε να ασχολείται με ζητήματα προσωπικής ταυτότητας... τα Οικονομικά κατέληξαν να είναι μαθηματική επιστήμη αντί να ανήκουν στη τέχνη της πολιτικής. Οι πολιτικοί συζητούσαν ακόμα οικονομικά θέματα, αλλά μέσα στα πολύ περιορισμένα όρια τα οποία καθόριζαν γενικά παραδεκτές παράμετροι. Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, έμοιαζε πως τα οικονομικά είχαν απελευθερωθεί από την ιδεολογία, ακόμα και από την όποια πολιτική σημασία.

...

Όμως η φωνή της λογικής δεν εισακούεται πια. Οι άνθρωποι που είναι δίκαια εξοργισμένοι με το πολιτικό-χρηματοοικονομικό κατεστημένο, που νοιώθουν ακόμα τον πόνο από την ύφεση και

τα επακόλουθα της δεν ακούν τα επιχειρήματα των οικονομικών θεωριών. Για την ακρίβεια, μπορεί να αντιδράσουν άσχημα σε αυτά. Μπούχτισαν με τους ειδικούς που τους μιλάνε "για το καλό τους". Δεν βοηθάει να τους λέμε πως οι ειδικοί έχουν δίκιο: κανείς δεν μας ακούει.²⁰

Η ταξική πάλη και η αμφισβήτηση της οικονομικής ελίτ βρίσκονται ξανά στο προσκήνιο. "Ανεξάρτητοι" θεσμοί με συμβουλευτικό ρόλο δεν μπορούν πια να εξουδετερώσουν αποτελεσματικά αντιπροσωπευτικούς δημοκρατικούς θεσμούς όπως τον εργατικό συνδικαλισμό, αλλά ακόμα και τις υπάκουες στο παρελθόν στα συμφέροντα του κεφαλαίου Βουλές.

... στο "ανεξάρτητο" Νομικό Σύστημα

"Αν οι εκλογές μπορούσαν να αλλάξουν τα πράγματα, θα ήταν παράνομες" δηλώνει στην Ελλάδα "Το παλιό αναρχικό σύνθημα... γραμμένο με μαύρο και κόκκινο σπρέι στους τοίχους των πόλεων"²¹. Αντί όμως να γίνουν παράνομες οι εκλογές, μπορεί απλά να αναλάβει υπό την προστασία του ο Νόμος τα πράγματα που η ελίτ δεν θέλει να αλλάξουν. Μπορεί ο αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ να αυτοπαρουσιάζεται ως κάποιος που "δίνει έμφαση ... στην συμμετοχική δημοκρατία" και ο ΔΗΣΥ να προωθεί νομοσχέδια εφαρμογής "άμεσης δημοκρατίας"²², αλλά η βασική επιδίωξη του κόμματος είναι ο περιορισμός της δημοκρατίας σε ανώδυνα, προπαντός όχι οικονομικά, ζητήματα.

Σε περιόδους δημοκρατικής ομαλότητας τα μπράτσα για να επιβάλλει μη δημοφιλείς πολιτικές και να "λύνει γόρδιους δεσμούς" κατά την παιχνιδιάρικη διατύπωση δεξιού οικονομικού έντυπου²³ έχει μόνο το "ανεξάρτητο" Νομικό Σύστημα. Ο πανεπιστημιακός Ran Hirschi²⁴ περιέγραψε με μελανά χρώματα πως :

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες [δηλαδή από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, Α.Φ.] ο κόσμος έγινε μάρτυρας μιας εκπληκτικά γρήγορης μετάβασης σε κάτι που μπορούμε να το αποκαλέσουμε δικαστικοκρατία [juristocracy] Σε όλη την υφήλιο, σε πολυάριθμες χώρες και σε αρκετές υπερεθνικές οντότητες, μια εκ βάθρων συνταγματική μεταρρύθμιση έχει μεταφέρει μια πρωτοφανή ποσότητα εξουσιών από τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς στα δικαστικά σώματα. [Hirschi R., 2004]

Σε ένα τέτοιο διεθνές περιβάλλον η συναγερμική δεξιά μπορεί να παρουσιάσει τη τελευταία στιγμή ένα "σύγχρονο" σύνταγμα ως μέρος ενός take it or leave it πακέτου λύσης. Μπορούμε να υποψιαστούμε το περιεχόμενο του από τις προτάσεις για Συνταγματική Αναθεώρηση του ομοϊδεάτη της, τότε πρωθυπουργού της Ελλάδας Αντώνη Σαμαρά, οι οποίες όπως έγραφε ο συνταγματολόγος και υπουργός Εργασίας του ΣΥΡΙΖΑ Γιώργος Κατρούγκαλος (τονισμένα δικά μου Α.Φ.):

*σε ένα κυρίως αποσκοπούν... στη **συνταγματοποίηση του νεοφιλελευθερισμού**, όχι πλέον ως διαρκούς εξαίρεσης, λόγω της κατάστασης ανάγκης της οικονομίας, αλλά ως της **νέας κανονικότητας**.*

... Αυτά που μισοκρυμμένα αναγγέλλονται για την αλλαγή των οικονομικών διατάξεων του Συντάγματος είναι τα πιο βασικά. Να καταργηθεί το άρθρο 106 του Συντάγματος²⁵, ώστε να μην έχει πια αρμοδιότητα η πολιτεία επί των στρατηγικών τομέων της οικονομίας, να εξαφανιστεί η θεμελιώδης αρχή του κοινωνικού κράτους.²⁶

Πόσα μπορεί να χωρέσει και να μονιμοποιήσει ένα "σύγχρονο" Σύνταγμα; Απαγόρευση των απεργιών σε "ουσιώδεις" υπηρεσίες;²⁷ "Στόχευση" σε όλες τις κοινωνικές παροχές, ακόμα και στην εκπαίδευση²⁸ και την υγεία; Διασύνδεση του κρατικού (μόνο;) μισθολογίου με το ΑΕΠ; Απελευθέρωση ωραρίων ως "οικονομική ελευθερία" και "ατομικό δικαίωμα" εργοδοτών και εργαζομένων; Απελευθέρωση του κεφαλαίου από "υπερβολική γραφειοκρατία", ενώ πνίγεται στη γραφειοκρατία ο κοσμάκης, (βλέπε

Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, εισοδηματικά κριτήρια, κουπόνια στα νοσοκομεία); απαγόρευση της ΑΤΑ; ιδιωτικοποιήσεις; απορρύθμιση απολύσεων; ²⁹

Η μεταφορά παρόμοιων πραγμάτων από τον αγωνιστικό στίβο της πολιτικής και του συνδικαλισμού στο "άδυτο", στο "ιερό" του Ανώτατου Δικαστηρίου, σημαίνει ότι την διαχείριση τους κληρονομεί η ανώτατη δικαστική γραφειοκρατία.

Με ποια κριτήρια και με τι στόχους θα την εξασκήσει; Ας δούμε πρώτα τι φαίνεται να περιμένει από τους Δικαστές η δεξιά, που θέλει να τους παραδώσει αυτές τις εξουσίες.

1.3 Ισοσκελισμένοι προϋπολογισμοί για να πληρώσουν τη κρίση οι εργαζόμενοι

Κατά τον Αβέρωφ Νεοφύτου "ο λαός τα τελευταία τρία χρόνια έκανε μεγάλες θυσίες ώστε να καταφέρει να βγει από το μνημόνιο"³⁰. Όπως όμως παρατηρεί η εισαγωγή στο βιβλίο "The Brexit Crisis A VERSO REPORT - 2016"³¹ "το σύνθημα με το οποίο κέρδισε "η καμπάνια του Brexit ήταν "ας ξαναπάρουμε τον έλεγχο". Η αύξηση της αποχής στις εκλογές της Κυπριακής Δημοκρατίας αντανακλά αυτή την αίσθηση απώλειας ελέγχου, ο "λαός" αισθάνεται ότι η ελίτ τον θυσίασε στο βωμό της διαχείρισης της κρίσης.

Οι παρουσιαζόμενες ως εθελοντικές "θυσίες που έκανε ο λαός", αυτός ο αισχρός ευφημισμός για την αντιλαϊκή λιτότητα, σημαίνει στη πράξη "την κρίση του καπιταλισμού να πληρώσουν οι εργαζόμενοι". Μια τετριμμένη έκφραση, ένα κλισέ της αριστεράς; Ναι, αλλά είναι ταυτόχρονα και ο πυρήνας της στρατηγικής της ευρωπαϊκής οικονομικό-πολιτικής ελίτ.

Τα άρθρα που θα συνταγματοποιούν τη λιτότητα δεν θα αναφέρουν βέβαια ότι τις κρίσεις θα πληρώνουν οι εργαζόμενοι. Ούτε θα υπάρχει σε αυτά η λέξη "λιτότητα", εξάλλου ο ίδιος ο Χ. Γεωργιάδης επέμεινε για τον προϋπολογισμό του 2017 ότι "Ισοσκελισμένος προϋπολογισμός δεν σημαίνει προϋπολογισμός λιτότητας" ³²

Δεν είναι τυχαίο όμως που οι ισοσκελισμένοι προϋπολογισμοί είναι σήμα κατατεθέν του νεοφιλελευθερισμού και της λιτότητας ³³. Μπορεί τυπικά να μη είναι συνώνυμοι με την αντιλαϊκή λιτότητα. Αλλά το τι συμβαίνει στη πράξη το καθορίζουν εκείνοι που έχουν τον έλεγχο τους. Κατά τον Michael Hudson που είναι "ένας διακεκριμένος ερευνητικός καθηγητής οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Missouri - Kansas City"³⁴:

Ελλάδα: Λιτότητα για τους Τραπεζίτες

Ο Michael Hudson λέει πως ο Έλληνας Υπουργός Οικονομικών Βαρουφάκης προτείνει λιτότητα για την τραπεζική τάξη παρά την εργατική τάξη, για να ισοσκελιστεί ο προϋπολογισμός.

Το πρόβλημα δεν είναι απλά και μόνο ότι η τρόικα θέλει από την Ελλάδα ισοσκελισμένο προϋπολογισμό. Θέλει η Ελλάδα να ισοσκελίσει τον προϋπολογισμό μειώνοντας τους μισθούς και επιβάλλοντας λιτότητα στους εργαζόμενους. Αντίθετα, ο Βαρουφάκης έχει προτείνει να ισοσκελιστεί ο προϋπολογισμός επιβάλλοντας λιτότητα στην χρηματιστική τάξη, τους μεγαλοκαρχαρίες και τους μεγάλους φοροφυγάδες. Προτείνει αντί την μείωση των συντάξεων, αντί τη συρρίκνωση της εσωτερικής αγοράς, αντί τη συνέχιση μιας άχρηστης λιτότητας, να εξοικονομήσουμε δύσμιση δισεκατομμύρια ευρώ από τους παντοδύναμους Έλληνες μεγαλοκεφαλαιοκράτες. Να συλλέξουμε τους φόρους που καθυστερούν.

Αυτά έχουν εξοργίσει τις τράπεζες. Τελικά οι υπουργοί οικονομικών της Ευρώπης δεν είναι όλοι υπέρ του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού αν αυτό θα γίνει φορολογώντας τους πλούσιους,

επειδή οι τράπεζες γνωρίζουν πως όποιους φόρους καταφέρνουν να αποφύγουν οι πλούσιοι καταλήγουν στα χρηματοκιβώτια τους.

Ενώ ο νομπελίστας οικονομολόγος Joseph Stiglitz γράφει ότι:

Ο πολλαπλασιαστής του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού είναι μια από τις παλιότερες θέσεις της οικονομικής θεωρίας - η παράλληλη αύξηση των φόρων και των εξόδων διεγείρει την οικονομία. Αν οι φόροι στοχεύουν τους πλούσιους και τα έξοδα τους φτωχούς, ο πολλαπλασιαστής μπορεί να γίνει ιδιαίτερα υψηλός

Ο Stiglitz δηλαδή υποστηρίζει ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς λιτότητας για τους μεγάλους επιχειρηματίες και αύξησης των παροχών προς τα φτωχότερα τμήματα του πληθυσμού ³⁵"Όμως" συνεχίζει στο ίδιο άρθρο, γραμμένο τον Οκτώβρη του 2014, :

Η δήθεν σοσιαλιστική κυβέρνηση της Γαλλίας μειώνει τους εταιρικούς φόρους και κάνει περικοπές στα έξοδα - μια συνταγή σχεδόν εγγυημένη να βλάψει την οικονομία, αλλά που κερδίζει τον έπαινο της Γερμανίας.³⁶

Ο Stiglitz ονομάζει "λιτότητα υπέρ των επιχειρηματιών (pro-business austerity)" την τυπική συμπεριφορά της Δυτικής ελίτ από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 . Πίσω από την υποτιθέμενη ιδεολογία της ελίτ με τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς - "ο συνταγματικός νόμος για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς δεν έχει σχέση με τα οικονομικά. Είναι μια ηθικοπλαστική σταυροφορία" εκτιμάει για την Γερμανία αρθρογράφος των Financial Times³⁷ - κρύβεται η πραγματική εμμονή της, που είναι η χρησιμοποίηση τους για αντιλαϊκή λιτότητα, για να πληρώσουν την κρίση οι εργαζόμενοι.

1.4"το ανεύθυνο πολιτικό σύστημα"

Για αυτό και η ελίτ πρέπει να επιμένει πως φταίνε οι εργαζόμενοι για την κρίση. Στην Κυπριακή Δημοκρατία η νεοφιλελεύθερη ελίτ συνήθως κατηγορεί αντί για την εργατική τάξη, το "άτακτο παιδί", τους "ανεύθυνους γονείς" που το καλόμαθαν ³⁸. Σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ

Για δεκαετίες το πολιτικό σύστημα στην προσπάθεια του να αυξήσει την κομματική του πελατεία χρέωνε την χώρα... υπάρχει μια τάση που θα ήθελε, πάλι εμείς οι πολιτικοί στο οποιοδήποτε αίτημα να λέμε ναι. Ε δεν θα αλλάξω προσωπικά την άποψη μου, πως τώρα που έφυγε η Τρόικα είναι που πρέπει να δοκιμαστεί και θα δοκιμαστεί και δοκιμάζεται κάθε μέρα η υπευθυνότητα μας. ³⁹

Ο Νεοφύτου αναφέρονταν στους νοσηλευτές, μια ομάδα εργαζομένων που εξαιτίας της δυσκολίας και της κοινωνικής χρησιμότητας της εργασίας τους θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται με τον μεγαλύτερο σεβασμό. Και όμως δέκα μέρες πριν αυτές τις δηλώσεις του διαβάζουμε:

"Χάσαμε το μέτρο", δηλώνει ο Α. Νεοφύτου για την απεργία των νοσηλευτών... Πού θέλουμε να πάρουμε αυτό τον τόπο, ξεκινήσαμε τα παλιά;", διερωτήθηκε, και πρόσθεσε πως αυτές οι συμπεριφορές μας φέρνουν στο νου μια εικόνα πολύ χειρότερη από τις κακές πρακτικές του παρελθόντος". ⁴⁰

Πάντως το "οποιοδήποτε αίτημα" στο οποίο αρνείται να "πει ναι" ο Αβέρωφ προέρχεται μόνο από τους εργαζόμενους. Αντίθετα για το κεφάλαιο είναι η ώρα των μεγάλων "ΝΑΙ" , όπως δείχνουν πολύ γλαφυρά όχι μόνο οι πράξεις της κυβέρνησης αλλά ακόμα και δηλώσεις του στη Βουλή:

[Οι] τρεις βασικ[οί] άξονες στους οποίους εδράζεται η πολιτική του ΔΗΣΥ ... είναι: 1. Η αποενοχοποίηση του κέρδους. 2. Η δημιουργία ενός αξιόπιστου περιβάλλοντος προσέλκυσης επενδύσεων. 3. Η μεταρρύθμιση παντού. ⁴¹

Οι δύο πρώτοι άξονες δεν αφήνουν αμφιβολία για ποιους χτυπάει η καρδιά του ΔΗΣΥ. Ο τρίτος, ασαφής όπως είναι συχνά οι απειλές των bullies, έχει παρελθόν, για το οποίο περισσότερο παρακάτω.

1.5 ένα πουκάμισο Αυτοτιμωρίας

Η πρόταση για συνταγματοποίηση των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών του Χ. Γεωργιάδη αντιγράφει μια απόφαση της Γερμανικής κυβέρνησης το 2009. Ο οικονομολόγος Wolfgang Münchau έγραψε τότε στους Financial Times, άρθρο με τίτλο *"Το Βερολίνο πλέκει ένα τρίχινο πουκάμισο ελλείμματος για όλους μας (Berlin weaves a deficit hair-shirt for us all)"*⁴².

Το "τρίχινο πουκάμισο" (hairshirt), είναι *"ένα ένδυμα από ακατέργαστο ύφασμα από τρίχες κασίικας, που φοριέται σαν πουκάμισο με στόχο την καταστολή των παθών δια αυτοτιμωρίας, και σαν απόδειξη μετάνοιας."*⁴³ Αυτό το όργανο αυτοτιμωρίας ήταν μια απόφαση που:

πάρθηκε πρόσφατα στο Βερολίνο για την εισαγωγή ενός νόμου για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς στο σύνταγμα της Γερμανίας. Ήταν μια εξαιρετικά σημαντική απόφαση... από το 2016 θα είναι παράνομο για την ομοσπονδιακή κυβέρνηση να έχει έλλειμμα μεγαλύτερο του 0.35% του ΑΕΠ. Μετά το 2020 τα ομόσπονδα κρατίδια δεν θα μπορούν να έχουν καθόλου ελλείμματα. Αντίθετα με την ευρωπαϊκή συμφωνία σταθερότητας και ανάπτυξης, που αρχικά παρακάμφθηκε, μετά έγινε ελαστικότερη και μετά αγνοήθηκε, αυτός ο μονομερής συνταγματικός νόμος θα λειτουργήσει.

Η στερέωση [anchoring] του νόμου σταθερότητας στο εθνικό σύνταγμα είναι ένα ακραίο μέτρο - σαν να κλειδώνεις τη πόρτα και να πετάς το κλειδί... σημαίνει πως στο μέλλον η δημοσιονομική πολιτική θα βρίσκεται στα χέρια των δικαστών του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας.

Γιατί είναι "ακραίο μέτρο" η ανάθεση στους Δικαστές του Ανώτατου της δημοσιονομικής πολιτικής; Γιατί η παρομοίωση των μη ελλειμματικών προϋπολογισμών με "τρίχινο πουκάμισο τιμωρίας"; Και ποιους θα τιμωρούν οι δικαστές του Ανώτατου;

Η δήλωση του Αβέρωφ Νεοφύτου ⁴⁴ πως τα αιτήματα των νοσηλευτών του δημοσίου *"πάνε ενάντια ... στο θέμα της δημοσιονομικής πειθαρχίας"* ⁴⁵ δείχνει τις προθέσεις του ΔΗΣΥ. Αν το Σύνταγμα προνοούσε ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς, ο Νεοφύτου θα άφηνε τους Δικαστές του Ανώτατου να βάλουν στη θέση τους τους ενοχλητικούς εργαζόμενους χωρίς πολιτικό κόστος για το κόμμα του.

Μήπως όμως υπάρχει και η άλλη όψη του νομίσματος;

Τον Ιούλιο του 2010, η δεξιά καταψήφισε τα νομοσχέδια της κυβέρνησης Χριστόφια για αύξηση του εταιρικού φόρου στο 11%⁴⁶ και φορολόγηση της μεγάλης ακίνητης ιδιοκτησίας:

η Ολομέλεια της Βουλής των Αντιπροσώπων καταψήφισε με 26 ψήφους εναντίον και 21 ψήφους υπέρ [ΑΚΕΛ και ΕΔΕΚ] το νομοσχέδιο για αύξηση του εταιρικού φόρου από 10% σε 11% και με 31 ψήφους εναντίον και 16 υπέρ [το ΑΚΕΛ] το νομοσχέδιο για τη φορολογία της ακίνητης περιουσίας [που πρόβλεπε μεγάλους συντελεστές για μεγάλης αξίας ακίνητα, σε αντίθεση με το κατοπινό νομοσχέδιο της κυβέρνησης Αναστασιάδη - Α.Φ.]...

ο Πρόεδρος Χριστόφιας είπε ότι νοιώθει "πολύ άσχημα" μετά την απόρριψη από τη Βουλή των δύο κυβερνητικών νομοσχεδίων για την αύξηση του εταιρικού φόρου και την ακίνητη ιδιοκτησία, προσθέτοντας πως τα κόμματα που έχουν καταψηφίσει τα δύο νομοσχέδια "φέρουν τεράστια ευθύνη για το αν θα ξεπεράσουμε στα χρονικά όρια που θέτει η ΕΕ τα προβλήματα του δημοσιονομικού ελλείμματος".⁴⁷

Η δεξιά αντιπολίτευση λοιπόν όταν απειλούνταν τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου δεν δίστασε να "πάει ενάντια στη δημοσιονομική πειθαρχία" και να αφήσει να μεγαλώσει το έλλειμμα. Αν στο Ομοσπονδιακό μέλλον υπάρξει ανάγκη δημοσιονομικών ελλειμμάτων για το "συμφέρον του τόπου" όπως το κατανοεί η ελίτ, αυτή θα ξεχάσει ξανά τις αρετές της "δημοσιονομικής πειθαρχίας".

Πως θα συμπεριφερθεί σε αυτή την περίπτωση η ανώτατη Δικαστική γραφειοκρατία; Αν θέλει, θα μπορεί να επιτρέψει στην ελίτ να κάνει ότι έκανε το 2010 και χειρότερα, διότι το συνταγματικό άρθρο θα έχει παραθυράκια που θα το επιτρέπουν. Για παράδειγμα στο άρθρο του Γερμανικού Συντάγματος του 2009 που απαγορεύει τους ελλειμματικούς προϋπολογισμούς "εξαιρέση αποτελούν φυσικές καταστροφές ή έντονες υφέσεις"⁴⁸. Επίσης το Ανώτατο Δικαστήριο έχει το δικαίωμα να παραμερίσει το Σύνταγμα επικαλούμενο το "Δημόσιο Συμφέρον", ή το "Δίκαιο της Ανάγκης"⁴⁹

1.6 Ανεξάρτητη Δικαιοσύνη;

Μήπως ωστόσο μπορούμε να ελπίζουμε για το αντίθετο; Ότι δηλαδή το Ανώτατο Δικαστήριο στο μέλλον θα στηριχθεί στην απαγόρευση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και του δανεισμού για να επιβάλλει "αντι-επιχειρηματική λιτότητα", όπως πρότειναν οι Γιάννης Βαρουφάκης, Joseph Stiglitz και Michael Hudson; Μήπως στο μέλλον ένας αριστερός πρόεδρος θα μπορεί να στηριχθεί στο Ανώτατο Δικαστήριο (όπως έχει στηριχθεί πολλές φορές η κυβέρνηση Αναστασιάδη⁵⁰) για να ακυρώσει φιλικές προς τους επιχειρηματίες αποφάσεις μιας δεξιάς Βουλής που θα δημιουργούν ελλείμματα, όπως αυτές του 2010;

Με άλλα λόγια η δεξιά ελίτ είναι διατεθειμένη να στερήσει από τον εαυτό της πολιτικά δικαιώματα που θα μεταβιβάσει στο σώμα των δικαστών του Ανώτατου. Πόσο πιθανό είναι οι δικαστές να τα χρησιμοποιήσουν εναντίον της, επιβάλλοντας κάτι κοντά σε αυτό που η μη προνομιούχα πλειοψηφία αναγνωρίζει ως Δικαιοσύνη;

Γιατί όχι, μοιάζει να λέει η ιστοσελίδα του Ανώτατου Δικαστηρίου, αφού:

Η Δικαστική Εξουσία στην Κύπρο χαρακτηρίζεται από αμεροληψία και ανεξαρτησία. Η ανεξαρτησία τής Δικαστικής Εξουσίας κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα.⁵¹

Ενώ ο Γενικός Εισαγγελέας Κώστας Κληρίδης μιλώντας σχετικά με τον διορισμό νέου Βοηθού Γεν. Εισαγγελέα σε αντικατάσταση του έκπτωτου Ρίκου Ερωτοκρίτου, επέμενε πως:

"δεν πρέπει σε τέτοιου είδους ευαίσθητες θέσεις σε ανεξάρτητες υπηρεσίες να υπηρετούν πολιτικά πρόσωπα, δηλαδή πρόσωπα που προέρχονται από πολιτικούς χώρους και συνεχίζουν να είναι τέτοιοι... πρέπει να είναι άνθρωπος εγνωσμένου ασφαλώς νομικού κύρους και ήθους και να μην έχει οποιαδήποτε ιδιαίτερη ανάμιξη σε πολιτικές καταστάσεις"⁵²

Σύμφωνα με αγαπητό στους πολιτικούς σχολιαστές ρητό "Η γυναίκα του Καίσαρα δεν αρκεί να είναι τίμια, πρέπει και να φαίνεται τίμια". Ένα εκ γενετής ανέντιμο ρητό⁵³ που θα μπορούσε να γίνει τίμιο αν παραφράζονταν σε "Η γυναίκα του Καίσαρα δεν χρειάζεται να είναι τίμια, πρέπει όμως να φαίνεται τίμια". Η άρχουσα τάξη ωστόσο έχει λόγους να θέλει ειδικά το νομικό σύστημα όχι μόνο να φαίνεται αλλά και να είναι τίμιο, αμερόληπτο και ανεξάρτητο από την πολιτική.

Μέσα σε συγκεκριμένα πλαίσια όμως. Έχει πολύ σοβαρούς λόγους να το θέλει να είναι αμερόληπτο, επειδή είναι ο τελικός διαιτητής για τις αναμεταξύ τους συγκρούσεις, τον ανταγωνισμό ανάμεσα σε άτομα, επιχειρήσεις και ομάδες καπιταλιστικών συμφερόντων. Το γήπεδο δεν πρέπει να κατηφορίζει προς τη μια εστία. Όσο για την διαφθορά, αυτή αυξάνει το επιχειρηματικό κόστος και εμποδίζει τον "υγιή ανταγωνισμό".

Αυτή τη προσφορά της Δικαιοσύνης στην άρχουσα τάξη τονίζουν δυο κορυφαίοι δικαστικοί αξιωματούχοι. Ο πρόεδρος του Ανώτατου Δικαστηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας:

Η ύπαρξη ενός ανεξάρτητου δικαστικού συστήματος με εξασφαλισμένη αμεροληψία, αποτελεσματικότητα και ταχύτητα είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στην απονομή δικαιοσύνης στους πολίτες και κατοίκους της Δημοκρατίας, όπως και στους ξένους επενδυτές ή δυνητικούς επενδυτές.

Είναι προφανές πως αν οι ξένοι επενδυτές και επιχειρηματίες δεν έχουν εμπιστοσύνη στους νόμους και το δικαστικό σύστημα μιας χώρας, αυτό θα ήταν ένα ισχυρό αντικίνητρο για επενδύσεις σε αυτή τη χώρα.⁵⁴

Και η πρόεδρος της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων Ελλάδας:

... οι Δικαστικοί Λειτουργοί, με την άσκηση των καθηκόντων τους εξασφαλίζουν την κοινωνική ειρήνη, προστατεύουν τα ατομικά δικαιώματα, διασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος και επίσης συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη, αφού τα καλά οργανωμένα και λειτουργούντα Δικαστήρια, τα συγκροτούμενα από ανεξάρτητους και αμερόληπτους Δικαστές ενισχύουν την ασφάλεια των συναλλαγών και αυξάνουν τις επενδύσεις.⁵⁵

Δεν είναι τυχαίο ότι πλάι στους επενδυτές-επιχειρηματίες, στις ανάγκες και σημασία των οποίων οι δικαστές κάνουν ιδιαίτερη αναφορά, βρίσκεται γενικά ο "πολίτης" και τα "ατομικά δικαιώματα". Οι εργαζόμενοι και τα συλλογικά τους δικαιώματα - συνδικαλιστικά, εργασιακά, κοινωνικής ασφάλισης κλπ - δεν θεωρείται ομάδα που αξίζει ιδιαίτερη αναφορά.

Η άρχουσα τάξη έχει επίσης σοβαρούς λόγους να θέλει η Δικαιοσύνη να φαίνεται αμερόληπτη στα λαϊκά στρώματα ώστε να μπορεί όταν χρειαστεί να χρησιμοποιείται εναντίον τους χωρίς να προκαλέσει πλατιά αγανάκτηση.

Δε θα ασχοληθώ με την τωρινή κατάσταση του Νομικού Συστήματος, όπως για παράδειγμα με τις πραγματικές και μη αμαρτίες του πρώην Β. Γενικού Εισαγγελέα Ρίκου Ερωτοκρίτου, τη διάχυτη γκρίνια της δεξιάς διανόησης για την "κατάπτωση των θεσμών" και τους ισχυρισμούς, τις δυνατότητες και την πολιτική βούληση της δεξιάς να τους μεταρρυθμίσει⁵⁶. Δεν θα ασχοληθώ εδώ ούτε με τον δικαστικό κατατρεγμό της Αριστεράς από το 2011. Ας δούμε αντίθετα το καλύτερο δυνατό σενάριο μέσα στον καπιταλισμό. Αν η δεξιά ελίτ πραγματοποιήσει το διακηρυγμένο όνειρο της για τους θεσμούς, ποια θα είναι τα όρια μιας "εξευρωπαϊσμένης" και "εκσυγχρονισμένης" ανώτατης δικαστικής γραφειοκρατίας;

Στο "Ηνωμένο Βασίλειο, από όπου ξεκίνησε η ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος, πριν από περισσότερα από τριακόσια χρόνια"⁵⁷ ο βραβευμένος Άγγλος ερευνητικός δημοσιογράφος Paul Foot⁵⁸ έγραφε το 1991:

‘Η ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος, πάνω σε αυτό το βράχο’ είπε ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ‘στηρίζεται όλο το κράτος δικαίου’. Αυτά γίνονται τόσο συχνά δεκτά χωρίς συζήτηση που αξίζει

να ρωτήσουμε: από τι ακριβώς είναι ανεξάρτητοι οι δικαστές; Μας απαντούν ότι είναι ανεξάρτητοι από τη κυβέρνηση.

Γύρω από τους δικαστές έχουν χτιστεί τα ψηλότερα τείχη για να τους προστατεύσουν όχι απλά από τη κυβέρνηση αλλά από ολόκληρη τη κοινωνία. Οι μισθοί τους είναι τεράστιοι, διανθισμένοι με όλων των ειδών τα καλούδια, από δωρεάν μεταφορικά ως δωρεάν διαμονή όταν βρίσκονται 'εκτός πόλης'. Το ωράριο τους είναι 25 ώρες τη εβδομάδα (μάξιμουμ). Δεν υποχρεώνονται να αφυπηρετήσουν πριν τα 75 τους [στη Κυπριακή Δημοκρατία 68 Α.Φ.] και ακόμα και τότε μπορούν να επιστρέψουν για να εκδικάσουν σημαντικές υποθέσεις.

...

Ο κόσμος τον οποίον κατοικούν οι δικαστές είναι αποκλειστικότερος από το γελοιωδέστερο κλαμπ για τζέντλεμεν ή την πιο μυστικοπαθή Μασονική στοά.

Με εξασφαλισμένη την 'ανεξαρτησία' τους από τη κοινωνία και το κοινοβούλιο, οι δικαστές παραμένουν βαθιά εξαρτημένοι και πιστοί στη τάξη τους [εννοεί την άρχουσα αστική τάξη Α.Φ.] - και όσοι δεν είναι τέτοιοι εκπαιδεύονται στα γρήγορα να συμπεριφέρονται ως να είναι. Είναι όλοι τους σχεδόν βαθιά αντιδραστικοί άνθρωποι για τους οποίους και ο μικρότερος ψίθυρος πρόκλησης ή διαφωνίας - ή ακόμα και ένας ερευνητικός δικηγόρος - τους κάνει να θυμούνται τον Wat Tyler [ηγέτης αγροτικής εξέγερσης του 14ου αιώνα Α.Φ.]⁵⁹

Το 2009 στη Κυπριακή Δημοκρατία έγιναν μαζικές μαχητικές διαδηλώσεις εναντίον των δικαστών που αθώωσαν δέκα αστυνομικούς που βιντεογραφήθηκαν αργά μια νύχτα του 2006 να ξυλοκοπούν στο δρόμο δύο περαστικούς νεαρούς φοιτητές⁶⁰. Στο ίδιο άρθρο ο Paul Foot περιγράφει πως οι Άγγλοι δικαστές δεν διαφέρουν από τους ελληνοκύπριους συνάδελφους τους, επειδή δείχνουν την ίδια σκανδαλώδη εύνοια προς τους αστυνομικούς:

Η βαθιά αφοσίωση των δικαστών στην τάξη τους τους κάνει παράλογα πιστούς στο ιεραρχικό σύστημα στη κορυφή του οποίου βρίσκονται - ιδιαίτερα στο αστυνομικό σώμα. Δεν είναι μόνο ότι ο λόγος ενός αστυνομικού είναι πάντα στα μάτια τους πιο πειστικός από τον λόγο ενός πολίτη. Είναι ακόμα το γεγονός ότι, για το συμφέρον της δικαιοσύνης των δικαστών, όταν η αστυνομία τα θαλασώνει θεωρούν πολύ προτιμότερο να υποστηρίξουν τη συμπεριφορά της αστυνομίας παρά να την εκθέσουν. .

Βλέπε ακόμα στις ΗΠΑ, το δεύτερο κράτος στο οποίο εφαρμόστηκε η "ανεξαρτησία της δικαιοσύνης", το κίνημα Black Lives Matter⁶¹ και την μεγάλη εξέγερση στο Los Angeles το 1992⁶². Βλέπε και την παραδοχή της πολιτικοποίησης του Ανώτατου Δικαστηρίου στην προεκλογική περίοδο των τελευταίων προεδρικών εκλογών: μετά τον ξαφνικό θάνατο κατά την προεκλογική περίοδο του προσκείμενου στους Ρεπουμπλικάνους δικαστή του Ανώτατου Antonin Scalia, ο υποψήφιος για το χρίσμα του Ρεπουμπλικανικού κόμματος Ted Cruz είπε ότι "Απέχουμε κατά ένα δικαστή του Ανώτατου μόνο από την κατάργηση της θρησκευτικής ελευθερίας... αυτές οι εκλογές δεν αφορούν μόνο ένα κλάδο της κρατικής εξουσίας, αφορούν δύο." ⁶³, εννοώντας την εκτελεστική και τη δικαστική εξουσία και τον "κίνδυνο" να διορίσει τον νέο δικαστή του Ανώτατου ένας πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος και να πάρουν αυτοί την πλειοψηφία.

Το πρόβλημα δεν είναι η "καθυστερημένη Κυπριακή Μπανανία" όπως κατάγγελλαν το 2009⁶⁴ διαδηλωτές και η εφημερίδα Πολίτης⁶⁵. Μπορεί κανείς να υποθέσει πως μια "Μπανανία" θα διορθωθεί στο μέλλον. Όχι όμως και ότι θα αλλάξει μέσα στη καπιταλιστική κοινωνία μια ταξικά

προσανατολισμένη Δικαστική εξουσία, μια πραγματικότητα τόσο ενδημική στις σύγχρονες δυτικές αστικές δημοκρατίες που κυριαρχεί ακόμα και στις παλαιότερες και πιο υποδειγματικές από αυτές.

Όσο κυρίαρχη και αν είναι η κουλτούρα δικαστικής αμεροληψίας σε ένα κράτος, πρέπει να διακρίνει κάποιος ανάμεσα στην καθημερινή πρακτική των δικαστών και την συμπεριφορά τους σε κεντρικά πολιτικά ζητήματα. Πέρα από τη κατά γράμμα εφαρμογή του νόμου, οι Δικαστές του Ανώτατου μπορούν να επικαλεστούν την "συνείδηση" τους και ηχηρές αρχές όπως η "*Salus populi suprema lex esto*"⁶⁶ - *Ας είναι η ευημερία του λαού ο υπέρτατος νόμος*". Αλλά τι σημαίνει και ποιος πληρώνει για την ευημερία του "λαού" είναι πολιτικά και ταξικά ερωτήματα, και το ίδιο ισχύει για άλλες παρόμοιες διατυπώσεις, όπως για το "Δίκαιο της Ανάγκης" και το "Δημόσιο Συμφέρον"⁶⁷.

Οι δικαστές, ιδιαίτερα αυτοί του Ανώτατου Δικαστηρίου, ανήκουν στην αστική ελίτ και ακολουθούν τα συμφέροντα, ακόμα και τις ιδεοληψίες της, όπως το ένοιωσε στο πετσί της η Αριστερά από το 2011 και την επιτροπή του Πόλυ Πολυβίου⁶⁸ ως τα σήμερα. Αν η ελίτ και το σύστημα που κυβερνά βρεθούν στα στενά, η ανώτατη δικαστική γραφειοκρατία θα χρησιμοποιήσει την συνταγματική πρόνοια των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών για να υποχρεώσει τους εργαζόμενους και τις φτωχές λαϊκές μάζες να φορέσουν το τρίχινο πουκάμισο της λιτότητας. Αν δεν συμβούν πολύ ριζοσπαστικές πολιτικές αλλαγές ή μια απίθανη επιστροφή στη "Χρυσή Τριακονταετία" του καπιταλισμού, η δικαστική γραφειοκρατία θα χρησιμοποιήσει την συνταγματική υποχρέωση για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς για να πλήξει εργατικούς αγώνες, και να μπλοκάρει προσπάθειες μιας αριστερής Βουλής ή κυβέρνησης να αυξήσει τα κρατικά έξοδα για κοινωνικές παροχές και το κρατικό μισθολόγιο, και να φορολογήσει το μεγάλο κεφάλαιο.

Η ανάλυση του καθηγητή Hirschl [Hirschl R., 2004] για την τάση των πολιτικών ελίτ διεθνώς να αποστερήσουν το εαυτό τους από δικαιώματα αναθέτοντας τα στην δικαστική γραφειοκρατία είναι ιδιαίτερα πειστική για όποιον παρακολουθεί τις εξελίξεις στην Κυπριακή Δημοκρατία τα τελευταία χρόνια. Την ονομάζει "*Θέσις διατήρησης της ηγεμονίας - hegemonic preservation thesis*":

Η ενδυνάμωση της εξουσίας [empowerment] των δικαστών μέσω συνταγματοποίησης μπορεί να γίνει κατανοητή ως ένα υποπροϊόν μιας στρατηγικής αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε τρεις ομάδες-κλειδιά: απειλούμενες πολιτικές ελίτ που επιδιώκουν να διατηρήσουν ή να δυναμώσουν την πολιτική ηγεμονία τους απομονώνοντας τις διαδικασίες παραγωγής πολιτικής από τα σκαμπανεβάσματα της λειτουργίας της δημοκρατίας. Οικονομικές ελίτ που θεωρούν τη συνταγματοποίηση κάποιων οικονομικών ελευθεριών σαν το μέσο προώθησης μιας νεοφιλελεύθερης ατζέντας ανοικτών αγορών, οικονομικής απορρύθμισης, αντικρατισμού και αντισυλλογικότητας. Και δικαστικές ελίτ και εθνικά ανώτατα δικαστήρια που επιθυμούν να αυξήσουν την πολιτική επιρροή τους... οι πολιτικές ελίτ σε συνεργασία με οικονομικές και δικαστικές ελίτ που έχουν συμβατά συμφέροντα καθορίζουν το χρόνο, την έκταση και τη φύση των συνταγματικών μεταρρυθμίσεων.

2. ΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΕΛΙΤ

2.1 από την Κυπριακή "Μπανανία" στην "Σύγχρονη Ευρώπη";

Οι μπανάνες που έριξαν οι διαδηλωτές έξω από αστυνομικό τμήμα το 2009 ήταν εμπνευσμένες από τον ιδρυτή του ΔΗΣΥ Γλαύκο Κληρίδη. Στην αρχή της διακυβέρνησης Αναστασιάδη η συναγερμική "Σημερινή" σε άρθρο της 21/7/2013, με τίτλο "Θα παραμείνουμε Μπανανία"⁶⁹ μας θύμισε ότι:

ο πολύπειρος Γλαύκος Κληρίδης χαρακτήριζε, μεταξύ σοβαρού και αστείου, την Κύπρο ως Μπανανία.

Και αφού εξήγησε πως

Μπανανία αποκαλείται το κράτος, στο οποίο δεν λειτουργούν σωστά οι θεσμοί και οι κρατικοί μηχανισμοί. Και ο χαρακτηρισμός παραπέμπει σε τριτοκοσμικά κράτη της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής.

Κατάληξε ότι για την οικονομική κρίση φταίει η "Μπανανία", δακτυλοδείχνοντας βέβαια την προηγούμενη κυβέρνηση της Αριστεράς (δες και [Φλωρεντίν Α., 2014]):

Ήλθε στη συνέχεια η καταβύθιση της οικονομίας, ... η διαχρονικά ανεύθυνη, αλόγιστη και καταστροφική διαχείριση της οικονομίας, για να καταδείξει ακόμη μια φορά, ή καλύτερα να επιβεβαιώσει, τη σαθρότητα του πολιτικού συστήματος και τη δυσλειτουργικότητα του κράτους.

Στη συναγερμική μυθολογία ο Αναστασιάδης με το κόμμα του "πολύπειρου" Γλαύκου θα σώσουν την Μπανανία - Κυπριακή Δημοκρατία με "μεταρρύθμιση παντού" (ο " τρίτος άξονας", όπως είδαμε, της πολιτικής του ΔΗΣΥ κατά τον πρόεδρο του κόμματος), και θα τη μεταφέρουν από τον Τρίτο στον Πρώτο κόσμο, της σύγχρονης, πολιτισμένης και όχι ανεύθυνης Ευρώπης.

Ωστόσο σε όλη την ΕΕ μετά την οικονομική κρίση του 2008 η ελίτ παίζει το ίδιο ακριβώς blame game εναντίον των εργαζομένων. Η πολιτικός επιστήμονας και ακτιβίστρια Susan George⁷⁰, ηγετικό στέλεχος του αριστερού κινήματος για το ΟΧΙ στο γαλλικό δημοψήφισμα του 2005 για το Ευρωσύνταγμα⁷¹ αναφέρει σε συνέντευξη:

Έχουμε πράγματι ψηλότερο χρέος, και έχουμε ελλείμματα στους προϋπολογισμούς, αλλά η Ευρωπαϊκή Κομισιόν και οι κυβερνήσεις προσποιούνται πως αυτά τα ελλείμματα υπάρχουν επειδή "ξοδεύαμε πέρα από τις δυνατότητες μας". Δεν είναι έτσι. Αυτά δεν συμβαίνουν επειδή οι ηλικιωμένοι παίρνουν τις συντάξεις τους ή οι άνεργοι τα επιδόματα τους. Δεν έχει καμιά σχέση με τις κοινωνικές δαπάνες.

Έχουμε ελλείμματα επειδή όταν ήρθε η κρίση, οι κυβερνήσεις μας αναγκάστηκαν να ξοδέψουν τεράστια ποσά χρημάτων για να διασώσουν τις τράπεζες. Αναγκάστηκαν να αντιμετωπίσουν μια πτώση περίπου 5 στα εκατό του ΑΕΠ - πολλά λεφτά. Αναγκάστηκαν να προσπαθήσουν να την αντισταθμίσουν, και αυτό επίσης κοστίζει πολλά. Και επειδή αυξήθηκε η ανεργία, έπεσαν τα φορολογικά εισοδήματά τους. Δηλαδή αντιμετώπισαν μια πτώση στα εισοδήματα μαζί με μια

αύξηση των εξόδων. Και μια που δεν θέλουν να φορολογήσουν τους πλούσιους, τα ταμεία άδειασαν.⁷²

Η ρητορική της ελίτ της Κυπριακής Δημοκρατίας, η επίρριψη ευθυνών για την κρίση στους "ανεύθυνους" που "κάνουν τα χατίρια" στους εργαζόμενους, είναι η ίδια με αυτή ολόκληρης της ευρωπαϊκής νεοφιλελεύθερης ελίτ. Η Κυπριακή "τριοκοσμική Μπανανία" είναι ένας δεξιός αστικός μύθος, όπως και ο "εκσυγχρονιστικός" - στη πραγματικότητα αναπαλαιωτικός - χαρακτήρας των συναγερμικών μεταρρυθμίσεων.

2.2 "Η Ευρώπη κατά της Αριστεράς; Για τα Νομικά Όρια στις Προοδευτικές Πολιτικές"

Αυτός είναι ο τίτλος μιας πανεπιστημιακής μελέτης του 2013: ("*Europe Against the Left? On Legal Limits to Progressive Politics*" [Bugarcic B., 2013]). Τίτλος που τονίζει πόσο "ευρωπαϊκή" είναι η στάση του Χ. Γεωργιάδη. Όπως γράφει η μελέτη:

Το νέο Δημοσιονομικό Σύμφωνο⁷³, μια διακρατική συμφωνία που υπόγραψαν όλα τα μέλη της ΕΕ εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Δημοκρατία της Τσεχίας, βασικά... συνταγματοποιεί την λιτότητα και τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς καθιστώντας τα νέες θεμελιακές αρχές της συνταγματική τάξης της ΕΕ.

Ακόμα το 2014 ο Γιώργος Κατρούγκαλος, τωρινός Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης της Ελλάδας έγραφε:

η ύπαρξη ενός "Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου", συνδιαμορφωμένου όχι μόνον από τη φιλελεύθερη αρχή αλλά και από τη συνταγματική αρχή του "Κοινωνικού Κράτους" ..., είναι πραγματικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά αποκλειστικά στο επίπεδο των Κρατών-Μελών...

Η συνταγματική αυτή αντινομία δεν συνεπάγεται μόνον την πρωτοκαθεδρία του οικονομικού έναντι του κοινωνικού στοιχείου σε ότι αφορά τις κοινοτικές πολιτικές. Έχει έντονες αποδομητικές επιδράσεις στα εθνικά κράτη πρόνοιας. Τα Κράτη-Μέλη έχουν, πλέον, περιορισμένο δικαίωμα να λάβουν παρεμβατικά μέτρα⁷⁴

Ούτε αυτό το περιορισμένο δικαίωμα όμως δεν ικανοποιεί την ευρωελίτ. Μια ανάλυση γραμμένη πριν τέσσερις δεκαετίες τόνιζε ότι η τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα:

... δεν είναι κράτος. Η γραφειοκρατία των Βρυξελλών δεν έχει "σώματα οπλισμένων ανδρών" στη διάθεση της. Εξαρτάται πλήρως από την στήριξη των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, ιδιαίτερα από τα μεγάλα, για να εφαρμόσει τις οδηγίες της.

Ή, επιγραμματικά, ότι στις Βρυξέλλες λειτουργούσε:

... μια υπερ-εθνική γραφειοκρατία με σημαντικές επίσημες ρυθμιστικές εξουσίες, αλλά χωρίς όπλα.⁷⁵

Αυτό συνεχίζει να ισχύει παρ' όλη τη μεγάλη αύξηση της δύναμης της γραφειοκρατίας της ΕΕ. Αυτό που προτείνει λοιπόν ο Κύπριος Υπουργός Οικονομικών είναι η πλήρης μεταφορά και στο "επίπεδο κρατους-μέλους" των νεοφιλελεύθερων κοινοτικών πολιτικών. Ξεπερνιέται έτσι η "συνταγματική αντινομία", εξαφανίζεται σχεδόν ακόμα και το "περιορισμένο δικαίωμα του κράτους να λάβει παρεμβατικά μέτρα" για το "Κοινωνικό Κράτος" που διακρίνει ο Κατρούγκαλος, καθώς και η αδυναμία μιας "χωρίς όπλα" ευρωπαϊκής γραφειοκρατίας. Όπως είδαμε η ηγέτιδα της ΕΕ Γερμανική Ομοσπονδία ήδη έχει τέτοιες διατάξεις στα συντάγματα της.

2.3 ένα Ταξικά Ασύμμετρο διεθνές πλαίσιο διακυβέρνησης

Η συνέντευξη του Χ. Γεωργιάδη στους Financial Times δεν ήταν ένα προσωπικό νεοφιλελεύθερο ξέσπασμα, ούτε δήλωνε απλά την προθυμία του να προωθήσει τις επιδιώξεις της ευρωπαϊκής ελίτ. Είδαμε προηγουμένως ότι η διείσδυση των δικαστών σε περιοχές που παραδοσιακά ανήκαν στην σφαίρα της πολιτικής και των αντιπροσωπευτικών θεσμών δεν συμβαίνει μόνο στην ΕΕ. Όπως έγραφε πανεπιστημιακό άρθρο το 2007 ⁷⁶ :

Νεοφιλελεύθερη Συνταγματικότητα [Neoliberal Constitutionalism] ;

Ο Stephen Gill χρησιμοποιεί τον όρο νέα συνταγματικότητα για να περιγράψει την θεσμοθέτηση των νεοφιλελεύθερων πολιτικών όπως η προώθηση του ελεύθερου εμπορίου, της νομισματικής πειθαρχίας, της δημοσιονομικής λιτότητας, των ιδιωτικοποιήσεων και της απορρύθμισης της αγοράς εργασίας. Η "Νέα Συνταγματικότητα" λέει "είναι ένα διεθνές πλαίσιο διακυβέρνησης. Προωθεί τον διαχωρισμό των οικονομικών πολιτικών από την πλατιά πολιτική λογοδοσία για να κάνει τις κυβερνήσεις να ανταποκρίνονται καλύτερα στη πειθαρχία των δυνάμεων της αγοράς και αντίστοιχα να ανταποκρίνονται λιγότερο σε λαϊκές-δημοκρατικές δυνάμεις και διαδικασίες".

Στη συνέχεια ο συγγραφέας αναφέρεται στην ΕΕ, και διαπιστώνει ότι η εξέλιξη των ευρωπαϊκών νομοθεσιών δεν διακρίνεται από ισότητα απέναντι στο νόμο, αντίθετα (τονισμένα δικά μου):

Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η πλήρης ανεξαρτησία της ΕΚΤ, που της παραχωρήθηκε από την Ευρωπαϊκή συμφωνία και επαναβεβαιώθηκε από το προσχέδιο του ευρωπαϊκού συντάγματος.

Ο περιορισμός των δικαιωμάτων και της επιρροής κοινωνικών ομάδων άλλων από τις (μεγάλες) επιχειρήσεις είναι σίγουρα μια προϋπόθεση για την εγκαθίδρυση του νεοφιλελευθερισμού στην Ευρώπη, ταυτόχρονα όμως για την επιτυχία των νεοφιλελεύθερων πολιτικών είναι πιο σημαντικές η "θεμελιώδης ασυμμετρία" ή η "δομική ανισορροπία" του ευρωπαϊκού θεσμικού δικτύου και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων... Παρόλο που έγιναν κάποιες παραχωρήσεις ... όπως το κοινωνικό κεφάλαιο ⁷⁷ και η στρατηγική για την απασχόληση, χάρη στην δομική ανισορροπία αυτά δεν αποτέλεσαν ποτέ αντίβαρο στον κύριο στόχο της προσπάθειας ολοκλήρωσης - την μεγιστοποίηση του ιδιωτικής κερδοφορίας.

Έχει ενδιαφέρον να δούμε πως χρησιμοποιεί ο συγγραφέας τους όρους "θεμελιώδης ασυμμετρία" και "δομική ανισορροπία". Αυτό, γράφει:

μπορεί κανείς να τα αντιληφθεί καλύτερα... στις διαφορετικές μεθόδους επιβολής των Ευρωπαϊκών πολιτικών. Το GSP, [Σύμφωνο Ανάπτυξης και Σταθερότητας του Συμβουλίου του Amsterdam το 1997] για παράδειγμα, ορίζει ένα σύνολο ποινών που μπορούν να επιβληθούν

στα κράτη-μέλη που δεν συμμορφώνονται με τα κριτήρια σύγκλισης⁷⁸. Ακόμα, η επιβολή εμπορικών φραγμών, παράνομες επιδοτήσεις ή άλλες μορφές διακρίσεων, μπορούν να προσβληθούν στα ευρωπαϊκά δικαστήρια. Είναι εξόφθαλμη η διαφορά με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Εργοδότησης, η οποία δεν περιλαμβάνει ποινές εναντίον των κρατών-μελών που αποτυγχάνουν να επιτύχουν τους στόχους των ποσοστών απασχόλησης. Αντίθετα, τα μέτρα βασίζονται σε "ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, παρέχεται συγκριτική ανάλυση και συμβουλές και προωθούνται καινοτόμες προσεγγίσεις..."

Ποια σχέση έχουν αυτές οι αλλαγές στα νομικά συστήματα, και γενικά οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές, με τη βιωσιμότητα της λύσης του Κυπριακού;

3: Ο "ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ" ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΝΕΟΝΑΖΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΣΧΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

3.1 τα Ευθυγραμμισμένα Άστρα της λύσης

Τον Ιούνιο του 2015 δύο πολιτικοί της ευρωελίτ έκαναν κάποιες μάλλον γελοίες "αστρολογικές" δηλώσεις. Οι τουρκοφοβικοί ενθουσιαστήκαν, ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία για σαρκαστικά σχόλια:

Ο Υπουργός Εξωτερικών της Βρετανίας, Φίλιπ Χάμοντ είχε δηλώσει προ ημερών, σε μία στιγμή έξαρσης ενθουσιασμού, ότι "όλα τα άστρα είναι ευθυγραμμισμένα στη λύση του Κυπριακού". Ο ... κ. Έιντε, έσπευσε χθες να επαναλάβει τον κ. Χάμοντ, δηλώνοντας ότι "όλοι είναι ευθυγραμμισμένοι προς την κατεύθυνση της επίλυσης του Κυπριακού"....

Δυστυχώς, παρά τις τόσες ευθυγραμμίσεις των άστρων, το Κυπριακό παρέμενε άλυτο για 40 χρόνια. Και γιατί; Για τον απλούστατο λόγο ότι το μόνο "άστρο" που δεν ήταν ευθυγραμμισμένο ήταν το "άστρο της Τουρκίας".⁷⁹

Το σχόλιο της Σημερινής αγνόησε κάποια άλλα καθόλου ευθυγραμμισμένα άστρα, όπως τους τουρκοφοβικούς λυσοφοβικούς σαν τους ίδιους, τους συμμετρικούς τους ελληνοφοβικούς στο Βορρά, και τον υπό εκκλησιαστική προστασία νεοναζισμό.

Όμως εκτός από τις γραφικές αστρολογικές υπερβολές, ακούστηκαν και πεζές θριαμβολογίες, σαν αυτές του προέδρου του ΔΗΣΥ:

"Με όσα συμβαίνουν στον κόσμο σήμερα, με τον πόλεμο ενάντια στον ISIS, με τις θρησκείες να είναι στην πρώτη γραμμή, ποιο θα ήταν το μήνυμα που θα έβγαινε από την Κύπρο αν μέσα από μια σωστή και βιώσιμη λύση του Κυπριακού ε/κ και τ/κ, μουσουλμάνοι και Χριστιανοί θα ζουν και θα ευημερούν και θα δημιουργούν ένα καλύτερο αύριο εντός της ενωμένης Ευρώπης."⁸⁰

Αυτά από τον ηγέτη του κόμματος που ισχυρίζεται ότι αντιπροσωπεύει "Το μέλλον του πολιτικού ρεαλισμού στην Κύπρο"⁸¹. Όμως είναι πολιτικά ρεαλιστικό μια "σωστή λύση" να καταλήξει σε μια ευημερούσα πολυεθνική και πολυθρησκευτική Ομόσπονδη Κυπριακή Δημοκρατία, μια εκπληκτική πράγματι εξαίρεση σε αυτή την ταραγμένη περίοδο και περιοχή; Σύμφωνα με τον τότε Πρόεδρο του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Martin Schulz, που μοιράζεται το όραμα με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ, ναι, σίγουρα, επειδή (τονισμένα δικά μου):

η ΕΕ αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για ένα ευημερές και ένα λαμπρό μέλλον για όλους τους Κυπρίους, στο πλαίσιο μιας ομοσπονδιακής Κύπρου... [Η Κύπρος] μετά τη λύση... θα αποτελεί ένα παράδειγμα προς μίμηση στην ΕΕ που θα δείχνει ότι βαθιά ριζωμένες διχαστικές καταστάσεις μπορούν να υπερπηδηθούν μέσω της διπλωματίας, με υπομονή και επιμονή.

*Σε μια εποχή κατά την οποία ο πολιτισμός του "εμείς" εναντίον "αυτών" επικρατεί ολοένα και περισσότερο, η Κύπρος μετά τη λύση μπορεί να παρέχει ένα αντίβαρο και μια **αναγκαία ανάσα φρέσκου αέρα** για τους Κύπριους, για την ΕΕ και για ολόκληρη την περιοχή της Μεσογείου, σημείωσε.*

Στις ίδιες δηλώσεις όμως διαβάζουμε παρακάτω ότι:

Ασφαλώς δεν πρέπει να υπάρχει επανάπαυση. Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να συνεχίσουν ... για περαιτέρω μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, και για να προχωρήσει η ιδιωτικοποίηση της ΑΤΗΚ.⁸²

Δηλαδή η εγγύηση για το "ευημερές και λαμπρό μέλλον" είναι περισσότερος νεοφιλελευθερισμός, κατά τις προσαγές της ευρωελίτ, αλλά και του ΔΝΤ:

[ΡΙΚ, εκφωνήτρια:] "Ο ... Πρόεδρος [του] ΔΗΣΥ [...] αναφερόμενος σε οικονομικά τόνισε πως πολύ σωστά ο Πρόεδρος ζήτησε εμπλοκή του ΔΝΤ για διεξαγωγή μελέτης" [για τη λύση του Κυπριακού]. [Αβέρωφ Νεοφύτου], "πρέπει να κάνουμε μια σοβαρή μελέτη ούτως ώστε οι νέες δομές και τα οικονομικά, τα δημοσιονομικά να μπορούν να είναι βιώσιμα για να μην αναπαράγουν ελλείμματα και αυξήσεις του δημοσίου χρέους. Είναι μια σωστή και σώφρονα πολιτική."⁸³

Έχουν περάσει πάνω από τρεις δεκαετίες που αυτή η "σωστή και σώφρονα" πολιτική των "βιώσιμων δημοσιονομικών" σε βάρος των εργαζομένων άρχισε να εφαρμόζεται στην ΕΕ. Είναι μια πολιτική που έχει ενισχυθεί αφόρητα μετά την μετατροπή της παγκόσμιας κρίσης του καπιταλισμού το 2008 σε κρίση χρέους στην ευρωζώνη⁸⁴. Το πιο εντυπωσιακό πολιτικό προϊόν της είναι το αντίθετο του "φρέσκου αέρα" στον οποίο ελπίζει ο Martin Schulz, είναι η αναβίωση του πιο δηλητηριώδους - θυμάται κανείς τους θαλάμους αερίων; - δημιουργήματος του προηγούμενου αιώνα.

3.2 "Ποτέ ξανά Φασισμός";

Τις πρώτες δεκαετίες μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, στη διάρκεια της "Χρυσής Εποχής" του καπιταλισμού, το σύνθημα "Ποτέ Ξανά Φασισμός" ακούγονταν σαν απλή διαπίστωση, τόσο αυτονόητη που ήταν περιττή. Μετά την επικράτηση της λιτότητας στο τέλος του 20^{ου} αιώνα το σύνθημα δεν άργησε να αποκτήσει ξανά νόημα, να γίνει κάλεσμα σε αγώνα. Η Μεγάλη Ύφεση (Great Recession⁸⁵) που ακολούθησε τη κρίση του 2008 έκανε τον κίνδυνο άμεσο.⁸⁶

Στις 26 Μαρτίου 2014 σε συγκέντρωση στη Λεμεσό με ομιλητή τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Μεχμέτ Αλί Ταλάτ...

Μέλη του ακροδεξιού εξωκοινοβουλευτικού κόμματος ΕΛΑΜ [...] φορώντας κράνη, εισέβαλαν στο δημοτικό πολιτιστικό κέντρο "Πάνος Σολωμονίδης", σπάζοντας τις γυάλινες εισόδους, φωνάζοντας συνθήματα και ύβρεις, ενώ έριξαν κροτίδες και αναμμένο πυρσό. Αρχικά απώθησαν τους αστυνομικούς και μπήκαν στην αίθουσα, τραυματίζοντας ένα Τουρκοκύπριο δημοσιογράφο.

Μετά από αυτό ο Ταλάτ:

"τόνισε ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν οι εξτρεμιστικές ενέργειες και να απομονωθούν τα εξτρεμιστικά στοιχεία για να υπάρξει ειρήνη και βιώσιμη λύση"⁸⁷

Ωστόσο η συναγερμική κυβέρνηση, επιμένοντας αισιόδοξα, έριξε το φταίξιμο στον αρχηγό της αστυνομίας, τον κατηγόρησε για "πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων", και βρήκε την ευκαιρία να παύσει ακόμα έναν διορισμένο από την κυβέρνηση Χριστόφια αξιωματούχο. Ταυτόχρονα αγνόησε ξανά ⁸⁸ τον κίνδυνο από τους νεοναζιστές, χαρακτηρίζοντας τους "συντριπτικά μειοψηφούσα μερίδα"⁸⁹.

Δύο χρόνια και δύο μήνες μετά, στις 22 Μάη 2016, το ΕΛΑΜ μπαίνει στην Βουλή της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ την ίδια μέρα:

Ο αυστριακός ακροδεξιός υποψήφιος Norbert Hofer χάνει με ελάχιστη διαφορά τις Προεδρικές Εκλογές ... Ο κ. Van der Bellen πήρε 50.3 τοις εκατό των ψήφων, και ο ακροδεξιός αντίπαλος του Norbert Hofer, 49.7 τοις εκατό,

...

Τα στενά περιθώρια της νίκης αντικατοπτρίζουν τα μεγάλα βήματα προς το κατεστημένο που έχει πετύχει η άκρα δεξιά όχι μόνο στην Αυστρία, αλλά σε μεγάλο τμήμα της Ευρώπης - από τις γειτονικές Ουγγαρία και Πολωνία, όπου ήδη κυριαρχεί, ως τη Γαλλία και τη Γερμανία, όπου ακροδεξιά κινήματα έχουν δυνατές επιδόσεις στις δημοσκοπήσεις

...

είναι η πρώτη φορά που το Κόμμα Ελευθερίας, που ... το ίδρυσαν ... πρώην Ναζί κέρδισε σχεδόν 50 τα εκατό των ψήφων..⁹⁰

Βέβαια το ΕΛΑΜ απέχει ακόμα από τον Hofer. Αλλά υπάρχουν και οι δηλώσεις του Αρχιεπίσκοπου μετά τη είσοδο του ΕΛΑΜ στη Βουλή: "χρειάζονται να ακούγονται και οι ακραίοι, ούτως ώστε οι άλλοι να είναι προσεκτικοί, να μην πηγαίνουν κατευθείαν και να αποφασίζουν επειδή έχουν δύναμη" ενώ, συνεχίζει το άρθρο του Φιλελεύθερου ⁹¹ ο Αρχιεπίσκοπος "Ούτε λίγο ούτε πολύ ανέφερε ότι είναι ικανοποιημένος από την είσοδο του ΕΛΑΜ στη Βουλή των Αντιπροσώπων"

Γιατί "Ούτε λίγο ούτε πολύ"; Γιατί ελληνική ιστοσελίδα έγραψε ότι "έμειναν εμβρόντητοι όσοι τον άκουσαν" τον Αρχιεπίσκοπο; ⁹² Ακόμα και οι δημοσιογράφοι; Μα μόλις την προηγούμενη χρονιά το Βραβείο Pulitzer "που θεωρείται ως η ύψιστη τιμή στην έντυπη δημοσιογραφία" ⁹³ απονεμήθηκε στο βιβλίο του David I Kertzer "Ο Πάπας και ο Μουσολίνι: η Μυστική Ιστορία του Πίου ΧΙ και της ανόδου του Φασισμού στην Ευρώπη". [Kertzer D. 2014]

Ο Kertzer αποκαλύπτει τη μαμή του original φασισμού, τη Καθολική Εκκλησία. Μετά από επτά χρόνια έρευνας σε παλιά αρχεία που το Βατικανό έθεσε στη διάθεση των ερευνητών το 2006, τεκμηριώνει την αλληλούποστήριξη της Καθολικής Εκκλησίας και των Ιταλών Φασιστών από τις αρχές της δεκαετίας του 1920, στην πρώτη εμφάνιση αυτού του νέου τύπου πολιτικού κινήματος στην Ιταλία.

Η πρωτοτυπία του φασιστικού κινήματος ήταν η αμφισβήτηση από την ακροδεξιά του “κρατικού μονοπωλίου της βίας”⁹⁴. Για πρώτη φορά σε σύγχρονη αστική δημοκρατία εξασκούσαν συστηματικά και δημόσια μαζική τρομοκρατική βία, όχι από τον κρατικό μηχανισμό, αλλά “από τα κάτω”, με επιθέσεις ροπαλοφόρων (τα χοντρά κοντάρια των σημαίων σε παλιότερες διαδηλώσεις του ΕΛΑΜ ήταν μια προσπάθεια αναβίωσης αυτής της παράδοσης) φασιστικών “πολιτοφυλακών” στις μη αρεστές σε αυτούς ομάδες. Ιδιαίτερα οι εργατικές και αγροτικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, και το Σοσιαλιστικό Κόμμα αντιμετώπισαν βίαιη διάλυση των εκδηλώσεων τους, εμπρησμούς των γραφείων τους, ξυλοδαρμούς των στελεχών και οπαδών τους. Και αυτά σε ένα “παράδοξο” συνδυασμό με την ανοχή της ιταλικής αστυνομίας, και με νόμιμες πολιτικές δραστηριότητες: φασίστες βουλευτές, δημοτικοί σύμβουλοι, έντυπα, πολιτικές συγκεντρώσεις, πολιτικό πρόγραμμα και ιδεολογία, όλο το μενού.

Ο Kertzer περιγράφει πως η καθολική εκκλησία εξασφάλισε στο νεογέννητο τέρας την θαλπωρή για να επιβιώσει και να εξελιχθεί σε ολοκληρωτικό πολιτικό καθεστώς:

1922, ο Achille Ratti, ... διαδέχτηκε τον Πάπα Benedict XV. Πήρε το όνομα Pius XI. Αργότερα τον ίδιο χρόνο, σε ένα περιβάλλον που κυριαρχούσε η βία, ο Benito Mussolini, ο Φασίστας ηγέτης, έγινε πρωθυπουργός της Ιταλίας. Από εκείνη την εποχή οι δύο άνδρες κατέληξαν να εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο. Ο δικτάτορας εξαρτώνταν από τον Πάπα για να του εξασφαλίζει την υποστήριξη του καθεστώτος του από τους καθολικούς, παρέχοντας του την ηθική νομιμοποίηση που την είχε μεγάλη ανάγκη. Ο Πάπας στηρίζονταν στον Μουσολίνι για να τον βοηθήσει να επαναφέρει την κυριαρχία της Εκκλησίας στην Ιταλία.[Kertzer D. 2014]

Όπως αναφέρει πάλι ο Kertzer, το σύγχρονο Ιταλικό κράτος δημιουργήθηκε το 1870 από την διάλυση και συνένωση των Παπικών κρατών, και εφάρμοσε με ζήλο τον διαχωρισμό της εκκλησίας από το κράτος. Το Φασιστικό καθεστώς έδωσε στην Καθολική εκκλησία τα προνόμια που είχε χάσει πριν μισό αιώνα. Προνόμια με ανησυχητική ομοιότητα με αυτά που σήμερα απασχολούν την Κυπριακή Ορθόδοξη Εκκλησία, όπως η “υποχρεωτική διδασκαλία των θρησκευτικών στα σχολεία”, “το δικαίωμα της Εκκλησίας να αποφασίζει για τα σχολικά βιβλία των θρησκευτικών”, “αναγνώριση από το κράτος των Εκκλησιαστικών γάμων”, “αναγνώριση από το κράτος ότι η Ιταλία είναι χριστιανική Καθολική χώρα” και ότι “Η καθολική θρησκεία είναι η μόνη θρησκεία του Ιταλικού κράτους”, “πληρωμή του μισθού των ιερέων από το κράτος” και άλλα. [Kertzer D. 2014]

Με τη σειρά της η εκκλησία φρόντισε ώστε

οι Ιταλοί καθολικοί να μην έχουν καμιά αμφιβολία ότι υποστηρίζοντας τον Μουσολίνι, ακολουθούσαν τις επιθυμίες του Πάπα. Ο ίδιος ο Πάπας, σε ομιλία του σε μια ομάδα φοιτητών δύο μέρες μετά την υπογραφή [των συμφωνιών του Lateran το 1929⁹⁵] εξήγησε πως επιτεύχθηκε τελικά η ιστορική συμφωνία. Ίσως, τους είπε ... αυτό που χρειάζονταν ήταν ένας άνδρας όπως αυτός που θεία Πρόνοια έβαλε στο δρόμο μας, έναν άνδρα που δεν συμμαριζονταν τις ανησυχίες των φιλελεύθερων.” Η περιγραφή του Πάπα ότι ο Μουσολίνι

ήταν ο άνδρας που έστειλε η Θεία Πρόνοια να επαναλαμβάνονταν από επισκόπους, ιερείς και απλούς καθολικούς χιλιάδες φορές στα επόμενα χρόνια. [Kertzer D. 2014]

Μια παρένθεση: οι λαϊκές οργανώσεις της Καθολικής Εκκλησίας ήταν μέσα στους κύριους στόχους των "αντισυστημικών" φασιστικών συμμοριών, μέχρι να τους συγκρατήσει ο Μουσολίνι. Το αρχικό πρόγραμμα των φασιστών πρόβλεπε δήμευση της εκκλησιαστικής περιουσίας και ακόμα μεγαλύτερο "διαχωρισμό της εκκλησίας από το κράτος" - πράγματα διαμετρικά αντίθετα από τις κατοπινές πράξεις του Μουσολίνι [Kertzer D. 2014]. Αντίθετα ο έρωτας ΕΛΑΜ - Αρχιεπισκόπου ήταν κεραυνοβόλος, η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται, οι σύγχρονοι πρωταγωνιστές της αντιγράφουν την τελική της έκδοση.

Αυτά τα γεγονότα συνέβησαν πριν ένα σχεδόν αιώνα. Αλλά η υπενθύμιση τους και η αποκάλυψη των λεπτομερειών τους είναι πολύ πρόσφατη, και έχει το κύρος ενός περσινού Pulitzer. Δεν δικαιολογείται καμιά δημοσιογραφική έκπληξη, ούτε και αμφιβολία για την πιθανότητα μόνιμης στήριξης του ναζιστικού ΕΛΑΜ από την Εκκλησία της Κύπρου, καθώς και την πρόθεση της να προωθήσει με αυτούς τους "ακραίους" την πολιτική της στο Κυπριακό.⁹⁶ Όπως έγραψε στα αστεία αλλά τελείως σοβαρά ένας αριστερός αρθρογράφος μετά τις σχετικές δηλώσεις του Αρχιεπισκόπου:

Ασχολήθηκα πολλές φορές μαζί σου. Κι εγώ και καμπόσοι άλλοι. Τις πλείστες φορές έτσι για την τρολιά. Για την πλάκα. ... Γραφικός. Αστείος. Ενίοτε και γελοίος.

Αμ δε. Επικίνδυνος είσαι. Και φασίστας. ... Τέρμα η πλάκα. Τέρμα τα αστειάκια. Τέρμα και η τρολιά.⁹⁷

3.3 "Μετα-δημοκρατική τεχνοκρατικοποίηση των πολιτικών λιτότητας"

Η φασιστική αναβίωση είναι πανευρωπαϊκό φαινόμενο. Ένα blog που φιλοξενεί άρθρα πανεπιστημιακών για την ευρωπαϊκή ακροδεξιά παρατηρούσε στο εισαγωγικό του σημείωμα:

Η Ευρώπη έχει πρόβλημα. Ακροδεξιά κινήματα εξαπλώνονται παντού, οι πρωταγωνιστές τους και ο λόγος τους αποκτούν μεγαλύτερη επιρροή σε διάφορα επίπεδα: Ακροδεξιά κόμματα είχαν εκλογικές επιτυχίες σε Γαλλία, Αυστρία και Σλοβακία. Ακροδεξιές οργανώσεις στη Γερμανία και την Ιταλία κινητοποιήσαν χιλιάδες διαδηλωτές. Στην Σουηδία και τη Μεγάλη Βρετανία κινητοποιούνται ένοπλες τρομοκρατικές ομάδες. Και τελικά, εξίσου σημαντικό, ανελεύθερα δημοκρατικά μορφώματα σε Πολωνία και Ουγγαρία δείχνουν την ικανότητα της ακροδεξιάς να μεταμορφώσει σε ευρωπαϊκό επίπεδο τις εξελίξεις.⁹⁸

Ποιες είναι οι αιτίες; Εκτός από την προφανή αλλά και πρόσφατη "εισορή μεταναστών και προσφύγων" το σημείωμα αναφέρει την "οικονομική κρίση", και τη "διάχυτη απογοήτευση με την φιλελεύθερη δημοκρατία." Πλάι σε αυτά τα λίγο πολύ γενικά παραδεκτά, αναφέρεται και η "μετα-δημοκρατική τεχνοκρατικοποίηση των ευρωπαϊκών πολιτικών λιτότητας", ένας ενδιαφέρον ορισμός-περιγραφή των πολιτικών της κυβερνώσας δεξιάς που αναφέρονται σε αυτό το άρθρο.

Παρά τις διακηρύξεις της συναγερμικής δεξιάς για πάταξη της ακροδεξιάς και την άνετη αδιαφορία με την οποία αντιμετωπίζει, ακόμα χειρότερα, κάθε τόσο προσπαθεί να εκμεταλλευτεί τον ακραίο αυτό

κίνδυνο [Φλωρεντίν Α. et al, 2014], η πολιτική της δημιουργεί μεγάλο μέρος του φάσματος των συνθηκών που επιτρέπουν να ανθήσει το δηλητηριώδες λουλούδι της ριζοσπαστικής ακροδεξιάς.

Ο κίνδυνος που ένα ναζιστικό κίνημα αντιπροσωπεύει για τη βιωσιμότητα της όποιας λύσης είναι προφανής. Επιπλέον το λυσοφοβικό στρατόπεδο περιλαμβάνει, εκτός από την Εκκλησία, και άλλα τμήματα της άρχουσας τάξης, που δεν θα τα παρατήσουν με την υπογραφή της Λύσης, και έχουν ήδη δείξει πως δεν διστάζουν να συμπορευθούν με το ΕΛΑΜ.⁹⁹

Έτσι και αλλιώς οι κίνδυνοι από την οξεία ασθένεια του ναζισμού είναι πολύ πιο σοβαροί από την απειλή που αυτή αποτελεί για τη λύση ή την βιωσιμότητα της. Με ή χωρίς, πριν ή μετά τη λύση του Κυπριακού, η διάλυση των φασιστικών συμμοριών από ένα δημοκρατικό αντιφασιστικό κίνημα είναι αναγκαία για την προστασία των πιο στοιχειωδών δημοκρατικών ελευθεριών.

Υπάρχει ωστόσο και μια άλλη, χρόνια ασθένεια που αναπτύσσεται στο περιβάλλον της λιτότητας, και θα απειλήσει την βιωσιμότητα της Λύσης.

3.4 Αποσχιστικότητα την εποχή της Παγκοσμιοποίησης;

Κατά την “Καθημερινή” του 2014:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ - ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ. Για πολλά χρόνια, το σχέδιο του "Taksim", δηλαδή το σχέδιο της τελικής διχοτόμησης της Κύπρου αποτελούσε την επίσημη πολιτική γραμμή ... Η κυβέρνηση του ΑΚΡ απομακρύνθηκε από αυτήν τη στρατηγική κατά την περίοδο του Σχεδίου Ανάν. Σήμερα, μία δεκαετία μετά, η Άγκυρα επαναφέρει στο προσκήνιο της κυπριακής επικαιρότητας την προοπτική της τελικής διχοτόμησης¹⁰⁰

Θα στοιχειώσει ξανά το Taksim¹⁰¹ μια μελλοντική λύση; Η κινδυνολογία των λυσοφοβικών λέει πως μια λύση "κακή" που θα δίνει αρκετή αυτονομία στους τ/κ και προνόμια στην Τουρκία ώστε να τους επιτρέψει να το επιδιώξουν, θα το κάνει αναπόφευκτο. Αντίθετα, επιχειρηματολογεί η ενδοτική δεξιά, χωρίς ένα "έντιμο συμβιβασμό" ο χρόνος θα επιβεβαιώσει την διχοτόμηση.

Το πραγματικό πρόβλημα όμως είναι αν θα μπορέσουν ξανά εθνικιστές δημαγωγοί να παρασύρουν μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού ώστε να τινάξουν στον αέρα, με εθνικές και θρησκευτικές συγκρούσεις, ένα μελλοντικό Ομοσπονδιακό Κυπριακό κράτος.

Στις 15 Νοέμβρη 2015, στις καθιερωμένες μαθητικές εκδηλώσεις "καταδίκης του ψευδοκράτους"¹⁰² ο συναγερμικός τότε πρόεδρος της συνδικαλιστικής οργάνωσης των μαθητών ΠΣΕΜ επανέλαβε το δεξιό κλισέ ότι η "Κύπρος δεν μπορεί να παραμείνει η μοναδική μοιρασμένη χώρα της Ευρώπης"¹⁰³. Να ένα κλασικό παράδειγμα bullshit¹⁰⁴, μια έντεχνα σχεδιασμένη ανοησία, που αν και εφάμιλλη με αυτές των πονηρότερων σύγχρονων διαφημίσεων, ωστόσο προβλήθηκε με κάθε σοβαρότητα από το ΡΙΚ.

Είναι βέβαια χοντροκομμένα ανακριβής, είτε εννοεί την Ευρώπη-ήπειρο, είτε ακόμα μόνο την ΕΕ. Αγνοεί τι συνέβη πριν ένα τέταρτο του αιώνα στη Γιουγκοσλαβία (η Σλοβενία και η Κροατία είναι ήδη μέλη της ΕΕ). Αγνοεί τι είχε συμβεί μόλις τον προηγούμενο χρόνο στην Ουκρανία - επίδοξο μέλος της ΕΕ και σε ειδική σχέση με αυτήν (για αυτές τις δύο χώρες υπάρχουν περισσότερα παρακάτω). Αδιαφορεί που και τα δύο κομμάτια της πρώην Τσεχοσλοβακίας είναι μέλη της ΕΕ, για το τι συνέβη στην ΕΣΣΔ, κομμάτια της οποίας είναι επίσης σήμερα μέλη της ΕΕ. Η Ευρώπη είναι γεμάτη από πρόσφατα, πιο πρόσφατα από την Κύπρο, κομμάτια από "μοιρασμένες χώρες".

Αλλά είναι και ανόητη επειδή δεν βλέπει ένα από τα σημαντικότερα και πιο εντυπωσιακά χαρακτηριστικά των τελευταίων δεκαετιών. Τον Μάη του 2014 ένας Καναδός διπλωμάτης έγραφε:

Όπως οι σύγχρονοι γάμοι, από τους οποίους οι μισοί καταλήγουν σε διαζύγιο, υπάρχει σήμερα μια νέα δυσοίωση παγκόσμια απειλή: η διάσπαση μέχρι πρότινος σταθερών πολιτικών οντοτήτων εξαιτίας αποσχιστικών κινήματων.

Η Κριμαία θέλει να φύγει από την Ουκρανία. Η Σκωτία έχει προγραμματίσει δημοψήφισμα ανεξαρτητοποίησης από την Βρετανία τον Σεπτέμβρη του 2014, και το Κεμπέκ ενδέχεται να διοργανώσει το δικό του μέσα στα επόμενα δύο χρόνια. Η Βαλλονία, η Κορσική, η Βόρειος Ιταλία, η Βρετανή κλπ. είναι πιθανόν να ακολουθήσουν κάποια μέρα. Γίνεται ακόμα λόγος για το μίσρασμα της Καλιφόρνιας στα δύο! ¹⁰⁵

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου το 2015 οργάνωσε το:

ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ, ΚΡΑΤΙΚΟ ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟ, ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ Λευκωσία 19-31 Ιούλη, 2015 ¹⁰⁶

Η ενασχόληση του Πανεπιστημίου Κύπρου με αυτό το θέμα εξηγείται επειδή όλες οι πλευρές του ε/κ κατεστημένου φοβούνται την απόσχιση των τ/κ. Αλλά το πρόβλημα απασχολεί γενικότερα την ΕΕ, αφού και άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια οργανώνουν παρόμοια σεμινάρια (τονισμένα δικά μου):

*Συζητώντας την Αποσχιστικότητα στην Ευρώπη: Διαπραγματευτικές Δεξιότητες και Εξομοίωση 17 **ως 22 Αυγούστου 2014***

*Μετά από αρκετές δεκαετίες Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, η ΕΕ δεν στάθηκε ικανή να ξεριζώσει τις εδαφικές συγκρούσεις μέσα στα όρια της. Για την ακρίβεια, **τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε κλιμάκωση των αποσχιστικών απαιτήσεων σε αρκετές ευρωπαϊκές περιοχές** (Καταλονία, Σκωτία, Φλαμανδία, χώρα των Βάσκων, νότιο Τυρόλο, κλπ).*

Το πρόβλημα έχει τη σημασία του για τα επηρεαζόμενα έθνη-κράτη αλλά και για την ΕΕ συνολικά, επειδή υποδηλώνει μια δυναμική διάλυσης.¹⁰⁷

Οι αποσχιστικές τάσεις είναι μέρος ενός γενικότερου προβλήματος. Το 2014 μια επίσημη οργάνωση της ΕΕ γράφει στην "Θεμελιώδη δικαιώματα: προκλήσεις και επιτεύγματα το 2014 - Ετήσια έκθεση"¹⁰⁸

Οι Ευρωπαίοι ανταποκρίνονται όλο και περισσότερο σε κόμματα και κινήματα με ξενοφοβικά, αντι-μεταναστευτικά και αντι-Ισλαμικά προγράμματα. Μετανάστες, πρόσφυγες, αιτητές ασύλου και μέλη εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων υφίστανται εκδηλώσεις βίαιου μίσους και συνεχών διακρίσεων σε πολλά πεδία της κοινωνικής ζωής.

Πρόσφατα η προσφυγική κρίση έχει οξύνει σε τεράστιο βαθμό το πρόβλημα. Όμως δεν το δημιούργησε. Αυτό το σύνδρομο ξενοφοβίας, ρατσισμού και αποσχιστικών τάσεων¹⁰⁹ έχει ήδη ηλικία τριών δεκαετιών. Στο τέλος του εικοστού αιώνα η Καναδή κοινωνιολόγος Metta Spencer έγραφε:

Τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και η δεκαετία του 1990 σημαδεύτηκαν από δύο τάσεις αμοιβαία αντιφατικές. Η πρώτη αφορά την αυξανόμενη πολιτισμική, οικονομική, περιβαλλοντολογική και πολιτική διεθνική ενσωμάτωση μέσα από την "παγκοσμιοποίηση" και το σχηματισμό διεθνών πολιτικών δομών όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η δεύτερη είναι η άνοδος των αποσχιστικών κινήματων που διεκδικούν, ορισμένες φορές με επιτυχία, τη διάσπαση υφιστάμενων κρατών. Υπάρχουν πολύ περισσότερα κινήματα που διεκδικούν απόσχιση απ' ό,τι θα ήταν ποτέ δυνατό να πραγματοποιηθούν. Ωστόσο, και μόνο η φιλοδοξία διάσπασης κρατών φαντάζει αινιγματική όταν αντιπαραβληθεί στην αντίθετη τάση προς ενοποίηση.¹¹⁰

Η Metta Spencer διατύπωσε μια συνηθισμένη απορία της δεξιάς διανοήσης εκείνης της περιόδου, της οποίας τις αυταπάτες περιέγραψε ο αριστερός ακαδημαϊκός Alex Callinicos:

Μια φορά και ένα καιρό, μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, επικράτησε ένα παιδικό παραμύθι, ιδιαίτερα στην Ευρώπη: η οικονομική παγκοσμιοποίηση εξαφάνιζε βαθμιαία τους εθνικούς ανταγωνισμούς και έσπρωχνε τα κράτη να ενταχθούν σε ένα καλοήθελο σύστημα "παγκόσμιας διακυβέρνησης" στο οποίο οι λαοί της υδρογείου θα συμβίωναν με ελευθερία και ευμάρεια [Callinicos A., 2014]

Δηλώσεις όπως αυτή του συναγερμικού προέδρου της ΠΣΕΜ περί "τελευταίας μοιρασμένης χώρας" είναι ένας πολύ καθυστερημένος απόηχος αυτού του "παραμυθιού". Η "μοιρασμένη Κύπρος" κάθε άλλο παρά αναχρονισμός ή εξαίρεση είναι. Το πρόβλημα της είναι πολύ σύγχρονο, της μόδας.

3.5 η Μυθική Παγκοσμιοποίηση

Η εμφάνιση αποσχιστικών κινήματων παράλληλα με την παγκοσμιοποίηση δεν είναι ούτε "αινιγματική" ούτε "αντιφατική" όπως την χαρακτηρίζει η κοινωνιολόγος Metta Spencer. Βέβαια, παρατηρούν οι συγγραφείς μιας συλλογής κειμένων για την παγκοσμιοποίηση, μια

"βασική κατηγορία ορισμών [της παγκοσμιοποίησης] είναι ουσιοκρατικοί [essentialist] ή τελεολογικοί [teleological] ορισμοί¹¹¹ ... εξαιρετικά ευρείς, μακρο-κοινωνικοί ορισμοί που

προέρχονται από ιδεατές εικόνες κάποιου είδους 'τελικού προορισμού', ενός πραγματικά παγκοσμιοποιημένου κόσμου. Τέτοιοι ορισμοί ισχυρίζονται ότι η παγκοσμιοποίηση είναι η διαδικασία με την οποία προχωράμε προς αυτή την κατάσταση ... [ότι] εξελισσόμαστε σε ένα 'κόσμο δίχως σύνορα'. Το εμπόριο, η χρηματοδότηση, η παραγωγή, η κατανάλωση, η ρύθμιση και άλλα παρόμοια θα καταλήξουν να λειτουργούν σε ένα ενιαίο χώρο. Οι εθνικές κυβερνήσεις, σε ένα τέτοιο περιβάλλον, σταδιακά θα χάσουν τις δυνατότητες τους να προσαρμόζονται και να διαμορφώνουν την οικονομικές δραστηριότητες στις εθνικές ή τοπικές συνθήκες

Όμως κατά τους συγγραφείς

*η παγκοσμιοποίηση δεν είναι μια διαδικασία που μπορεί λογικά ή εμπειρικά να εξηγηθεί από συγκεκριμένες οικονομικές τάσεις ή δεδομένα. Στην πραγματικότητα πολιτικές αποφάσεις (και μη αποφάσεις...) είναι οι ίδιες αιτίες αυτών των τάσεων, και τις διαμορφώνουν καθώς αυτές εξελίσσονται...*¹¹²

Το ΔΝΤ είναι ένας από τους σημαντικότερους παγκόσμιους οργανισμούς που παίρνει και επιβάλλει τις πολιτικές αποφάσεις και μη-αποφάσεις που διαμορφώνουν την "παγκοσμιοποίηση". Ο οργανισμός αυτός προσπαθεί να οχυρωθεί ηθικά - μη διαμαρτύρεστε, εμείς απλά ακολουθούμε τη ροή της ιστορίας - πίσω από ένα καθαρά ουσιοκρατικό / τελεολογικό ορισμό της "παγκοσμιοποίησης" :

*Η οικονομική "παγκοσμιοποίηση" είναι μια ιστορική διαδικασία, αποτέλεσμα της ανθρώπινης καινοτομίας και της τεχνολογικής προόδου. Αναφέρεται στην αυξανόμενη ενοποίηση των οικονομιών σε όλο τον πλανήτη, ιδιαίτερα μέσα από τη διέλευση των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και του κεφαλαίου διαμέσου των συνόρων. Ο όρος μερικές φορές αναφέρεται επίσης στη διακίνηση ανθρώπων (εργασίας) και γνώσης (τεχνολογίας) διαμέσου των κρατικών συνόρων.*¹¹³

3.6 και η Νεοφιλελεύθερη "Υπαρκτή Παγκοσμιοποίηση"

Όμως τις τελευταίες μέρες του 20ου αιώνα η παγκοσμιοποίηση ως μια καλοήθης, αναπόφευκτη και αυτόματη ιστορική εξέλιξη καταγγέλλεται ως "παιδικό παραμύθι" από τους διαδηλωτές της "μάχης του Seattle"¹¹⁴, που μιλούν για Νεοφιλελευθερισμό. Αυτός είναι ο βασικός όρος που χρησιμοποιείται από την πλειοψηφία αυτών που δεν πείθονται από τις "αυτόματες ιστορικές διαδικασίες". Ένας όρος που δεν αρέσει καθόλου στη δεξιά ελίτ, η οποία προτιμάει να χαρακτηρίζει χωρίς ίχνος μετριοφροσύνης τις πολιτικές της ως "απλά αντικειμενική λογική" ή και "κοινή λογική"¹¹⁵. Η Ρένα Χόπλαρου, που ανήκει στη φιλελεύθερη διανοήση του ΔΗΣΥ, έγραφε το 2011:

*Πετάμε ένα "νεοφιλελευθερισμός" στην συζήτηση και ξεμπερδεύουμε εύκολα. Πρόκειται για μια ευρύχωρη λέξη. Σαν τον Θεό ένα πράγμα. Πανταχού παρόν και τα πάντα πληρών. Εξορκίζει κάθε κακό.*¹¹⁶

Στην πραγματικότητα, όσοι συνεχίζουν να είναι οπαδοί αυτού που τώρα πια δικαιούμαστε να το αποκαλούμε "υπαρκτή παγκοσμιοποίηση" [Kiely R., 2005] είναι νεοφιλελεύθεροι. Ακόμα και αυτοί που δεν το πολυθέλουν, όπως η Ρένα Χόπλαρου της οποίας η άτσαλη ειρωνεία φανερώνει το μέγεθος της αμηχανίας της.¹¹⁷

Η υπαρκτή παγκοσμιοποίηση είναι ένα κακοήθες και καθόλου αυτόματο ιστορικά πακέτο πολιτικών αντιλήψεων και πρακτικών των διεθνών οικονομικών και πολιτικών ελίτ το οποίο, όπως γράφει στο βιβλίο "*The Shock Doctrine*"¹¹⁸ η Naomi Klein:

Στις περισσότερες χώρες ... είναι γνωστό ως "νεοφιλελευθερισμός", αλλά συχνά το αποκαλούν "ελεύθερο εμπόριο" ή απλά "παγκοσμιοποίηση"

Είναι "ευρύχωρη" η λέξη όπως ισχυρίζεται η Χόπλαραου; Η Klein πράγματι γράφει πως "*Η ιδεολογία αλλάζει συνέχεια μορφές, το όνομά της και την ταυτότητα της*". Όμως ο εχθρικός όρος νεοφιλελευθερισμός δεν είναι ούτε άδικος ούτε άχρηστος ούτε ευρύχωρος, διότι όπως γράφει η Klein "*Όλες αυτές οι μετενσαρκώσεις έχουν μια κοινή δέσμευση σε μια πολιτική αγία τριάδα - την εξαφάνιση της δημόσιας οικονομικής σφαίρας, την πλήρη απελευθέρωση των μεγάλων επιχειρήσεων και την αποσκέλευση των κοινωνικών δαπανών*"

Είναι χρήσιμος και ο ορισμός του νεοφιλελευθερισμού της Wikipedia, που εκτός από τα χαρακτηριστικά του έχει επίσης τη "χρονολογία γέννησης" του, τις σχετικές πολιτικές εξελίξεις και τους πρωταγωνιστές του (τονισμένα δικά μου):

*Είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται από την δεκαετία του 1980 κύρια από όσους καταδικάζουν την αναβίωση ιδεών που συνδέονται με τον οικονομικό φιλελευθερισμό τύπου *laissez-faire*, η οποία ξεκίνησε τις δεκαετίες του 1970 και 1980, και των οποίων οι υποστηρικτές υποστηρίζουν πολιτικές μεγάλης έκτασης οικονομικής φιλελευθεροποίησης όπως **ιδιωτικοποιήσεις, δημοσιονομική λιτότητα, απορρύθμιση** [όπως για παράδειγμα στα ωράρια των καταστημάτων Α.Φ.] **ελευθερία του εμπορίου και μειώσεις στις κρατικές δαπάνες για να ενισχύσουν το ρόλο του ιδιωτικού τομέα στην οικονομία**. Είναι πασίγνωστη η σχέση του Νεοφιλελευθερισμού με τις οικονομικές πολιτικές της **Margaret Thatcher** [πρωθυπουργός από το Μάιο 1979- Νοέμβρη 1990] στο Ηνωμένο Βασίλειο και του **Ronald Reagan** [Πρόεδρος από τον Ιανουάριο 1981 - Ιανουάριο 1989] στις ΗΠΑ.¹¹⁹*

Στην Κ.Δ. την τελευταία πενταετία η πολιτική της δεξιάς έχει κάνει αυτή την "*ευρύχωρη λέξη*" επώδυνα αιχμηρή και συγκεκριμένη.¹²⁰

Ως σοσιαλιστές είμαστε διεθνιστές. Όμως η "*υπαρκτή παγκοσμιοποίηση*" είναι η προσπάθεια συνένωσης κάτω από τον έλεγχο μιας νεοφιλελεύθερης ελίτ εκτεταμένων τομέων της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας. Γι' αυτό ο όρος που την αποδίδει ακριβέστερα είναι "*νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση*"¹²¹, και αυτή μπορεί να φέρει τα αντίθετα αποτελέσματα στις συνειδήσεις της μη προνομίουχας πλειοψηφίας. Όπως γράφει ο αριστερός πανεπιστημιακός [Davidson N., 1999]:

Εδώ και 150 τουλάχιστον χρόνια φιλελεύθεροι και σοσιαλιστές περίμεναν με σιγουριά τον θάνατο των εθνικών, φυλετικών και εθνικών δεσμών και την ενοποίηση της υδρογείου με το διεθνές εμπόριο και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Αυτές οι προσδοκίες δεν πραγματοποιήθηκαν. Αντίθετα, γινόμαστε μάρτυρες μια σειράς από εκρηκτικές εθνικές αναβιώσεις σε όλο τον πλανήτη... Είναι καθαρό πως ο εθνοτισμός όχι μόνο δεν φθάρηκε αλλά έχει πια γίνει κεντρικό πρόβλημα στην κοινωνική και πολιτική ζωή όλων των ηπείρων.

...

το κράτος αποτυχαίνει όλο και περισσότερο να παράσχει οποιαδήποτε μορφή κοινωνικής αναδιανομής προς τους λιγότερο προνομιούχους. Μερικές περιοχές ... έγιναν μάρτυρες όχι απλά αύξησης της φτώχειας αλλά πραγματικής κοινωνικής κατάρρευσης, το αποτέλεσμα μιας οικονομικής κρίσης που το κράτος δεν μπόρεσε να αποτρέψει. Σε αυτές τις περιστάσεις μια 'εθνική' κοινότητα ... μπορεί να προσφέρει αυτά που δεν μπορεί το κράτος.... Αν το κράτος που ισχυρίζεται ότι είναι το πολιτισμικό έθνος δεν μπορεί να προσφέρει την αναγκαία προστασία, τότε το πολιτισμικό έθνος που διεκδικεί τη δυνατότητα να γίνει κράτος μοιάζει να είναι η πιο εύκολη λύση' .

Οι δεξιοί διανοούμενοι που χαρακτηρίζουν "απόλυτο παραλογισμό"¹²² την αποσχιστικότητα και τον εθνικισμό την εποχή της παγκοσμιοποίησης, δεν βλέπουν ότι και τα δυο είναι αντιδράσεις στις καταστροφές που προκαλούν οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές της υπαρκτής παγκοσμιοποίησης.

Το ότι ο σοβινισμός η ξενοφοβία και η αποσχιστικότητα έχουν την εξήγησή τους δεν τις κάνει λιγότερο τρομακτικές. Δεν είναι τυχαία γεγονότα όπως ο μεγάλος αριθμός ψήφων που πήρε η Χρυσή Αυγή, ένα κόμμα του οποίου ο ηγέτης σε άρθρο με τίτλο "Η Παγκόσμια Απειλή της Παγκοσμιοποίησης" (που, επιβεβαιώνοντας τη σχέση του με τη ναζιστική βαρβαρότητα, θεωρεί πως την "επιβάλλει η παγκόσμια ελίτ των σιωνιστών") επιδίδεται σε ένα αντιδραστικό παραλήρημα:

"Χωρίς Θεό με την έννοια της θρησκείας ή ηθικής καθοδήγησης, χωρίς χώρα με την έννοια της εθνικότητας και φυλετικής ταυτότητας και χωρίς οικογένεια με την έννοια της εκτεταμένης γενετικής δομής στην οποία ανήκουμε, ο άνθρωπος δεν είναι παρά ένα ενστικτώδες ζώο"¹²³

Αυτά δεν σημαίνουν ωστόσο ότι η ξενοφοβία και η αποσχιστικότητα είναι η αναπόφευκτη αντίδραση στη οικονομική κρίση:

Όταν η μεταρρύθμιση γίνεται όλο και πιο δύσκολη, υπάρχουν δύο συλλογικές λύσεις για την βελτίωση των συνθηκών. Η μία είναι ο δρόμος της ταξικής πάλης, ο εξαναγκασμός της αναδιανομής του πλούτου είτε απευθείας από την αστική τάξη με τη μορφή αυξήσεων στους μισθούς και βελτιώσεων των συνθηκών εργασίας, ή έμμεσα, αναγκάζοντας το κράτος να επέμβει με νομοθεσίες ή αυξημένη φορολογία του πλούτου. Ο άλλος δρόμος, αυτός που επιλέγεται συχνότερα, είναι να μην αγωνιστείς για αναδιανομή από την καπιταλιστική τάξη στην εργατική τάξη, αλλά να αγωνιστείς - ή κατ' ακρίβεια να ασκήσεις πολιτική πίεση - για αναδιανομή των πόρων από ένα τμήμα της εργατικής τάξης σε ένα άλλο, ή από μια επαρχία σε άλλη, ή από μια 'εθνική' ομάδα σε μια άλλη.[Davidson N., 1999]

3.7 Νεοφιλελευθερισμός και Εθνικισμός, Αποσχιστικότητα, Εμφύλιοι στην Ευρώπη

Κάθε δημοκράτης κάτοικος της Κυπριακής Δημοκρατίας ξέρει ότι για την λυσοφοβική δεξιά ο εθνικός πλουραλισμός της Κύπρου δεν έχει σημασία, οι Τουρκοκύπριοι πρέπει να αποδεχτούν ότι είναι μια

μειονότητα και να σκάσουν, δημοκρατία σημαίνει πως η Κύπρος ανήκει και πρέπει να ελέγχεται πλήρως από την ελληνική πλειοψηφία της, η Τουρκία είναι ο μόνος υπεύθυνος για το πρόβλημα.

Η πολιτική της κυβερνώσας δεξιάς δεν είναι τόσο χοντροκομμένη. Θεωρεί ότι “σωστή” είναι μια λύση με “ισορροπία” ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Όπως είπε ο Αναστασιάδης “είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητό, πως μία ετεροβαρής λύση προς τη μία ή την άλλη κοινότητα δεν θα συνιστά βιώσιμη επιλογή.”¹²⁴

Πως θα μετρηθεί μέσα σε μια τόσο βεβαρημένη από εθνικισμό και στις δύο πλευρές ατμόσφαιρα, πόσο “βραβαίνει” προς τη μια ή την άλλη εθνική κοινότητα το οποιοδήποτε σχέδιο λύσης; Έστω και αν γίνει αποδεκτό ότι οι συνομιλίες πέτυχαν κάτι τέτοιο, πως θα διατηρηθεί διαχρονικά αυτή η “εθνική ισορροπία” στον σημερινό ευμετάβλητο κόσμο; Μια βιωσιμότητα που θα εξαρτάται από την διαρκή επαναβεβαίωση, ίσως ακόμα και επαναδιαπραγμάτευση, της “ισοβαρούς” κατανομής παλιών και νέων μύλων της έριδας για τις δύο εθνικές κοινότητες, διότι αλλιώς θα κινδυνεύουμε από μια επανάληψη του εμφύλιου πολέμου του 1963-74, μόνο βαθιά απαισιοδοξία μπορεί να προκαλεί.

Όμως ευτυχώς αυτά είναι προκαταλήψεις της δεξιάς, ή, όπως την περιγράφουν δύο πολιτικοί επιστήμονες [Fearon J. D. et al, 2003], μια λανθασμένη:

πλατιά αποδεκτή και καθιερωμένη αντίληψη ότι οι εμφύλιοι πόλεμοι πλήθυναν πολύ μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, και ότι η βασική αιτία πολλών ή και των περισσότερων από αυτούς ήταν οι εθνικοί και θρησκευτικοί ανταγωνισμοί.

Αντίθετα, παρατηρεί δημοσιογράφος του New Yorker, αναφερόμενος στη μελέτη τους αυτή:

Στη μελέτη “Εθνότητα, Εξέγερση και Εμφύλιος Πόλεμος” ο Fearon [πολιτικός επιστήμονας στο Stanford] και ο πολιτικός επιστήμονας David D. Laitin ανακάλυψαν ότι παρόλο που στα κράτη με ιδιαίτερα έντονη εθνική ποικιλομορφία, όπως η Συρία και το Ιράκ, οι γραμμές σύγκρουσης μπορεί να ορίζονται από τις εθνοτικές ταυτότητες, ο ίδιος ο πλουραλισμός δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην πρόβλεψη του ξεσπάσματος εμφύλιων πολέμων. Η φτώχεια είναι πολύ πιο σημαντικός παράγοντας.¹²⁵

Αυτό που έχει σημασία δηλαδή δεν είναι σε ποιες εθνικές ή θρησκευτικές χαραγές θα σπάσει το γυαλί, αλλά το σοκ που θα το σπάσει, η φτώχεια.

Τον περασμένο Οκτώβρη συνέντευξη πανεπιστημιακού στη Χαραυγή¹²⁶ αναφέρεται σε “λύσεις” εθνικών-θρησκευτικών συγκρούσεων στην Β. Ιρλανδία και στη Βοσνία, που καταλήξαν δυσλειτουργικές εξαιτίας της έλλειψης αποτελεσματικού κοινωνικού κράτους. Η συνέντευξη χτυπάει το ίδιο προειδοποιητικό καμπανάκι με αυτό το κείμενο για το πάντρεμα της λύσης του Κυπριακού με τη λιτότητα. Θα προσθέσω δύο άλλα ακραία παραδείγματα διάσπασης ευρωπαϊκών κρατών κατά μήκος εθνικών ρηγμάτων μετά από αιματηρό εμφύλιο, των οποίων μάλιστα θραύσματα καταλήξαν ή επιδιώκουν να γίνουν μέλη της ΕΕ. Είναι παραδείγματα χρήσιμα για να εκτιμήσουμε την ικανότητα της ΕΕ να “εγγυηθεί” τη βιωσιμότητα μιας λύσης.

Γιουγκοσλαβία, το θύμα της προηγούμενης οικονομικής κρίσης

Νίκος Τορναρίτης, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ΔΗΣΥ, 20/10/2016:

"Για πρώτη φορά στην ιστορία του Κυπριακού τόσο άνθρωποι και τόσες ανθρωπώσεις και τόσο διεθνείς σοβαροί οργανισμοί έχουν εμπλακεί με κεντρικό σημείο αναφοράς την βιωσιμότητα της λύσης: το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Ένωση. ¹²⁷

Οι ίδιοι ωστόσο "διεθνείς σοβαροί οργανισμοί" ήταν οι πρωταγωνιστές στον πρόλογο των πιο αιματηρών εθνικών συγκρούσεων στη γειτονία και τη σφαίρα επιρροής της ΕΕ.

Η πολυεθνική και πολυθρησκευτική Σοσιαλιστική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας ιδρύθηκε το 1945, στο τέλος του 2ου Παγκόσμιου Πολέμου. Επέζησε για πάνω από σαράντα πέντε χρόνια, πριν χωριστεί σε 7 νέα κράτη ¹²⁸ μέσα σε λίγα χρόνια.

Για να αντέξει τόσα χρόνια πρέπει να είχε εξασφαλισμένα αυτά που ο Αναστασιάδης αναφέρει ως προϋποθέσεις βιωσιμότητας, να ήταν "ισοβαρής" και να είχε "σωστή μορφή". Τι λοιπόν προκάλεσε το ξέσπασμα των αιματηρών εμφυλίων πολέμων ¹²⁹ που την διάλυσε μέσα σε λιγότερο από μια πενταετία;

Τα κυπριακά ΜΜΕ εστίαζαν τότε στην άνοδο εθνικιστών πολιτικών μετά τον θάνατο του ενωτικού ηγέτη Γιόζεφ Τίτο, καθώς και στα ιμπεριαλιστικά παιχνίδια των μεγάλων δυνάμεων. Αυτά υπήρχαν. Όμως το εύφορο έδαφος στο οποίο αυτά έδωσαν τους δηλητηριώδεις καρπούς τους ήταν η απότομη φτωχοποίηση του πληθυσμού.

Τα οικονομικά προβλήματα άρχισαν στη Γιουγκοσλαβία την σημαδιακή δεκαετία του 1970, την περίοδο της κατάρρευσης της Μεταπολεμικής "Χρυσής Περιόδου" του δυτικού καπιταλισμού. Πρωταγωνιστικό ρόλο στην εξέλιξη τους έπαιξε η οικονομική κρίση και το ΔΝΤ:

Τη δεκαετία του 1970 ξέσπασε μια οικονομική κρίση που την προκάλεσαν ... αποφάσεις των κυβερνήσεων της Γιουγκοσλαβίας, όπως ο δανεισμός τεράστιων ποσών από την Δύση για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη μέσω των εξαγωγών. Στη συνέχεια οι δυτικές οικονομίες μπήκαν σε οικονομική ύφεση, μπλόκαραν τις εξαγωγές της Γιουγκοσλαβίας και δημιούργησαν ένα προβληματικά τεράστιο χρέος. Στη συνέχεια η κυβέρνηση της Γιουγκοσλαβίας πήρε δάνειο από το ΔΝΤ. ¹³⁰

Οι εξελίξεις επιταχύνονται την περίοδο που αρχίζει να επικρατεί ο νεοφιλελευθερισμός στη Δύση, τη δεκαετία του 1980:

Μια δεκαετία λιτότητας κατέληξε στη αύξηση της δυσαρέσκειας και της εχθρότητας εναντίον της Σερβικής 'άρχουσας τάξης' και των μειονοτήτων που θεωρήθηκε ότι ευνοούνταν από τα κυβερνητικά νομοθετήματα. Οι πραγματικοί μισθοί στην Γιουγκοσλαβία μειώθηκαν κατά 25% από το 1979 ως το 1985. ¹³¹

Σύμφωνα με επίσημες πηγές, το 1989 χρεοκόπησαν ή μπήκαν σε καθεστώς εκκαθάρισης 248 εταιρείες και απολύθηκαν 89,400 εργάτες. Κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 1990, αμέσως μετά την υιοθέτηση του προγράμματος του ΔΝΤ, ακόμα 889 επιχειρήσεις που συνολικά

απασχολούσαν 525,000 εργάτες είχαν την ίδια μοίρα. Με άλλα λόγια, μέσα σε λιγότερα από δύο χρόνια... [το πρόγραμμα του ΔΝΤ] οδήγησε στην απόλυση περισσότερων από 600,000 εργατών από μια βιομηχανική εργατική τάξη 2.7 εκατομμυρίων περίπου. Ακόμα ένα 20% των εργατών, ή μισό εκατομμύριο άνθρωποι, δεν πήραν μισθούς στους πρώτους μήνες του 1990 επειδή οι επιχειρήσεις προσπαθούσαν να αποφύγουν την χρεωκοπία... τα πραγματικά εισοδήματα ήταν σε ελεύθερη πτώση και τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας κατέρρευσαν, δημιουργώντας στο πληθυσμό μια ατμόσφαιρα κοινωνικής απελπισίας και πλήρους έλλειψης ελπίδας. Αυτά ήταν ένα κρίσιμο σημείο καμπής για τα γεγονότα που θα ακολουθούσαν.¹³²

Σήμερα η Σλοβενία και η Κροατία, δύο από τα κράτη που προήλθαν από την αιματοβαμμένη μοιρασιά της Γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας, κάνουν παρέα στη μοιρασμένη Κύπρο μέσα στην ΕΕ, ενώ ένταξη διεκδικούν και άλλα από τα θραύσματα.

Ουκρανία - ανεπίσημη Τρόικα και εμφύλιος

Το πιο πρόσφατο παράδειγμα εμφύλιου πολέμου στην Ευρώπη, ο οποίος οδήγησε στην απόσχιση της Κριμαίας από την Ουκρανία, ήταν επακόλουθο της κρίσης του 2008¹³³. Τα γεγονότα από το Νοέμβριο του 2013¹³⁴ ως την απόσχιση της Κριμαίας τον Μάρτη του 2014 παρουσιάζονταν στις ειδήσεις σαν εθνική σύγκρουση ανάμεσα σε φιλοευρωπαϊκές - η Ουκρανία φιλοδοξεί να γίνει μέλος της ΕΕ¹³⁵ - και ρωσόφιλες πολιτικές δυνάμεις. Σύμφωνα πάλι με τα μίντια, αυτή η σύγκρουση προκάλεσε και την ανάμιξη των μεγάλων δυνάμεων. Ο Alex Callinicos όμως επισημαίνει την καθοριστική επίδραση του νεοφιλελευθερισμού και της οικονομικής κρίσης [Callinicos, Α. 2014]:

Αυτό που μετέτρεψε σε πραγματική την σύγκρουση στην Ουκρανία ήταν ... οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί μεταξύ των ΗΠΑ, ΕΕ και Ρωσία, και η καταστροφική μετάβαση της ... στον καπιταλισμό της αγοράς. Όπως και στην Ρωσία, οι πλουτοπαραγωγικοί πόροι της Ουκρανίας πουλήθηκαν φτηνά σε επιχειρηματίες ολιγάρχες με πολιτικές διασυνδέσεις που έγιναν δισεκατομμυριούχοι λεηλατώντας την οικονομία.

Η Ουκρανική οικονομία αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα από τους πρώτους κιόλας μήνες της κρίσης του 2008. Την τύχη της καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό δυο εμπορεύματα, ο χάλυβας και το φυσικό αέριο. Ο χάλυβας, που "αντιπροσωπεύει περίπου 40 % των εξαγωγών και 15% του ΑΕΠ"¹³⁶ της Ουκρανίας είναι ένα κλασικό διαρκές κεφαλαιουχικό αγαθό. Τα διαρκή αγαθά είναι πιο ευαίσθητα στις διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου. Ιδιαίτερα στην κρίση του 2008 "η μείωση των δαπανών για την αγορά διαρκών αγαθών ήταν μηχανισμός-κλειδί για τη μετάδοση της αβεβαιότητας που συνόδεψε την παγκόσμια χρηματιστική κρίση στην υπόλοιπη οικονομία, καθώς νοικοκυριά και επιχειρήσεις καθυστερούσαν τις αγορές διαρκών αγαθών"¹³⁷ Έτσι το Δεκέμβριο του 2008 η "τιμή του χάλυβα μειώθηκε κατά 65% από την αρχή του Ιούλη"¹³⁸

Παράλληλα, "το 2006 οι μακροχρόνιες επιδοτήσεις των εισαγωγών φυσικού αερίου από τη Ρωσία τερματίστηκαν και οι τιμές εισαγωγής της Ουκρανίας ανέβηκαν στο επίπεδο των χωρών της Ευρώπης."¹³⁹

Το φυσικό αέριο "εκπληρώνει μια σημαντική κοινωνική λειτουργία στην Ουκρανία: η παροχή φτηνού καύσιμου στον πληθυσμό θεωρείται από την κυβέρνηση σαν ένα μέσο εξασφάλισης σχετικής κοινωνικής σταθερότητας στη χώρα. Έτσι το φυσικό αέριο, με εξαίρεση αυτό που αγοράζει η βιομηχανία, επιδοτείται από την κυβέρνηση."¹⁴⁰ Και όμως, ήδη από τον Δεκέμβριο του 2008, το ΔΝΤ

σημειώνει με ικανοποίηση πως, ακολουθώντας προφανώς τις εντολές του ίδιου και της Παγκόσμιας Τράπεζας:

Οι αρχές σχεδιάζουν να τερματίσουν βαθμιαία την άμεση επιδότηση προς τους καταναλωτές σε μια περίοδο τριών ετών, και την έμμεση επιδότηση (μέσω των ενεργειακών μετατροπών που χρησιμοποιούν αέριο) μέχρι τα μέσα του 2010. Για να δείξουν την αποφασιστικότητα τους, ανακοίνωσαν μια αύξηση 35% για την πρώτη του Δεκέμβρη [2008].

Ακόμα, σε αρμονία με το αντιδημοκρατικό πνεύμα της εποχής μας, το ΔΝΤ σημειώνει πως οι αρχές:

Σκοπεύουν να εξασφαλίσουν αυτό το χρονοδιάγραμμα μεταρρυθμίζοντας το ρυθμιστικό πλαίσιο [των τιμών του αερίου] για να μειώσουν την πολιτική πίεση, σύμφωνα με τις συμβουλές της Παγκόσμιας Τράπεζας.¹⁴¹

Αυτά δεν στάθηκαν αρκετά. Τον Αύγουστο του 2010 έγγραφο του ΔΝΤ παρατηρεί:

Οι μεταρρυθμίσεις της περιόδου εφαρμογής του προγράμματος έχουν στόχο να ολοκληρώσουν όσα ξεκίνησαν με το προηγούμενο πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων:

50 % αυξήσεις της τιμής του φυσικού αερίου οικιακής χρήσης για τα νοικοκυριά και τις εταιρείες λιανικής πώλησης εφαρμόστηκαν στις 13 Ιουλίου, με ισχύ από 1η Αυγούστου... Μια επιπλέον αύξηση 50% υπάρχει σχέδιο να εφαρμοστεί την 1η Απρίλη 2011, ακολουθούμενη από αυξήσεις ανά εξάμηνο μέχρι να εξισωθούν οι τιμές με το κόστος εισαγωγής για όλες τις κατηγορίες καταναλωτών (σχεδιάζεται να ακολουθήσει η λειτουργία ενός αυτόματου μηχανισμού ρύθμισης).¹⁴²

Ούτε αυτά δεν στάθηκαν αρκετά, ή όπως φαίνεται δεν εφαρμόστηκαν πλήρως, και έτσι δύο χρόνια μετά, τον Οκτώβρη του 2012 μελέτη του ΔΝΤ παραπονιέται πάλι πως:

"Παρά την αύξηση κατά 50% στην τιμή της συνιστώσας του φυσικού αερίου οικιακής χρήσης τον Αύγουστο του 2010 και μια αύξηση 15% στα τιμολόγια θέρμανσης τον Ιανουάριο του 2011, οι λογαριασμοί αερίου και θέρμανσης παραμένουν ανάμεσα στους χαμηλότερους στην Ευρώπη και αρκετά κατώτερες από τα κόστη εισαγωγής.¹⁴³

Και η Ευρώπη; Όταν μια πενταετία μετά την κρίση του 2008 ο οικονομικός κόμπος έφτασε στο χτένι, οι Βρυξέλλες με

... υπεροπτική αδιαφορία πρόσφεραν στην Ουκρανική κυβέρνηση του Viktor Yanukovich, που αναζητούσε απελπισμένα ρευστό, συμμετοχή στον "Ανατολικό Συνεταιρισμό" τους σε βάση take it or leave it, δίνοντας μόνο την υπόσχεση να παραδώσουν το Κίεβο στον τρυφερό εναγκαλισμό του ΔΝΤ. Αυτό έδωσε στον Βλάντιμιρ Πούτιν την επιλογή που εκμεταλλεύτηκε τον Νοέμβρη του 2013 να προσφέρει χρήμα για να τραβήξει την Ουκρανία στην "Ευρασιατική Ένωση" που σχεδίαζε τότε να δημιουργήσει.... [Callinicos, A. 2014]

Ο Callinicos σημειώνει και αυτός όπως οι [Fearon J. D. et al, 2003] ότι τα εθνικά ρήγματα υπήρχαν στην Ουκρανία:

... η δυτική Ουκρανία, με κατοίκους που είναι καθολικοί και μιλούν ουκρανικά, είναι πολιτισμικά, πολιτικά και οικονομικά προσανατολισμένη προς στην ΕΕ, ενώ η νότια και ανατολική, Ορθόδοξη και ρωσόφωνη, προς την Ρωσία.

Ωστόσο, συνεχίζει:

Το παρελθόν της Ουκρανίας δημιουργούσε μόνο τη δυνατότητα της σύγκρουσης: η ιστορία δεν είναι πεπρωμένο. Ο Anatol Lieven εξηγεί πως τα στοιχεία μιας κοινής Ουκρανικής εθνικής ταυτότητας σφυρηλατήθηκαν στην Σοβιετική περίοδο, όταν ενώθηκε για πρώτη φορά η Ουκρανία: “οι Ρώσοι στην Ουκρανία μπορούν να γίνουν σωστότερα κατανοητοί σαν άνθρωποι που τους άφησε πίσω η Σοβιετική Ένωση, πολύ αβέβαιοι για την ταυτότητα τους, αλλά πιο στενά συνδεδεμένοι στην Ουκρανική κατοικία τους παρά στην Ρωσική πατρίδα τους” .

Ποιόν ρόλο έπαιξε η ΕΕ; Παρά την επιθυμία της να διατηρήσει στη σφαίρα επιρροής της την Ουκρανία η ευρωπαϊκή ελίτ άνοιξε η ίδια το δρόμο για τη διάσπαση, επειδή:

Η δυτικοστροφή κλίση της Ουκρανίας τους κάνει να ελπίζουν σε οικονομική διάσωση από την Ευρώπη. Αλλά η επιβολή της λιτότητας στην “περιφέρεια” της ευρωζώνης απαγορεύει πολιτικά στις Βρυξέλλες να φανούν γενναιόδωρες στην Ουκρανία.

Η Ουκρανία δεν είναι μέλος της ΕΕ και της ευρωζώνης, οπότε δεν μπορούσε να επέμβει η γνωστή μας Τρόικα. Έτσι η Ουκρανία τυπικά διαπραγματεύονταν για δανεισμό απευθείας με το ΔΝΤ. Όμως η ευρωπαϊκή ελίτ συμμετείχε και αυτή στη διαδικασία, επειδή:

Η ΕΕ με τη σειρά της απαιτούσε από την Ουκρανία να εξασφαλίσει αυτό το πακέτο βοήθειας από το ΔΝΤ για να στηρίξει η ΕΕ χρηματοδοτικά την Ουκρανία, σύμφωνα με τους όρους της Συμφωνίας με περίπου €1.6 δις. ¹⁴⁴

Δηλαδή οι εργαζόμενοι της Ουκρανίας αντιμετώπισαν μια ανεπίσημη τρόικα - το ΔΝΤ σε συνεργασία με τους θεσμούς της ΕΕ - με τις ίδιες συνταγές λιτότητας και εκβιασμούς όπως στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που είχαν την ατυχία να τις επισκεφτούν επίσημα μαζί οι τρεις θεσμοί της τρόικας.

Έτσι στις 22 Νοέμβρη 2013

Ο πρωθυπουργός ... της Ουκρανίας είπε ότι η απόφαση της κυβέρνησης του να μην συνεχίσει με τις μεγάλοπνοες πολιτικές και εμπορικές συμφωνίες με την Ευρωπαϊκή Ένωση ... προκλήθηκε τελικά από τους ιδιαίτερα σκληρούς όρους που έθεσε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για την παραχώρηση ενός πακέτου βοήθειας. ¹⁴⁵

Η νεοφιλελεύθερη ουκρανική δεξιά μαζί με τη ναζιστική ακροδεξιά παρουσίασαν την απροθυμία της κυβέρνησης να συνεχίσει να υιοθετεί ακραία λιτότητα ως άρνηση της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας. Έτσι...

Η απόφαση να αναβληθεί η υπογραφή της Συμφωνίας Σύνδεσης ΕΕ - Ουκρανίας οδήγησε σε μαζικές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας στην Ουκρανία.

Οι οποίες πέτυχαν να απομακρύνουν από την εξουσία “Το Φεβρουάριο του 2014 [τους] Yanukovich και Azarov” .. που “αντικαταστάθηκαν από την κυβέρνηση Yatsenyuk”.

Η νέα κυβέρνηση φρόντισε να πληρώσουν τα σπασμένα οι φτωχοί. Αμέσως μετά την επεισοδιακή κατάληψη της εξουσίας από την φιλοευρωπαϊκή δεξιά και ακροδεξιά ¹⁴⁶ το τέλος του Φεβρουαρίου του 2014, η κυβέρνηση για να εξασφαλίσει βοήθεια από το ΔΝΤ, ανακοίνωσε:

σταδιακή αύξηση των λιανικών τιμών φυσικού αερίου και των λογαριασμών θέρμανσης (56 και 40 τοις εκατό αντίστοιχα το 2014, και 20-40 τοις εκατό το 2015-17) ... τώρα, τα έξοδα φυσικού αερίου και θέρμανσης αναλογούν στο 3-7 τοις εκατό του οικογενειακού προϋπολογισμού. Η αύξηση των τιμών φυσικού αερίου και θέρμανσης κατά 40-56 τοις εκατό θα αυξήσει αυτή την αναλογία στο 5-11 τοις εκατό. ¹⁴⁷

Με αυτά τα οικονομικά βασανιστήρια οδήγησε η ανεπίσημη τρόικα τον λαό της Ουκρανίας στην διάσπαση ανάμεσα στην νεοφιλελεύθερη φιλοευρωπαϊκή δεξιά/ακροδεξιά και τους "ρωσόφιλους" των ανατολικών περιοχών. Οι τελευταίοι αντιλήφθηκαν την συνέχιση και βάθεμα της λιτότητας σαν ένα πολύ ακριβό τίμημα για την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας. Ακολούθησαν ο εμφύλιος πόλεμος και η απόσχιση της Κριμαίας.

3.9 το Κρυφό τμήμα του Παγόβουνου

Η Γιουγκοσλαβία και η Ουκρανία είναι ακραία παραδείγματα πως η νεοφιλελεύθερη λιτότητα και οι καπιταλιστικές κρίσεις οδήγησαν σε ένταση, συγκρούσεις και τελικά σε αιματηρό εμφύλιο πόλεμο και την διάλυση κρατών στις παρυφές της ΕΕ.

Αυτοί οι εμφύλιοι δεν είναι παρά η βίαιη καθαρά ορατή κορυφή ενός συγκρουσιακού παγόβουνου. Το 2011 η επίσημη ευρωπαϊκή οργάνωση ECRI (European Commission against Racism and Intolerance) διαπιστώνει τη σχέση της οικονομικής κρίσης και της φτωχοποίησης με την αστάθεια στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, το υπόλοιπο παγόβουνου:

Η τρέχουσα οικονομική κρίση έχει δημιουργήσει ένα φαύλο κύκλο, στον οποίο έχουν παγιδευτεί πολλές από τις κοινωνικές ομάδες που απασχολούν το ECRI (οι ευάλωτες ομάδες). Οι μειωμένες οικονομικές ευκαιρίες και οι περικοπές στις πολιτικές πρόνοιας τις σπρώχνουν στη φτώχεια, και αυτό ενθαρρύνει αρνητικά συναισθήματα και στις δύο πλευρές του κοινωνικού ρήγματος. Οι μετανάστες και μερικές υπάρχουσες από παλιά μειονότητες εμφανίζονται σαν βάρος για τη κοινωνία... το "πολυπολιτισμικό μοντέλο" αμφισβητείται. Πληθαίνουν οι διακρίσεις στις προσλήψεις. Ο ρατσισμός και η έλλειψη ανεκτικότητας βρίσκονται σε άνοδο στη σημερινή Ευρώπη και οι εντάσεις που αυτά δημιουργούν οδηγούν μερικές φορές σε ρατσιστική βία. ¹⁴⁸

Οι επίσημες ευρωπαϊκές οργανώσεις όπως η ECRI αποφεύγουν συνήθως να αναφέρουν την ευθύνη των παραδοσιακών ευρωπαϊκών κομμάτων, που χρησιμοποιούν τον ρατσισμό για την δημιουργία αποδιοπομπαίων τράγων. Όμως η ίδια η γέννηση του νεοφιλελευθερισμού συνοδεύτηκε από τέτοιες τακτικές. Αυτή η δήλωση της Margaret Thatcher από το 1978 έμεινε στην ιστορία:

"Αν συνεχίσουμε με τον ίδιο τρόπο τότε, στο τέλος του αιώνα θα υπάρχουν τέσσερα εκατομμύρια της νέας Κοινοπολιτείας ή του Πακιστάν εδώ. Λοιπόν, αυτός είναι ένας τρομακτικά μεγάλος αριθμός και νομίζω πως σημαίνει πως ο κόσμος πραγματικά φοβάται πως

αυτή η χώρα μάλλον θα βυθιστεί σε ένα τέλμα [swampred] από ανθρώπους με διαφορετική κουλτούρα." ¹⁴⁹

Αυτά πάντως που περιέγραφε το ECRI ήταν τα "επιτεύγματα" της ευρωελίτ ήδη από το 2011. Από τότε η κοινωνική φθορά έχει χειροτερέψει τόσο που η αυτοανακήρυξη της ΕΕ ως την "καλύτερη εγγύηση" για την μελλοντική Ομόσπονδη Κυπριακή Δημοκρατία μόνο ως μαύρο χιούμορ μπορεί να χαρακτηριστεί.

4. ΒΙΩΣΙΜΗ ΛΥΣΗ και Ε/Κ ΔΕΞΙΑ

4.1 Θα εξαφανιστούν οι Λυσοφοβικοί με τη Λύση;

Επαναπροσεγγιστής αρθρογράφος έγραφε τον Μάη του 2015 ότι η λυσοφοβική ηγεσία:

άλλο εφιαλτήριο από τα προσωπικά τους συμφέροντα, δεν έχουν... θεωρούν την Κύπρο οικόπεδο τους με το Κυπριακό να είναι η μόνη αιτία της "πολιτικής" τους παρουσίας... Ας μην ξεχνάμε, πως αν ο κατοχικός στρατός φύγει, αυτοί θα εξαφανιστούν μαζί με τα ψεύδη τους. ¹⁵⁰

Θα είναι όμως μια συμφωνία αρκετή για να εξαφανιστούν αυτοί που συστηματικά ξύνουν την πληγή του Κυπριακού; Οι ίδιοι πάντως δεν το βλέπουν έτσι. Ο Λιλλήκας: "τέτοια συστήματα [Διζωνική Δικονομική Ομοσπονδία] δεν μπορούν να επιβιώσουν καθώς στην ανθρώπινη ιστορία όλες οι άδικες λύσεις αμφισβητήθηκαν από τους λαούς." ¹⁵¹ Ο Ομήρου: "ο κυπριακός ελληνισμός επιθυμεί λύση το συντομότερο δυνατό, όχι όμως οποιαδήποτε λύση που θα καταρρεύσει, αλλά που θα αντέξει την δοκιμασία του χρόνου" ¹⁵². Η Εκκλησία της Κύπρου: "Ο Αρχιεπίσκοπος τόνισε ότι η λύση πρέπει να είναι αμφοτεροβαρής και όχι ετεροβαρής, διότι θα καταρρεύσει." ¹⁵³

Αυτά δεν είναι εκφράσεις ανησυχίας. Είναι προειδοποιήσεις και απειλές υπονόμησης μιας μελλοντικής ομοσπονδιακής λύσης. Ο απορριπτικός χώρος - ο δήθεν "ενδιάμεσος" χώρος ανάμεσα στην "άκρα δεξιά" και την "άκρα αριστερά" - υπάρχει και αντέχει για περισσότερο από τρεις δεκαετίες. Το 1985 γράφαμε με τον ο Ν. Αγιομαμίτη [Φλωρεντίν Α. et al, 1985] πως ενώ ως τον Ιανουάριο εκείνου του χρόνου:

"Ο πολιτικός κόσμος έμοιαζε ... να είναι χωρισμένος στα δύο. Στη συμμαχία των 'Μακαριακών' δυνάμεων [ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και Εκκλησία] και στους οπαδούς του Δημοκρατικού Συναγερμού.... Μετά όμως από την αρνητική στάση του [Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρου] Κυπριανού που οδήγησε στο ναυάγιο των συνομιλιών της Νέας Υόρκης [για το Κυπριακό] το Γενάρη [του 1985] όλες αυτές οι φαινομενικά αδιαμφισβήτητες και θεμελιακές πολιτικές κατηγορίες αναποδογυρίστηκαν....

... ο προηγούμενος βασικός διαχωρισμός των πολιτικών δυνάμεων ανάμεσα στους φιλοδυτικούς αντικομμουνιστές [ΔΗΣΥ] και τους "προοδευτικούς αντιιμπεριαλιστές" [ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, Εκκλησία] έχει ατονήσει δίνοντας τη θέση του στο διαχωρισμό ανάμεσα σε "διαλλακτικούς" (ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ) και "αδιάλλακτους" ή όπως είναι γνωστοί, το "απορριπτικό μέτωπο" (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, Εκκλησία). "

Αυτή η κατάσταση, με την προσθήκη στο "απορριπτικό μέτωπο" των μικρών κομμάτων Οικολόγοι,

Αλληλεγγύη, Συμμαχία Πολιτών και ΕΛΑΜ, άντεξε 32 χρόνια, στην πραγματικότητα περισσότερα επειδή όπως γράφαμε το 1985:

"Ο διαχωρισμός ανάμεσα σε 'διαλλακτικούς' και 'αδιάλλακτους' υπόβασκε από παλιά πίσω από τον κυρίαρχο παραδοσιακό διαχωρισμό ανάμεσα στην αντικομμουνιστική άκρα δεξιά και το "δημοκρατικό πατριωτικό μέτωπο των Μακαριακών δυνάμεων" ... Από πολύ νωρίς [1978] το ΔΗΚΟ κατηγορούνταν [από το ΑΚΕΛ] ότι ήθελε να 'υπαναχωρήσει' από την αποδοχή της διπεριφερειακής Ομοσπονδίας και η ΕΔΕΚ ότι υπέθαλπε ιδέες για στρατιωτική λύση."

Τότε, που μόλις είχε ξεκαθαρίσει η ύπαρξη του "ανώμαλου μετώπου ΑΚΕΛ ΔΗΣΥ", όπως το είχαν χαρακτηρίσει οι "αδιάλλακτοι", γράφαμε ότι "όλα αυτά δεν δικαιολογούνται παρά μόνο με την ύπαρξη ουσιαστικών διαφορών συμφερόντων που αφορούν την ίδια τη λύση του Κυπριακού". Δηλαδή, μετά από μια συμβιβαστική λύση...

"ΠΟΙΟΙ ΘΑ ΕΠΙΒΙΩΣΟΥΝ"

"ο ΔΗΣΥ [που] συγκεντρώνει και εκφράζει τα πιο δυνατά και δυναμικά τμήματα της ε/κ αστικής τάξης. Αυτοί ... θα έχουν τη δυνατότητα να επιβληθούν και να ενσωματώσουν κάτω από τον έλεγχο τους τους τ/κ ακόμα και σε μια Ομοσπονδία όπου οι τ/κ θα είχαν τυπικά μεγάλη πολιτική δύναμη"

Και

"ΠΟΙΟΙ ΘΑ ΧΑΣΟΥΝ"...

"Η Κυπριακή εκκλησία είναι... ένας τεράστιος για τα Κυπριακά δεδομένα οικονομικός οργανισμός [και] είναι για πολύ ευνόητους λόγους που αφορούν την ιδεολογική της επικυριαρχία ιδιαίτερα ευαίσθητη στην πιθανότητα ενός "συνεταιρικού" Χριστιανο-Μουσουλμανικού κράτους...."

Η ΕΔΕΚ ... εκφράζει μικροαστούς διανοούμενους (φιλόλογους, δικηγόρους, καλλιτέχνες, γιατρούς κλπ) ... μικρομεσαίους επιχειρηματίες ... είναι γνωστή η δύναμη της εθνικιστικής ιδεολογίας μέσα στο στρώμα των μικροαστών διανοούμενων. Σαν φορείς της "εθνικής κληρονομιάς", "παράδοσης" κλπ έχουν πολλά να χάσουν...

Οι 'μικρομεσαίοι' 'θα είναι επίσης εξίσου ευαίσθητοι σε πολιτικές παραχωρήσεις προς τους τ/κ.. εκτός που θα αποκτήσουν ανταγωνιστές πιθανότατα θα θυσιάζονται στα παζαρέματα μεταξύ των ισχυρών των δύο κοινοτήτων.

Ενώ το ΔΗΚΟ:

"υποστηρίζεται από και εκφράζει επιχειρηματίες άμεσα εξαρτώμενους από τη κρατική υποστήριξη και κρατικά συμβόλαια... αυτοί θα είχαν πολλά να χάσουν από μια μοιρασιά της κρατικής εξουσίας (και άρα και της κρατικής εύνοιας) με τους τ/κ.

... από λιγότερο δυναμικές μεσαίες επιχειρήσεις και από επιχειρήσεις εξαρτώμενες από τις καλές σχέσεις του ε/κ νότου με χώρες της Μ. Ανατολής ... Πολύ σημαντική είναι και η ανάπτυξη από το 1976 μιας ανώτερης και ανώτατης κρατικής γραφειοκρατίας που είναι το προϊόν μιας μεγάλης προσπάθειας που έγινε από το ΔΗΚΟ ... και που βλέπει τα προνόμια της να κινδυνεύουν από το μοίρασμα της πολιτικής εξουσίας με τους τουρκοκύπριους και τις ανακατατάξεις στον κρατικό μηχανισμό που θα προκύψουν

Η εκτίμηση στο άρθρο του 1985 των λόγων που το ΑΚΕΛ ανήκε στον "διαλλακτικό" χώρο ήταν

λανθασμένη και αδικαιολόγητα εχθρική, όπως έδειξαν τα γεγονότα που ακολούθησαν, και για αυτό θα ήθελα, να δώσω εξηγήσεις, κάποια άλλη φορά. Η υπόλοιπη ανάλυση μας ίσως να ήταν υπεραπλουστευμένη, αλλά πρόβλεψε σωστά ότι οι νέες τότε πολιτικές ομαδοποιήσεις της δεξιάς δεν ήταν μια εφήμερη παράδοση παρένθεση. Δυστυχώς ο σοβινιστικός "απορριπτικός" χώρος έχει ρίζες, θα συνεχίσει να υπάρχει, και θα εκμεταλλευτεί την συνέχιση και το βάθεμα της λιτότητας για να δημαγωγήσει και να υπονομεύσει την όποια Ομοσπονδιακή λύση. Θα έχει αυτή τη δυνατότητα, αφού ακόμα και την περίοδο της αστρολογικής αισιοδοξίας, ο Espen Barth Eide παραδέχονταν πως:

ακόμη και με πολιτική συμφωνία και επιτυχημένα δημοψηφίσματα το Κυπριακό δεν θα επιλυθεί οριστικά ωστόσο υπάρξει επιτυχής εφαρμογή της λύσης.

Στόχος, ... να υπάρξει μετάβαση από μια σχετικά σταθερή μη – λύση σε μια μελλοντική σταθερή λύση μέσω μιας περίπλοκης μεταβατικής φάσης. Οι μεταβατικές περίοδοι μπορούν να είναι δύσκολες, ... και οι δύο ηγέτες καθώς και οι ομάδες τους πρέπει να το θυμούνται αυτό. ¹⁵⁴

4.2 ο ΔΗΣΥ Ιανός

Η λυσοφοβική δεξιά διαψεύδει την παροιμία για το σκυλί που γαβγίζει. Όμως και το συναγερμικό κατεστημένο είναι ικανό να δαγκώσει βαθιά, και ο πολιτισμένος κοσμοπολίτικος φιλελευθερισμός του να μεταλλαχθεί σε εθνικά συγκρουσιακός. Ακόμα και την περίοδο των καλύτερων σχέσεων Αναστασιάδη-Ακιντζί, ο Χάρης Γεωργιάδης στην συνέντευξη στην οποία πρότεινε την συμπερίληψη των "ισοσκελισμένων προϋπολογισμών" στα νέα Συντάγματα ανέφερε ότι [Financial Times, 2016]:

"Επιβάλλεται ... να μην εκτροχιαστεί [δημοσιονομικά] μια από τις δύο συνιστώσες πολιτείες, επειδή τότε θα έχει πρόβλημα η ίδια η Ομοσπονδία". "Ο κ. Γεωργιάδης" [διευκρινίζει ο δημοσιογράφος] "είχε βασικά υπ' όψη του την μελλοντική Τουρκοκυπριακή οντότητα".

Ενώ ακόμα η λύση είναι υπό διαπραγμάτευση και γίνονται προσπάθειες διατήρησης κλίματος εμπιστοσύνης, ο συναγερμικός Υπουργός Οικονομικών αμφισβητεί την υπευθυνότητα της τ/κ πλευράς, και υπαινίσσεται πως η μελλοντική ενωμένη Κύπρος μπορεί να κινδυνεύσει από τις "σπατάλες" της.

Επίσης εύστοχα ο Γ.Γ. του ΑΚΕΛ αναφέρθηκε στη

"σχιζοφρένεια της Κυβέρνησης Αναστασιάδη και του ΔΗΣΥ που τη μια δαφνοστεφανώνουν αυτούς που έφεραν την καταστροφή στον τόπο και την άλλη δηλώνουν ότι θέλουν λύση και επανένωση." ¹⁵⁵

Μια σχιζοφρένεια φυσική για τα αστικά κόμματα σε περιόδους κρίσης, όταν το ένστικτο της ταξικής αυτοσυντήρησης σπρώχνει ακόμα και την φιλελεύθερη δεξιά διάνοηση να υποκύψει στον πειρασμό της εθνικιστικής δημαγωγίας.

Από την ίδρυση του το 1976 "Έμβλημα του ΔΗΣΥ είναι: "Η 'Νίκη' του Παιονίου". ¹⁵⁶ Η επιλογή από το κόμμα ενός αρχαίου αγάλματος που η ιστορία του παραπέμπει σε προκλητικό ρεβανσισμό ¹⁵⁷ συμβάδιζε με την εικόνα που επεδίωκε εκείνη την εποχή. Σήμερα ωστόσο θα του ταίριαζε για έμβλημα μια προτομή του θεού Ιανού ο οποίος "στη θρησκεία και τη μυθολογία των αρχαίων Ρωμαίων ... συνήθως απεικονίζεται με δύο πρόσωπα, επειδή βλέπει προς το μέλλον και προς το παρελθόν" ¹⁵⁸ Έτσι

και ο ΔΗΣΥ συνεχίζει, παρά τις πρόσφατες αποχωρήσεις των πιο εθνικιστικών του στοιχείων, να κοιτάζει προς δύο πραγματικότητες εξίσου μυθικές με τον θεό Ιανό: Με το κοσμοπολίτικο και φιλελεύθερο ζευγάρι μάτια, προς μια παγκοσμιοποιημένη δημοκρατική κοινωνία της ελεύθερης αγοράς. Με το άλλο ζευγάρι, το σοβινιστικό, προς τις χιλιετίες ηρωικού ελληνικού εθνικού παρελθόντος, για κατανάλωση από το μεγάλο εκείνο και μη προνομιούχο τμήμα των οπαδών του, που δεν έχουν καμία επαφή με τον κοσμοπολίτικο παράδεισο της γιάπικης διανόησης του, ούτε τίποτα να περιμένουν από αυτόν.

Σήμερα το κόμμα προβάλλει το κοσμοπολίτικο πρόσωπο του, παρά τους ξαφνικούς λόξιγκες από σημαντικά στελέχη του ¹⁵⁹. Όμως δεν είναι μακριά το 2011, τότε που έπρεπε να εξυπηρετηθεί το κεφάλαιο προωθώντας την λιτότητα ενάντια στις πολιτικές της αριστερής κυβέρνησης και τις αντιδράσεις του συνδικαλιστικού κινήματος. Τότε είχε στρέψει προς την κοινωνία το σοβινιστικό ξενοφοβικό του πρόσωπο, δημαγωγώντας μαζί με την υπόλοιπη αντιπολίτευση ότι η αριστερή κυβέρνηση άφηνε τους τ/κ να απομυζούν οικονομικά την Κυπριακή Δημοκρατία (βλέπε [Μούδουρος Ν., 2012]).

Η υπαρκτή παγκοσμιοποίηση δεν έχει εξαφανίσει τον ανταγωνισμό ανάμεσα στους εθνικούς καπιταλισμούς, ούτε την ανάγκη για αντεργατικές οικονομικές επιθέσεις και αποδιοπομπαίους τράγους. Έτσι η πολιτική του ΔΗΣΥ στο μέλλον θα συνεχίσει να είναι ευκαιριακή και τυχοδιωκτική. Το κόμμα θα δείξει πάλι το αντιδραστικό εθνικιστικό του πρόσωπο, όπως τον Μάη του 2011 όταν ο Αναστασιάδης "αναφερόμενος στη δήλωση του ΓΓ του ΑΚΕΛ ότι θα προτιμούσε για πρόεδρο αριστερό Τουρκοκύπριο παρά δεξιό Ελληνοκύπριο." χειροκροτήθηκε με ενθουσιασμό από το καλοντυμένο ακροατήριο προεκλογικού δείπνου όταν είπε:

"Μπορεί γι' αυτούς η καταγωγή, η γλώσσα και η θρησκεία μας να αποτελούν δευτερεύον χαρακτηριστικό της ταυτότητας τους, αλλά θα πρέπει να πούμε στην ηγεσία του ΑΚΕΛ ότι είναι ανιστόρητοι, γιατί σ' αυτή την κυπριακή γη, όλους μας έσπειρε ο Ελληνισμός και όχι αυτούς η Αριστερά και όλους τους άλλους η Δεξιά" ¹⁶⁰

Με την ευκαιρία, μιλάμε για χοντρό bullshit. Ελάχιστες ιστορικές αλήθειες είναι πιο στέρεες από το ότι όπως σε ολόκληρο τον πλανήτη έτσι και στην "Κυπριακή γη", τον παγκόσμιο πια στις μέρες μας ανθρώπινο πολιτισμό έσπειρε πριν κάπου δέκα χιλιάδες χρόνια και συνεχίζει να τον αναπαράγει ο μόχθος των εργαζόμενων μαζών ολόκληρης της ανθρωπότητας. Η Αριστερά είναι ο πολιτικός εκφραστής αυτών των μαζών, γι' αυτό και είναι αναμφισβήτητα προτιμότερος για τους εργαζόμενους ένας Τουρκοκύπριος αριστερός από ένα Ελληνοκύπριο δεξιό πρόεδρο.

5. ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΛΙΤΟΤΗΤΑ ΧΩΡΙΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης ... υπενθύμισε ... ότι σύμφωνα με μελέτες του ΚΕΒΕ και άλλων οργανισμών, υπολογίζεται ότι με μια λύση του Κυπριακού το ΑΕΠ της Κύπρου θα διπλασιαστεί σε 20 χρόνια ¹⁶¹

Πόση εμπιστοσύνη μπορεί να έχει κανείς στις προφητικές ικανότητες των μελετητών "του ΚΕΒΕ και άλλων οργανισμών"; Εδώ η βασίλισσα της Αγγλίας όταν:

στη πιο έντονη περίοδο της κρίσης τον Νοέμβρη του 2008... επισκέφτηκε το London School of Economics, ένα από τα σημαντικότερα πανεπιστήμια με μεγάλη φήμη... ρώτησε τους σεβάσιμους οικονομολόγους που υποκλίνονταν μπροστά της: γιατί δεν παρατήρησε κανείς πως έρχονταν η μεγάλη συρρίκνωση της πιστωτικής ικανότητας των τραπεζών; Αυτό δημιούργησε σύγχυση στο κατεστημένο των οικονομολόγων: ακόμα και η βασίλισσα αμφισβητούσε τις ικανότητές τους! Ο Robin Jackson, γενικός γραμματέας την Βρετανικής Ακαδημίας, του εγκυρότατου αυτού επιστημονικού ιδρύματος, έγραψε με σπουδή μια επίσημη απαντητική επιστολή, στην οποία παραδέχονταν ότι οι σπουδαίοι και μεγάλοι των επισήμων και των οικονομολόγων του κατεστημένου δεν είχαν κατανοήσει "τους κινδύνους".¹⁶²

Και πριν προχωρήσουμε, δύο ντόπια παραδείγματα.

Πρώτο παράδειγμα: Τον Ιούνιο του 2010 εκπρόσωπος του IMF δήλωνε ότι

Μέρος του προβλήματος της εμπιστοσύνης στα νομισματοπιστωτικά συστήματα είναι η αβεβαιότητα και έχουμε μάθει πως η διάλυση μέρους αυτής της αβεβαιότητας, ή ίσως σχεδόν όλης της αβεβαιότητας, μέσα από την δημοσιοποίηση των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) μπορεί να είναι πολύ υποβοηθητική... η [δημοσιοποίηση] των stress tests είναι ένα καλοδεχούμενο βήμα, πολύ καλοδεχούμενο... θα έχει θετικές συνέπειες.¹⁶³

Ένα χρόνο μετά την εισαγωγή αυτών των τόσο θετικών βημάτων στην ΕΕ, οι δυο συστημικές Κυπριακές τράπεζες, η Λαϊκή Τράπεζα και η Τράπεζα Κύπρου ανακοίνωναν αυτάρεσκα ότι "ολοκλήρωσαν με επιτυχία την Πανευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων"¹⁶⁴. Ενάμιση χρόνο μετά η μια από τις δύο τράπεζες χρεωκόπησε και έκλεισε, ενώ η άλλη κούρεψε τους καταθέτες της εκτός από την εκμηδένιση των μετοχών της. Αποτέλεσμα η οικονομία της Κυπριακής Δημοκρατίας να βυθιστεί στην χειρότερη κρίση της ιστορίας της.

Δεύτερο παράδειγμα, όλα αυτά που ακούγονται για το "Θείο Δώρο" των υδρογονανθράκων. Πολύ σπάνια αναφέρονται οι κύπριοι αναλυτές στη ξαφνική κατακόρυφη πτώση των τιμών πετρελαίου, από \$110 στα \$40 από τα μέσα του 2014 και την αντίστοιχη μείωση των τιμών του φυσικού αερίου¹⁶⁵. Εξαιτίας αυτής της πτώσης και της προβλεπόμενης σταθερότητας της χαμηλής τιμής του αερίου, μελέτη του Νατοϊκού think tank Atlantic Council προειδοποιεί ότι

Πρέπει ... και στα δύο τμήματα του νησιού ... να αντιμετωπισθούν λανθασμένες προσδοκίες ότι οι υπάρχουσες ή και μελλοντικές ανακαλύψεις αερίων κοιτασμάτων θα είναι κατά κάποιο τρόπο λαχεία ταχείας εξαργύρωσης [yield a rapid bonanza] για τους απλούς Κύπριους, όπου και αν ζουν αυτοί.¹⁶⁶

Γι' αυτό η συναγερμική δεξιά την ώρα που υπόσχεται σίγουρη ευημερία μετά την λύση οργανώνει την μόνιμη ομοσπονδιακή λιτότητα (βέβαια το ίδιο προσπαθεί να κάνει και πριν τη λύση ή και χωρίς αυτή). Ποια θα είναι όμως τα αποτελέσματα της Ομοσπονδιακής λιτότητας;

5.1 Απαγόρευση Δημοσιονομικής Εξισορρόπησης

Η απαγόρευση των ελλειμματικών προϋπολογισμών στα συντάγματα των συνιστωσών κρατιδίων θα σημαίνει τη μεταφορά σε μικρογραφία των συνθηκών που προκάλεσαν την όξυνση των επιπτώσεων της

Long Depression-Μακροχρόνιας Βαθιάς Ύφεσης¹⁶⁷ στον ευρωπαϊκό νότο, και είναι πιθανό να αυξήσει την οικονομική ανισότητα ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Ο Alex Callinicos εξηγεί απλά τον μηχανισμό:

Κανονικά οι νομισματικές ενώσεις συμπίπτουν με κράτη. Μέσα σε ένα κράτος υπάρχουν μηχανισμοί που τείνουν να αντισταθμίζουν τα αποτελέσματα μιας ύφεσης σε μια συγκεκριμένη επαρχία ... το δημοσιονομικό σύστημα και το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας ενός σύγχρονου καπιταλιστικού κράτους μετακινεί αυτόματα πόρους προς τις περιοχές που πάσχουν από ύφεση - καθώς η ανάπτυξη υποχωρεί εταιρείες και εργάτες πληρώνουν λιγότερους φόρους, και εισρέουν περισσότερες κοινωνικές επιδοτήσεις για την προστασία των άνεργων. Αλλά η ΕΕ, συγκεκριμένα, δεν είναι κράτος, και δεν έχει τέτοιους μηχανισμούς. Ακόμα χειρότερα η συνθήκη του Maastricht απαγορεύει στην ΕΕ ή τα κράτη-μέλη της να αναλάβουν τις υποχρεώσεις κρατών-μελών της.

...

Τι συμβαίνει όταν μια ολόκληρη χώρα - που θα ήταν μια "επαρχία" σε μια πλήρως ενοποιημένη κοινότητα - αντιμετωπίζει μια δομική ατυχία; Ένα κυρίαρχο κράτος μπορεί να υποτιμήσει το νόμισμα του. Εφόσον ο λαός αποδεχτεί την αναπόφευκτη μείωση στα πραγματικά εισοδήματα του, [από τον πληθωρισμό που θα ακολουθήσει την υποτίμηση. Α.Φ.] μπορεί η χώρα να διατηρήσει πλήρη απασχόληση με την αύξηση του εξωτερικού της εμπορίου. Σε μια οικονομική και νομισματική ένωση, δεν υπάρχει βέβαια αυτή η διέξοδος, και οι προοπτικές είναι πράγματι άσχημες εκτός αν υπάρξουν ομοσπονδιακές δημοσιονομικές ρυθμίσεις που θα παίξουν αναδιανεμητικό ρόλο ... αν μια χώρα ή περιοχή δεν έχει την εξουσία να υποτιμήσει το νόμισμα της, και αν δεν επωφελείται από ένα σύστημα δημοσιονομικής εξισορρόπησης, τότε τίποτα δεν την εμποδίζει να μπει σε μια διαδικασία συσσωρευτικής και απόλυτης πτώσης που οδηγεί τελικά στη μετανάστευση σαν τη μόνη εναλλακτική λύση στην φτώχεια ή την λιμοκτονία.

...

Όπως λέγεται μερικές φορές, η νομισματική ένωση απαιτεί δημοσιονομική ή ακόμα και πολιτική ένωση¹⁶⁸.

Αυτά θα έχει να αντιμετωπίσει μια δημοσιονομικά διασπασμένη Ομόσπονδη Κύπρος. Αυτές θα είναι καταστάσεις που θα ευνοήσουν τον διακοινοτικό ανταγωνισμό, την αλληλοεπίρριψη ευθυνών και την πιθανότητα διακοινοτικών συγκρούσεων.

Παρ' όλα αυτά, η συναγερμική δεξιά προτείνει στην αριστερά να ανεχτεί τον οικονομικό τυχοδιωκτισμό της, για χάρη της λύσης. Χαρακτηριστική η στάση του δημοσιογράφου Πάρη Ποταμίτη στις 8/6/2015 σε συζήτηση με τον Γ.Γ. του ΑΚΕΛ Άνδρο Κυπριανού στην εκπομπή του ΡΙΚ "Από Μέρα σε Μέρα"¹⁶⁹:

[Άνδρος Κυπριανού] η επίτευξη λύσης για μας είναι θέμα προτεραιότητας, πρωταρχικής σημασίας για το μέλλον και την προοπτική της Κύπρου και του Κυπριακού λαού... το ΑΚΕΛ θα στηρίζει τη διαδικασία ... Σε ότι αφορά τα ζητήματα της οικονομίας μας χωρίζει μεγάλη απόσταση, έχουμε εντελώς διαφορετική φιλοσοφία από τη φιλοσοφία της κυβέρνησης ... Εκεί λοιπόν εκφράζουμε τη διαφορετική πολιτική με άποψη. Ειλικρινά με εκπλήττει όταν ακούω απόψεις από κάποιους ... οι οποίοι μας λένε "ξέρετε αν θέλετε πραγματικά να στηρίξετε τον κ. Αναστασιάδη στο Κυπριακό ή τη διαδικασία στο Κυπριακό πρέπει να σταματήσετε να ασκείτε κριτική στα υπόλοιπα ζητήματα"...

[Πάρης Ποταμίτης] *Μα εσείς πάτε και ένα βήμα παραπάνω. Δεν μένετε στο ότι διαφωνούμε και καταγράφουμε τη διαφωνία μας σε θέματα οικονομίας και εσωτερικής πολιτικής. Πήρατε και πρωτοβουλία να δημιουργηθεί μια συνεργασία ή μέτωπο στο χώρο της αντιπολίτευσης από όλα τα κόμματα για να [Α. Κυπριανού] και δεν έχουμε δικαίωμα; σε μείζονα ζητήματα όπως ιδιωτικοποιήσεις.. [Π. Ποταμίτης] Το ερώτημα ενδεχομένως δεν είναι αν έχετε το δικαίωμα, αλίμονο, δεν είμαστε σε δικτατορία [Α. Κυπριανού] οπότε;*

[Π. Ποταμίτης] *ότι δικαιούμαστε δεν σημαίνει ότι είναι και σωστό... το ερώτημα είναι το εξής: μπορείτε ταυτόχρονα από τη μια να είστε σε μετωπική σύγκρουση μέσω ενός μετώπου με τη κυβέρνηση για τα θέματα της εσωτερικής πολιτικής και ενδεχομένως να βρεθεί κάποια στιγμή η κυβέρνηση σε αδιέξοδο και έλλειψη στήριξης στη Βουλή για τις πολιτικές της και από την άλλη σε συνεργασία για να λύσετε το Κυπριακό με την ίδια κυβέρνηση τη οποία δεν θέλω να πω υποσκάπτετε αλλά δεν θα στηρίζετε, δεν θα βοηθάτε στη προσπάθεια της να αντιμετωπίσει...*

Ένας γνωστός σοβαρός δημοσιογράφος του κρατικού καναλιού συμπεριφέρθηκε σαν διαφημιστής της συναγερμικής πολιτικής. Πόσο αντιφατικό θα ήταν ωστόσο αν η Αριστερά για χάρη δήθεν της λύσης δεν πολεμούσε την νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης, τη χειρότερη απειλή για τη βιωσιμότητα της;

5.2 "Κυπριακή Ταυτότητα", Εγγύηση Βιωσιμότητας;

Μια εκπομπή ¹⁷⁰ μιας επίσης γνωστής δημοσιογράφου του ΡΙΚ, της υποψήφιας του ΔΗΣΥ στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές Ελίτας Μιχαηλίδου, δείχνει πως αντιλαμβάνεται η συναγερμική ελίτ το πρόβλημα της βιωσιμότητας μιας Ομοσπονδιακής Λύσης, και τι περιμένει να σώσει την κατάσταση.

“Υπάρχει θέληση για συμβίωση με τους τουρκοκύπριους;” ρωτάει ο αρχικός τίτλος στην οθόνη, και η εκφωνήτρια εισάγει τον προβληματισμό της εκπομπής:

Είναι ή όχι εφικτή τελικά η αρμονική συμβίωση των δύο κοινοτήτων μετά από 42 χρόνια εισβολής και κατοχής; Συνέττεινε ή όχι το άνοιγμα των οδοφραγμάτων στο τερματισμό προκαταλήψεων και στη σύσφιξη σχέσεων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων; Ποια η ταυτότητα καταγωγής [sic] που δηλώνουν οι ίδιοι οι ε/κ και οι ίδιοι οι τ/κ;

Ο φιλοξενούμενος της εκπομπής επίκουρος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου Χάρης Ψάλτης παρουσίασε αποτελέσματα *“ενός μεγάλου ερευνητικού προγράμματος που ξεκίνησε από το 2006”, “περίπου 20 με 25 έρευνες”* ενώ οι *“περισσότερες από τις έρευνες έχουν γίνει και στις δύο κοινότητες”*. Κεντρική ερώτηση των ερευνών *“όχι βέβαια να δηλώσουν την “ταυτότητα καταγωγής τους”* όπως είπε η εκφωνήτρια - μια *“γλώσσα λανθάνουσα”* απευθείας από το υποσυνείδητο της δεξιάς - αλλά αντίθετα να πουν πως *“νοιώθουν”* οι Κύπριοι, ποια είναι τα *“συναισθήματα τους”* απέναντι στην άλλη κοινότητα και τις *“Μητέρες Πατρίδες”*.

Οι έρευνες διαπίστωναν μια μετατόπιση μετά το 2006 αυτών των συναισθημάτων από τη δυσπιστία και το φόβο για την άλλη κοινότητα προς την συμπάθεια, και αντίθετα την αποδυνάμωση της ταύτισης με τις *“μητέρες πατρίδες”*. Η αντίδραση της Μιχαηλίδου ήταν εκστατική *“φοβερή, καταπληκτική έρευνα, πρώτη φορά τα ακούμε αυτά...”*

Χωρίς εκπλήξεις η αντίδραση αρκετών ακροατών. Τηλεφωνήματα που έλεγαν ότι “ζούσαμε μια χαρά μαζί ε/κ και τ/κ... η διζωνικότητα δεν χρειάζεται”. Ότι “οι Τούρκοι έβαλαν τους τ/κ να μας επιτεθούν το 1963”. Ότι οι τ/κ είναι “εξισλαμισμένοι Έλληνες” που εξαιτίας του “συνδρόμου του νεοφώτιστου” και του “συνδρόμου του γιανιτσαρισμού” τρέφουν μίσος εναντίον των Ελλήνων της Κύπρου... “δεν ξέρετε τι διώξεις υπέστησαν οι παππούδες μας και οι πατεράδες μας” από αυτούς, και άλλα παρόμοια.

Ο Χάρης Ψάλτης δεν μάσησε τα λόγια του. Είπε ότι “δυστυχώς δεν ζούσαμε μια χαρά με τους τ/κ... υπήρχαν συγκρούσεις”. Τόνισε πως αυτά τα ψέματα καλλιεργούνται από τα εκπαιδευτικά συστήματα και στις δύο κοινότητες, στις οποίες η επίσημη πολιτική ήταν μια “μονόπλευρη αφήγηση θυματοποίησης... εμείς είμαστε τα μόνα θύματα της ιστορίας”. Αξίζει να σημειωθεί πως τέτοια επιχειρήματα ήταν παλιότερα ανήκουστο να αναφέρονται σε μια κεντρική εκπομπή του κρατικού καναλιού, και καταγγέλλονταν μόνο από την αριστερά (πχ στο [Φλωρεντίν Α. Αγιομαμμίτης Ν., 1988])

Η εκπομπή ωστόσο είχε και αυτή τα προβλήματα της, ιδιαίτερα εξαιτίας της ενθουσιώδους ερμηνείας των αποτελεσμάτων από την Ελίτα Μιχαηλίδου. Κύρια διαπίστωση των ερευνών, είπε ο Χ. Ψάλτης:

όσο αυξάνεται ο βαθμός και η συχνότητα επαφής τόσο μειώνεται η προκατάληψη και τα αρνητικά συναισθήματα. [Ελίτα Μιχαηλίδου] πολύ ενδιαφέροντα αυτά, πω-πω...

Στη συζήτηση αναφέρθηκαν, χωρίς να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση, και άλλοι παράγοντες που επηρέασαν το αποτέλεσμα: η ηλικία, το φύλο, ακόμα και η γεωγραφική περιοχή, εσωτερικό ή παράλια. Για αυτό και η σιωπή για το ρόλο της κοινωνικής-οικονομικής τάξης στην οποία ανήκαν οι συμμετέχοντες στις έρευνες, ήταν εκκωφαντική. Κανένα ενδιαφέρον ή αναφορά σε διαφορές ανάμεσα σε επιχειρηματίες, αγρότες, μισθωτούς, διευθυντικά στελέχη, άνεργους. Καμιά αναφορά σε επιπτώσεις των οικονομικών αλλαγών στις αντιλήψεις αυτών των ομάδων. Ο Ψάλτης ανέφερε τους εκπαιδευτικούς στις δύο κοινότητες, όμως μόνο για να μιλήσει για την επίδραση της στάσης των δύο ομάδων εκπαιδευτικών απέναντι στις “μητέρες πατρίδες” (αρνητική οι τ/κ, θετική οι ε/κ) στα διαφορετικά ποσοστά αυτών που δήλωναν πως αισθάνονταν “κυρίως Κύπριοι” στις δυο κοινότητες.

Εντυπωσιακό αλλά όχι ανεξήγητο. Μια έρευνα του Ψάλτη υπάρχει στο διαδίκτυο [Psaltis C. et al, 2016]. Η έρευνα αυτή, πιθανόν και γενικότερα το ερευνητικό πρόγραμμα, στηρίζεται στην “θεωρία κοινωνικής ταυτότητας (social identity theory ¹⁷¹)”, και δηλώνει πως εξετάζει “Το Κυπριακό Πρόβλημα και η Σχέση του με τις Πολιτικές Ταυτότητας - identity politics ¹⁷²”. Όπως λοιπόν παρατηρεί μια αριστερή αρθρογράφος:

Το κρίσιμο πρόβλημα με όλες τις προσεγγίσεις των Θεωριών Ταυτότητας είναι η πλήρης έλλειψη αναγνώρισης ότι η ταξική πάλη είναι ο κινητήρας της ιστορίας.¹⁷³

Ενώ ένας καθηγητής πολιτικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο της Pennsylvania εκτιμά ότι μια πολύ γνωστή στις ΗΠΑ μορφή “πολιτικών ταυτότητας” οι φυλετικές πολιτικές (race politics):

Δεν αποτελούν μια εναλλακτική πρόταση στην ταξική πολιτική. Είναι οι ίδιες μια ταξική πολιτική, η πολιτική της αριστερής πτέρυγας του νεοφιλελευθερισμού. Είναι η έκφραση ... μιας πολιτικής τάξης πραγμάτων ... στην οποία οι δυνάμεις της καπιταλιστικής αγοράς αντιμετωπίζονται σαν αδιαμφισβήτητη φυσική πραγματικότητα.¹⁷⁴

Πάντως η Ελίτα Μιχαηλίδου του "πολυταξικού" ΔΗΣΥ ¹⁷⁵ ενθουσιάστηκε από τα ευρήματα για την αλλαγή της στάσης της τ/κ κοινότητας:

[Χ. Ψάλτης] Ποια η ιδεατή λύση για τους τ/κ; Τότε το 2006 περίπου 65% επιθυμούσαν δύο κράτη. Προς το 2010-11-12 αυτό το ποσοστό πέφτει κάτω στο 33-34% [Ε. Μιχαηλίδου, ενθουσιασμένη] στο μισό δηλαδή [Χ. Ψάλτης] από το 2013-14-15 η πλειοψηφία των τ/κ ξαναστρέφεται στην επιλογή της Ομοσπονδίας.

Μεγάλες αλλαγές μέσα σε μια μόνο πενταετία. Εξήγηση πάλι η "επαφή" ¹⁷⁶, που όμως από μόνη της λίγα εξηγεί. Γιατί δε λειτούργησε η επαφή των δύο κοινοτήτων μέχρι το 1963; Τι διάλυσε τη Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία, όπου οι διάφορες εθνότητες ζούσαν μαζί για δεκαετίες, με συνηθισμένους - αντίθετα με την Κύπρο - τους μικτούς γάμους; ¹⁷⁷ Ακόμα το ίδιο το άρθρο [Psaltis C. et al, 2016] διαπιστώνει πως η επαφή μεταξύ τουρκοκύπριων και "εποίκων/μεταναστών" ¹⁷⁸ δεν λειτούργησε θετικά, αντίθετα:

Ο όλο και μεγαλύτερος αριθμός Τούρκων που καταβροχθίζουν [! στο αγγλικό κείμενο engulfing] τους Τουρκοκύπριους δημιούργησαν μια πολυδιάστατη σύγκρουση, κοινωνική, πολιτική και οικονομική, μεταξύ των Τουρκοκυπρίων και των Τούρκων μεταναστών προσθέτοντας ακόμα μια διάσταση στο Κυπριακό πρόβλημα. Οι Τουρκοκύπριοι αντιλαμβάνονται τους έποικους σαν απειλή στις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές αξίες ...

Παρόλα αυτά η "επαφή" παραμένει ο κεντρικός ερμηνευτικός παράγοντας, και το άρθρο γράφει:

Η έρευνα έχει δείξει πως η συχνή θετική επαφή με Τούρκους έποικους συνδέεται με αυξημένη αντίληψη απειλής από τους Ελληνοκυπρίους και αρνητικές αξιολογήσεις των Ελληνοκυπρίων από τους Τουρκοκύπριους. Με ανάλογο τρόπο, περισσότερη επαφή με Ελληνοκύπριους συνδέεται με μειωμένη εμπιστοσύνη στους Τούρκους έποικους και με αρνητικές αξιολογήσεις τους.

Ο τρόπος σκέψης, το θεωρητικό υπόβαθρο του Ψάλτη και της Μιχαηλίδου είναι ιδεαλιστικό ¹⁷⁹: η επαφή και η συζήτηση, οι ιδέες στη διδασκαλία και τα βιβλία της ιστορίας, και οι "κυρίαρχες αφηγήσεις (master narratives)" των "πολιτικών ελίτ" ¹⁸⁰ θεωρούνται ως ο ουσιαστικός παράγοντας των αλλαγών στις ιδέες των ανθρώπων.

Η προτροπή για συχνότερη και περισσότερη επαφή ανάμεσα στους απλούς ανθρώπους των δύο κοινοτήτων ¹⁸¹ και η καταγγελία της κυριαρχίας του εθνικισμού στα δυο εκπαιδευτικά συστήματα είναι απαραίτητα, κάθε δημοκράτης τα υποστηρίζει θερμά. Όμως δεν ασχολούνται με τις ρίζες του προβλήματος. Όπως έγραφε πριν από 170 χρόνια ο Καρλ Μαρξ:

Δεν ξεκινάμε από αυτά που οι άνθρωποι λένε, φαντάζονται, συλλαμβάνουν με τη σκέψη τους, ούτε από τους ανθρώπους όπως αυτοί παρουσιάζονται σε αφηγήσεις, από το τι σκέφτονται οι άλλοι για αυτούς, πως τους φαντάζονται, ή πως τους αντιλαμβάνονται, για να καταλήξουμε σε πραγματικούς ανθρώπους με σάρκα και οστά. Η αφετηρία μας είναι οι πραγματικοί, ενεργοί άνθρωποι και βασιζόμαστε στη πραγματική διαδικασία της ζωής τους [real life-process] για να δείξουμε την εξέλιξη των ιδεολογικών αντανάκλασεων και αντίλαλων αυτής της βιωματικής διαδικασίας. ¹⁸²

Πως μπορούμε να το κάνουμε αυτό στην σημερινή Κυπριακή πραγματικότητα; Νομίζω ότι μπορεί να χρησιμέψει ως παράδειγμα το άρθρο [Μούδουρος Ν., 2016], από το οποίο αντιγράψω:

Η κοινωνική προέλευση των εποίκων, η διαφορετική κοινωνική τους θέση, αλλά και η λειτουργία τους στα κατεχόμενα μπορεί να γίνει πιο κατανοητή, ..., μέσα από τα δύο σημαντικότερα επίπεδα της πολιτικής που ακολούθησε η Άγκυρα. ...

Το πρώτο επίπεδο ήταν η δημιουργία μιας ελίτ εποίκων, μιας "άρχουσας τάξης" με ισχυρά οικονομικά ερείσματα στην Κύπρο... Τούρκων αξιωματικών εν αποστρατεία, στους οποίους παραχωρήθηκαν σημαντικές περιουσίες, όπως ξενοδοχειακές μονάδες και άλλες επιχειρήσεις που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν οι Ελληνοκύπριοι. Σε αυτούς προστίθενται για ένα μικρό διάστημα ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι και γραφειοκράτες, που αφυπηρέτησαν από την Τουρκία, καθώς και συγγενικά πρόσωπα ατόμων της τουρκικής πολιτικής και οικονομικής ελίτ. ...

Το δεύτερο επίπεδο ήταν η αρχική μεγάλη μάζα των εποίκων. Ακτήμονες γεωργοί, φτωχοί αγρότες, πληθυσμοί που έχασαν τα σπίτια τους στην Τουρκία εξαιτίας διαφορετικών παραγόντων, άνθρωποι που ήθελαν ούτως ή άλλως να εγκαταλείψουν την Τουρκία κυρίως για λόγους οικονομικής επιβίωσης. ... μετατρέπονται σε φτηνό εργατικό δυναμικό και λειτουργούν ως "συμπλήρωμα" του αρχικά ελλιπούς εργατικού δυναμικού στα κατεχόμενα. ...

Μια άλλη μάζα πληθυσμού τα επόμενα χρόνια εγκαθίσταται στις πόλεις. Αποτελείται από ανειδίκευτους εργάτες στις οικοδομές, από εποχιακούς εργάτες και σε μικρότερο βαθμό από εργάτες στις μικρές βιομηχανίες και βιοτεχνίες των κατεχομένων....

Οι συνθήκες διαβίωσής τους, τουλάχιστον στα αρχικά στάδια, μπορούν να χαρακτηριστούν ως άθλιες. Χαρακτηριστικά, η τουρκοκυπριακή εφημερίδα Ορτάμ, με συχνά δημοσιεύματά της στις αρχές της δεκαετίας του 1980, περιγράφει τη μεταφορά εποίκων από την Καρπασία στη Μόρφου, με στόχο το μάζεμα των εσπεριδοειδών. Όποιοι από αυτούς διεκδικούσαν δικαίωμα στον οργανωμένο συνδικαλισμό, απολύονταν και τη θέση τους έπαιρναν νέα κύματα εποίκων, τα οποία λειτουργούσαν ως ακόμα πιο φτηνό εργατικό δυναμικό....

Η εξαθλίωση φέρνει την αποξένωση από αυτόν που την επιβάλλει. Οι Τούρκοι μετανάστες και οι μη προνομιούχοι Τουρκοκύπριοι δεν αποτελούν εξαίρεση. Αυτή η αποξένωση, όπως αναφέρει στο ίδιο άρθρο ο Νίκος Μούδουρος, ξεκίνησε αρκετά χρόνια πριν (προσέξτε πόσο ταιριάζουν οι ημερομηνίες με αυτές της εδραίωσης του δυτικού νεοφιλελεύθερου μετασχηματισμού) τις τουρκοκυπριακές διαδηλώσεις ενάντια στις πολιτικές της Άγκυρας των πρώτων χρόνων της νέας χιλιετίας :

Από τη διακυβέρνηση Οζάλ και μετά [1983-1993¹⁸³ Α.Φ.], σημειώνονται έντονες ... προσπάθειες ενός νεοφιλελεύθερου εκσυγχρονισμού των κατεχομένων. [και...] η οικονομική κατάσταση μεγάλης μάζας των εποίκων χειροτερεύει.

Το πρώτο καθοριστικό ρήγμα στις σχέσεις Άγκυρας-Τουρκοκυπριακής ηγεσίας και μέρους του πληθυσμού από την Τουρκία καταγράφηκε πιο ξεκάθαρα στις "βουλευτικές" εκλογές του 1990. Στις 15 Ιανουαρίου 1990, το Κόμμα Αναγέννησης των εποίκων, αποφασίζει να συγκροτήσει εκλογικό συνασπισμό με την τουρκοκυπριακή Αριστερά και συγκεκριμένα με το Κόμμα Κοινωνικής Απελευθέρωσης και το Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα. [τα δυο σημαντικότερα κόμματα των τ/κ που υποστήριζαν παραδοσιακά την Ομοσπονδιακή λύση και επαναπροσέγγιση Α.Φ.]

Το "ρήγμα στις σχέσεις Άγκυρας - Τουρκοκυπριακής ηγεσίας", φαντάζει στη σκέψη της ελληνοκυπριακής ελίτ σαν μια ευεργετική, καλοήθης εξέλιξη, μια σωστή αντιδιχοτομική, αντιαποσχιστική επιφοίτηση στους πρόσφατα ανακηρυγμένους από την ελληνοκυπριακή δεξιά σε συμπατριώτες μας τουρκοκύπριους.¹⁸⁴

Το ίδιο ρήγμα όμως γίνεται αντιληπτό από την τουρκοκυπριακή και τουρκική ελίτ σαν αχαριστία, σαν αδικαιολόγητη τάση απόσχισης από την "μητέρα-πατρίδα" Τουρκία.¹⁸⁵

Και οι δύο ελίτ έχουν δίκιο, από την δική της οπτική γωνία η καθεμιά. Η αποσχιστική αντίδραση στην κυριαρχία της Τουρκίας ήταν, όπως σε τόσα άλλα σύγχρονα παραδείγματα, μια αντίδραση στον νεοφιλελευθερισμό, όχι μόνο από τους τουρκοκύπριους, όπως περιγράφουν λεπτομερέστατα οι [Δημητρίου Θ. et al, 2006] αλλά ακόμα και από το υποτιθέμενο σίγουρο "όργανο της Τουρκίας", τους φτωχούς "έποικους/μετανάστες".

Οι εθνοτικές συμπάθειες γενικά, και ειδικότερα η κυπριακή ή μη "ταυτότητα" των δύο κύριων τμημάτων του κυπριακού πληθυσμού, είναι πολύ ευαίσθητες και ευμετάβλητες σε συνθήκες οικονομικής κρίσης. Σε μια επιθετικά νεοφιλελεύθερη μελλοντική Κυπριακή Ομοσπονδία, μέλος μιας επίσης νεοφιλελεύθερης ΕΕ, μπορεί να αντιστραφούν το ίδιο απότομα με τις αλλαγές που κατέγραψαν την πενταετία 2006-2011 οι ερευνητές του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Όπως γράφουν οι [Psaltis C. et al, 2016]:

Η θεωρία κοινωνικής ταυτότητας παρατηρεί πως τα άτομα ταυτίζονται με μια ομάδα στη βάση δύο θεμελιωδών κινήτρων: (α) η μείωση της υποκειμενικής αβεβαιότητας και (β) ενίσχυση της αυτοεκτίμησης.

Όμως γιατί υπάρχουν περίοδοι στις οποίες ο εθνικισμός αφήνει αδιάφορη την πλειοψηφία, και άλλες στις οποίες ροπαλοφόρες ξενοφοβικές συμμορίες αλωνίζουν στους δρόμους και κερδίζουν σημαντικά ποσοστά στις εκλογές; Τι δημιουργεί και κάνει τόσο έντονη την ανάγκη για "μείωση της αβεβαιότητας", και για "ενδυνάμωση της αυτοεκτίμησης", ώστε να σπρώχνει σημαντικά τμήματα του πληθυσμού προς στην υιοθέτηση του ακραίου εθνικισμού; Η Wikipedia αναφέρει ότι "η μακροχρόνια ανεργία... διαβρώνει την αυτοεκτίμηση"¹⁸⁶ ενώ ανάρτηση με τίτλο "ΠΩΣ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΤΕ ΤΗΝ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ" της γνωστής χριστιανικής φιλανθρωπικής οργάνωσης YWCA του Vancouver¹⁸⁷, αναφέρει χαρακτηριστικά ότι:

μετά την απώλεια της εργασίας σας ... μπορεί να βιώσετε μια απώλεια ταυτότητας και αίσθησης στόχων ζωής, ελαττωμένη αυτοπεποίθηση και ένα γενικό αίσθημα αβεβαιότητας

Ακόμα και όσοι διατηρούν την εργασία τους αντιμετωπίζουν όχι μόνο εργασιακή αβεβαιότητα αλλά και επιθέσεις στη αυτοεκτίμηση τους από το bullying των περισσότερων εργοδοτών, που πιέζονται από την κρίση και εκμεταλλεύονται την ανεργία. Η θεωρία ταυτότητας αποφεύγει να ασχοληθεί με την επίδραση των κοινωνικών τάξεων και της ταξικής ανισότητας, την ταξική πάλη και την καπιταλιστική κρίση. Για αυτό θεωρείται βολική από ιδεολόγους του δεξιού "πολυταξικού" ΔΗΣΥ¹⁸⁸ όπως η Ελίτα Μιχαηλίδου. Ωστόσο η ίδια θεωρία παραπέμπει σε ανάγκες - αβεβαιότητα, αυτοεκτίμηση - που

βρίσκονται στον πυρήνα της εμπειρίας της εργατικής τάξης και των μικροαστικών στρωμάτων από την οικονομική κρίση και τον νεοφιλελευθερισμό.

Αν θέλουμε να κατανοήσουμε την έξαρση του εθνικισμού και τις εναλλακτικές επιλογές σε αυτόν, χρειαζόμαστε αναλύσεις που τοποθετούν την δυσλειτουργία του καπιταλισμού και την ταξική σύγκρουση στο επίκεντρο, όπως αυτή του [Davidson N, 1999]:

Γιατί έχουμε τώρα αυτή την ορμητική άνοδο της 'εθνοτικής' ταύτισης; Για να εδραιωθεί αυτή η αίσθηση 'εθνότητας' απαιτούνταν γενικά δύο προϋποθέσεις. Η πρώτη προϋπόθεση είναι η ανάγκη να διακρίνεται μια ομάδα από μια άλλη... Ο εθνοτισμός είναι ουσιαστικά μια πλευρά μιας σχέσης, όχι ιδιότητα μιας ομάδας. Με άλλα λόγια, η πολιτισμική διαφορετικότητα από μόνη της δεν προσδίδει "εθνότητα" σε μια ομάδα, παρά μόνο όταν αντιπαράβalletαι με τον πολιτισμό μιας άλλης ομάδας: για να εμφανιστεί η εθνοτικότητα, πρέπει οι ομάδες να έχουν ένα μίνιμουμ επαφής, και πρέπει να τους απασχολεί η άλλη ομάδα ως πολιτισμικά διαφορετική. Αλλά για να συμβεί αυτό, πρέπει αυτές οι διαφορές να θεωρούνται σημαντικές, και υπάρχουν μόνο ορισμένες περιστάσεις όπου συμβαίνει αυτό. Η σημαντικότερη τέτοια περίπτωση, αυτή είναι η δεύτερη προϋπόθεση, είναι η ταχεία κοινωνική αλλαγή... κάποιος που δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερες αλλαγές δεν χρειάζεται να του υπενθυμίζουν τον πολιτισμό του για να επιβεβαιώνει την ταυτότητα του.¹⁸⁹ Όταν αυτές οι αλλαγές καταστρέφουν τον καθιερωμένο τρόπο ζωής του - και σε μερικές περιπτώσεις κοινωνίες ολόκληρες - και η ταξική πολιτική δεν προσφέρει μια εναλλακτική λύση, τότε η ένταξη του σε μια συγκεκριμένη ομάδα για να αγωνιστεί για τις πλουτοπαραγωγικές πηγές, ή για να περισώσει ότι μπορεί από τα χαλάσματα που αφήνει στο διάβα του το διεθνές κεφάλαιο, μπορεί να μοιάζει σαν την μοναδική διαθέσιμη επιλογή ακόμα και σε περιπτώσεις που στο παρελθόν η συμμετοχή στην ομάδα δεν σήμαινε και πολλά

Η αριστερά πρέπει να πρωτοπορεί στην αντίθεση σε αυτά, τονίζοντας την ταξική πραγματικότητα, αντιπαράβαλλοντας την στους μύθους του εθνοτισμού.

5.3 Αντίθετα στον Άνεμο

Παρόλο που ο Χάρης Ψάλτης έμοιαζε να συμφωνεί με την αισιοδοξία της Ελίτας Μιχαηλίδου στην εκπομπή "Μαζί στο ΡΙΚ", η επιστημονική δημοσίευση του [Psaltis, C. et al, 2016] είναι ρεαλιστική και απαισιόδοξη:

Η Κυπριακή ταυτότητα ακόμα δεν είναι μια ταυτότητα που συμπεριλαμβάνει συμβολικά και τους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους, για τους περισσότερους από τους συμμετέχοντες στην έρευνα μας.

Από αυτό οι συγγραφείς συμπεραίνουν πως (τονισμένα δικά μου):

*Είναι γεγονός ότι μια από τις κύριες προκλήσεις για την **βιωσιμότητα** μιας επανενωμένης ομοσπονδιακής Κύπρου είναι η προώθηση μιας μη αποκλειστικής [inclusive] μορφής **πολιτειακής ταυτότητας** ή **συνταγματικού πατριωτισμού** των Κυπρίων, ανεξάρτητα από την εθνοτική καταγωγή των κατοίκων της Κύπρου.*

Τι είναι η "πολιτειακή ταυτότητα" και ο "συνταγματικός πατριωτισμός"¹⁹⁰, που μπορούν να υποκαταστήσουν ως συνεκτική ιδεολογία την κυπριακή "συμβολική ταυτότητα"; Ένας σύντομος αλλά γλαφυρός ορισμός του τελευταίου υπάρχει στο βραβευμένο έργο "Bridge of Spies" (2015)¹⁹¹, όταν ο

πρωταγωνιστής, ένας δικηγόρος, απαντάει σε πράκτορα της CIA που του προτείνει να παρακάμψει το Σύνταγμα για το εθνικό συμφέρον:

Είμαι Ιρλανδός. Είσαι Γερμανός. Τι είναι αυτό που μας κάνει και τους δυο Αμερικάνους; Μόνο ένα πράγμα. Ένα, ένα, ένα. Το βιβλίο με τους κανόνες. Το ονομάζουμε Το Σύνταγμα. Και συμφωνούμε στους κανόνες. Αυτό είναι που μας κάνει Αμερικάνους. Αυτό και μόνο μας κάνει Αμερικάνους.

Θα μπορούσαμε να προσθέσουμε πως ο πολίτης των ΗΠΑ είχε παλιότερα στη θέση της ελληνικής εθνοτικής προγονολατρίας τον μύθο της συμμετοχής στο σύγχρονο "Αμερικάνικο Όνειρο"¹⁹².

Για την αριστερά μια λύση της οποίας η νομιμοποίηση και η βιωσιμότητα θα στηρίζεται σε ένα Ομοσπονδιακό "συνταγματικό πατριωτισμό" θα είναι η καλύτερη δυνατή εξέλιξη. Σε μια όχι πια δικοινοτική, αλλά πολυεθνική κυπριακή κοινωνία, ο "συνταγματικός πατριωτισμός" θα προσφέρει το κατάλληλο έδαφος για την ενότητα των εργαζομένων στη διεξαγωγή της ταξικής πάλης, και έτσι την ανάπτυξη της ταξικής συνείδησης.

Είναι αμφίβολο βέβαια αν ο καπιταλισμός σε κρίση μπορεί να στηρίξει τον συνταγματικό πατριωτισμό. Ίσως όμως αυτό χρειάζεται μια βιώσιμη λύση, όπως φαίνεται να θεωρούν αρκετοί προοδευτικοί διανοούμενοι του ΔΗΣΥ. Σε αυτή την περίπτωση ο ΔΗΣΥ, με επιδιώξεις όπως η συνταγματική ρήτρα για χωριστά ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς και, όπως θα δούμε αμέσως μετά, ανεξάρτητα κοινοτικά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, κατουράει αντίθετα σε ένα πολύ δυνατό άνεμο.

5.4 ΠΑΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΚΥΠΡΟΥ: Δικοινοτικό Κίνημα Ελπίδας

Εκείνοι που ανέλαβαν να στηρίξουν τις προϋποθέσεις για τον "συνταγματικό πατριωτισμό" είναι οι ίδιοι τους οποίους αγνόησαν η συναγερμική Ελίτα Μιχαηλίδου και το συναγερμικό κατεστημένο γενικά. Είναι οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των εργαζόμενων και στις δύο κοινότητες, οι Εργατικές Συντεχνίες.

"Όνειρεύομαι μια ενωμένη Κύπρο όπου δεν θα υπάρχει ρατσισμός, εθνικισμός, διακρίσεις, χωρίς όπλα και ξένους στρατούς, θα εφαρμόζονται οι βασικές ανθρώπινες αξίες, τα χρήματα που δίδονται για τα όπλα θα δοθούν στην παιδεία και την υγεία..."

Αυτά είπε ο Τουρκοκύπριος συνδικαλιστής Σενέρ Ελτζιλ, ένας από τους πρωταγωνιστές του κινήματος επαναπροσέγγισης, αποδεχόμενος το βραβείο Ευρωπαίου πολίτη που του απένειμε το Ευρωκοινοβούλιο.¹⁹³ Την υποψηφιότητα του υποστήριξαν όλοι οι ευρωβουλευτές της Κυπριακής Δημοκρατίας, ακόμα και οι δεξιοί, αυτοί με μια γενναία δόση υποκρισίας.

Ο Σενέρ Ελτζιλ αντίθετα έχει δικαίωμα να ονειρεύεται, διότι το συνδικαλιστικό κίνημα στο οποίο ανήκει υποστηρίζει τη δημιουργία συνθηκών που θα επιτρέπουν την πραγματοποίηση τέτοιων ονείρων. Στις 14/1/2016 - κατά διαβολική σύμπτωση την επόμενη ημέρα της δημοσίευσης στους Financial Times της συνέντευξης περί "ισοσκελισμένων προϋπολογισμών" του Χάρη Γεωργιάδη - εκπρόσωποι του δικοινοτικού "Πανσυνδικαλιστικού Φόρουμ Κύπρου (ΠΦΚ), στο οποίο συμμετέχει η μεγάλη πλειοψηφία

των [ελληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών] *συνδικαλιστικών οργανώσεων*" [ΠΑΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΚΥΠΡΟΥ, 2016] έδωσαν στους Αναστασιάδη και Ακιντζί τις προτάσεις του Φόρουμ.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις του Πανσυνδικαλιστικού Φόρουμ μοιάζουν πράγματι με Who is Who του συνδικαλιστικού κινήματος τουλάχιστον για τη γνωστή μας ελληνοκυπριακή πλευρά: "ΠΕΟ, ΣΕΚ, ΠΑΣΥΔΥ, ΕΤΥΚ, ΔΕΟΚ, ΠΟΕΔ, ΟΕΛΜΕΚ, ΟΛΤΕΚ, ΠΟΑΣ και ΕΣΚ". Από τους τ/κ αναφέρονται οι DEV-IS, TURK-SEN, KTAMS, KTOS, ΚΤΟΕΟΣ, ΚΟΟΡ-SEN, BES, BASIN-SEN [ΠΑΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΚΥΠΡΟΥ, 2016]. Οι προτάσεις του Φόρουμ λοιπόν, αναφέρονταν στην ανάγκη συμμετοχής του σε (τονισμένα δικά μου Α.Φ.):

*εκείνες τις πτυχές μιας διευθέτησης που αφορούν την οικονομική και **κοινωνική συνοχή**¹⁹⁴, καθώς και τη θεμελίωση του κοινού κράτους στο μέλλον. Αυτό είναι απαραίτητο για τη **βιωσιμότητα οποιασδήποτε συμφωνημένης λύσης.***

Και ζητούσε:

*την εγκαθίδρυση ενός **ενιαίου σχεδίου κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας** ... [που] θα πρέπει να κατοχυρώνεται στο **σύνταγμα** του προσβλεπόμενου ομόσπονδου κράτους της Κύπρου, ... "Όποιες μεταβατικές ρυθμίσεις κριθούν αναγκαίες για την ενοποίηση υφιστάμενων σχεδίων θα πρέπει να προσδιοριστούν με σαφήνεια και να ολοκληρωθούν εντός εύλογου χρονικού πλαισίου. ...*

Και ακόμα:

*Στο προσβλεπόμενο ομοσπονδιακό κράτος της Κύπρου θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα **ενιαίο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης** που θα διασφαλίζει το ανθρώπινο δικαίωμα στην υγεία στη βάση των θεμελιωδών αρχών της κοινωνικής αλληλεγγύης, της **καθολικότητας**, της ισότιμης μεταχείρισης όλων των πολιτών και της ολοκληρωμένης κάλυψης... οι υπηρεσίες υγείας να προσφέρονται **σε όλους τους πολίτες στη βάση της ανάγκης και όχι της οικονομικής επιφάνειας και της ικανότητας πληρωμής.***

Ενιαία και καθολικά συστήματα πρόνοιας - υγείας. Δύο πολιτικές διαμετρικά αντίθετες με τις συναερμικές.

Πρώτα, αντί για "*ενιαία συστήματα*", όπως μας πληροφορεί ο Αναστασιάδης στη διακαναλική της 4 Νοέμβρη 2016¹⁹⁵ :

η κάθε μία των πολιτειών, θα ... διατηρεί δικό της ανεξάρτητο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων, το δικό της σύστημα υγείας, το δικό της εκπαιδευτικό σύστημα....

Πως συγκρίνονται αυτά με την δήλωση του Αναστασιάδη στις 9/9/2016 ότι "*η προσπάθεια που καταβάλλουμε είναι ακριβώς να επιτύχουμε την ενότητα του Κράτους, του Λαού, της Οικονομίας*"¹⁹⁶;

Αλλά και η υπόλοιπη δεξιά, οι λυσοφοβικοί αντίπαλοι της ομοσπονδίας και οπαδοί του "ενιαίου κράτους" δεν ενοχλήθηκαν καθόλου από τα χωριστά-κοινοτικά συστήματα πρόνοιας, αυτές τις καθαρά διαιρετικές, πραγματικά "συνομοσπονδιακές" επιδιώξεις. Το ΔΗΚΟ μάλιστα τις αντιμετώπισε σαν ευκαιρία για εθνικιστική δημαγωγία:

Ούτε και ισχύει ο ισχυρισμός πως οι Ε/κ δεν θα συντηρούν τους τ/κ [μέσα από το χωρισμό των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας Α.Φ.]. Ο [Αναστασιάδης] έχει αποδεχθεί πως μετά που οι Ε/κ θα χαρίσουν τις περιουσίες τους στους τ/κ και μετά που αυτές οι περιουσίες θα αυξηθούν σε αξία, οι Ε/κ θα καταβάλουν φόρους για να ανεβεί το βιοτικό επίπεδο των τ/κ.¹⁹⁷

Ο εκατομμυριούχος Νικόλας Παπαδόπουλος παρουσιάζει φυσικά ως "εθνικό" πρόβλημα την φορολογία των "ελληνοκύπριων για χάρη των τουρκοκύπριων". Το πρόβλημα είναι ταξικό. Το ζητούμενο είναι να αυξηθεί κατακόρυφα η φορολογία του ίδιου και των όμοιων του εκατομμυριούχων, ανεξάρτητα εθνικότητας, για να ανεβεί το βιοτικό επίπεδο των απλών εργαζόμενων στο νησί, ανεξάρτητα εθνικότητας. Αυτό θα ενίσχυε όσο τίποτα άλλο την αποδοχή από την μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού και τη βιωσιμότητα της όποιας λύσης.

Ο λόγος που η λυσοφοβική δεξιά αγνόησε τις διαιρετικές προτάσεις τους ΔΗΣΥ είναι ότι το "ενιαίο κράτος", η "δημοκρατία", η "λειτουργικότητα" για τη δεξιά δεν είναι παρά δικαιολογίες για να μπορεί το ελληνοκυπριακό κεφάλαιο να διασφαλίζει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τα συμφέροντα του στην μετά τη λύση Κυπριακή Δημοκρατία. Σε αυτό υπάρχουν κοινές "κόκκινες γραμμές" για όλες τις τάσεις της δεξιάς. Έτσι στις 15/10/2016 διαβάζουμε στο Φιλελεύθερο, κάτω από τον τίτλο "Κρυφά βέτο από Ακιντζί" ότι για ζωτικές για τον αστικό ανταγωνισμό επιτροπές:

όπως αυτές της Κεφαλαιαγοράς και Ανταγωνισμού, ενώ υπήρξε συμφωνία για τη σύνθεση (2:1), ωστόσο η τουρκοκυπριακή πλευρά εγείρει τώρα ένα άλλο ζήτημα: Για να λαμβάνονται αποφάσεις θα πρέπει να υπάρχει και μία θετική ψήφος από την τ/κ πλευρά. Τούτο συνιστά «κρυφό βέτο» και είναι σαφές ότι τέτοιες ρυθμίσεις που προτείνονται καθιστούν αβέβαιη τη λειτουργικότητα των επιτροπών σε ομοσπονδιακό επίπεδο.¹⁹⁸

Ενώ πρόσφατα, όταν ο Ακιντζί δήλωσε πως:

«Όταν λέμε ότι σε κάποια όργανα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον μια θετική ψήφος, δεν πρέπει να γίνεται αντιληπτό ως 'αυτό είναι δικαίωμα βέτο'. Σημαίνει συμμετοχή στις αποφάσεις, σε αντίθετη περίπτωση δεν υπάρχει νόημα ύπαρξης των Τ/κ, θα είναι σαν βρίσκονται εκεί μόνο ως θεατές και φιγούρες».

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης απάντησε λέγοντας ότι «δεν είναι εφικτό στο πλαίσιο μιας ομοσπονδίας ή στο πλαίσιο της λειτουργικότητας ενός κράτους να υπάρχει το δικαίωμα της αρνησικυρίας σε όλες τις αποφάσεις. Κάτι τέτοιο θα οδηγεί σε αδιέξοδα, τα αδιέξοδα θα οδηγούνται σε απαράδεκτες καταστάσεις πραγμάτων και θα έχουμε φαινόμενα που βιώσαμε στο παρελθόν. Άρα, είναι πολύ σημαντικό όλοι να γνωρίζουν ότι δεν μπορεί να διακινδυνεύσουμε τη λειτουργικότητα του κράτους»¹⁹⁹

Οι δύο επιτροπές για τις οποίες ο καβγάς, τώρα είναι 5μελείς. Για να εφαρμοστεί το 2:1 και να είναι μονός ο αριθμός των μελών ώστε να μην υπάρχουν ισοψηφίες, πρέπει να είναι τουλάχιστον εννεαμελείς, 6:3. Όταν σύσσωμη η ελληνοκυπριακή δεξιά δηλώνει ότι "το κράτος δεν θα λειτουργεί", επειδή συχνά ή σε ζωτικά ζητήματα δεν θα μπορούν να συμφωνήσουν ούτε με ένα τουρκοκύπριο μέλος αυτών των επιτροπών, μπορεί κανείς να φανταστεί πόσο καλές αναμένουν να είναι οι σχέσεις και η συνεργασία των ελίτ των δύο κοινοτήτων. Μπορούμε επίσης να αντιληφθούμε πόσο σκληρά διεκδικούν πράγματι το "ενιαίο κράτος", δηλαδή το κράτος κάτω από τον έλεγχο τους ως

"πλειοψηφίας", σε ζητήματα καπιταλιστικού ανταγωνισμού. Μπορούμε τέλος να συγκρίνουμε με το ανύπαρκτο ενδιαφέρον τους για ένα ενιαίο κράτος προς όφελος των εργαζομένων.

Αντίθετα είναι η "ενδοτική" και κατηγορούμενη ότι δεν ενδιαφέρεται για το "ενιαίο κράτος" αριστερά, η σημαντικότερη δύναμη του Πανσυνδικαλιστικού Φόρουμ, και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των δύο κοινοτήτων που υποστηρίζουν τα ενιαία συστήματα κοινωνικής πρόνοιας.

Δεύτερο, το Πανσυνδικαλιστικό Φόρουμ απαιτεί "καθολικότητα", καθώς και την "προσφορά υπηρεσιών ... όχι στη βάση της οικονομικής επιφάνειας και της ικανότητας πληρωμής". Αντίθετα ο ΔΗΣΥ πρωταγωνίστησε στον πόλεμο εναντίον της αριστερής προεδρίας του Δημήτρη Χριστόφια, για να επιβάλλει στη θέση της όποιας καθολικότητας υπήρχε ως τότε την αντιμεταρρύθμιση της "στόχευσης" των παροχών και των "εισοδηματικών κριτηρίων", κάτω από την αντιδραστική σημαία "μόνο σε αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη".

Την εφαρμογή αυτών των αντιδραστικών αντιμεταρρυθμίσεων ολοκληρώνει συστηματικά η συναγερμική διακυβέρνηση. Όσο για την μετά τη λύση Ομοσπονδιακή Κυπριακή Δημοκρατία, επιδίωξη της κυβερνώσας δεξιάς είναι η κατοχύρωση μέσα από τα Συντάγματα της Λύσης της συνέχισης, ακόμα και όταν δεν θα βρίσκεται η ίδια στην εξουσία, της κατεδάφισης όποιου στοιχείου, πραγματικού ή ιδεολογικού-ηθικού, έχει απομείνει από ένα κράτος πρόνοιας με στοιχεία καθολικότητας²⁰⁰. Στη θέση του χτίζουν ήδη ένα κράτος "στόχευσης"-ελεημοσύνης, και μια κοινωνία φιλανθρωπίας και απεργοσπαστικού, υποκριτικού ή εξευτελιστικού-εξαναστασιακού²⁰¹ εθελοντισμού. Ένα κράτος θεμελιακά εχθρικό στην βιωσιμότητα της όποιας λύσης.

5.5 έχει Πρόβλημα με την Ομοσπονδιακή Λιτότητα η Ομάδα Ακιντζί;

Στη διακαναλική τονίζονταν οι πολιτικές της ΕΕ για νομική/συνταγματική λιτότητα, καθώς και η απαγόρευση στην πράξη της αλληλεγγύης ανάμεσα στις δύο κοινότητες:

μέσα από το Σύμφωνο Δημοσιονομικής Σταθερότητας ... προνοείται και η υποχρέωση της κάθε μίας των πολιτειών να διασφαλίζει την οικονομική της βιωσιμότητα και καμία των πολιτειών δεν θα καλείται να αποπληρώνει τις οικονομικές υποχρεώσεις που δημιουργεί η άλλη.

Πως βλέπει την Ομοσπονδιακή λιτότητα η τουρκοκυπριακή διαπραγματευτική ομάδα; Μπορούμε να πάρουμε μια ιδέα από αυτά που είπε στις 29 Νοέμβρη 2016 ο Χάρης Γεωργιάδης, όταν μίλησε για τις "οικονομικές πτυχές της λύσης" στην εκπομπή του ΡΙΚ "Από Μέρα Σε Μέρα"²⁰². Είπε λοιπόν ο Υπουργός Οικονομικών της ΚΔ πως ήθελε να "στείλει μήνυμα κύρια στους τουρκοκύπριους", προφανώς τη διαπραγματευτική τους ομάδα, πως "τα οικονομικά ζητήματα και οι οικονομικές πτυχές της λύσης... πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε αποφασιστικά". Και έστειλε αυτό το μήνυμα με ένα αλλόκοτο συνδυασμό αυστηρότητας και αοριστίας.

Μετά από αρκετή ώρα παθιασμένων αλλά και τελείως ασαφών παραινέσεων προς τους τ/κ, όπως ότι "πρέπει να αγγίξουμε τα οικονομικά θέματα"²⁰³ ακόμα και ο συνήθως υποτακτικός στους κυβερνώντες δημοσιογράφος Πάρης Ποταμίτης τον ρώτησε αμήχανα: "ποια είναι τα βασικά, οι άξονες, οι μοχλοί, 2-3 μοχλοί που εξασφαλίζουν ότι ναι θα υπάρχει προοπτική για την οικονομία;". Η απάντηση παρόλο που

πάλι δεν ήταν συγκεκριμένη, περιείχε ένα κωδικοποιημένο μήνυμα: "Θα μπορούσα να συνοψίζω όλα, όλα αυτά αναφερόμενος σε μια αποτελεσματική προετοιμασία και οικονομική προσαρμογή στα δεδομένα που ισχύουν στην ΕΕ ... σε σχέση με τη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών... και το μήνυμα προς τους τ/κ είναι πως πρέπει να καταλάβουν πως δεν ζούμε στη 10ετία του 60 και του 70, πως ο κόσμος έχει προχωρήσει." είπε ο Χ. Γεωργιάδης. Το όχι ιδιαίτερα κρυμμένο ανάμεσα στις γραμμές μήνυμα είναι η αναφορά στις δεκαετίες του '60 και του '70, δηλαδή στις δεκαετίες άνθισης της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας και του Κράτους Πρόνοιας.

Θα επαναλάβω και το λόγο που ο Χ. Γεωργιάδης επέμεινε υπέρ των χωριστά ισοσκελισμένων προϋπολογισμών στις δύο πολιτείες: "Επιβάλλεται ... να μην εκτροχιαστεί[δημοσιονομικά] μια από τις δύο συνιστώσες πολιτείες" και την διευκρίνιση του δημοσιογράφου ότι "Ο κ. Γεωργιάδης είχε βασικά υπ' όψη του την μελλοντική Τουρκοκυπριακή οντότητα" [Financial Times, 2016]. Προκύπτουν δύο πολύ εύλογες υποψίες.

Πρώτη υποψία: στην εκπομπή του ΡΙΚ ο Χ. Γεωργιάδης αναφέρονταν σε όλες τις νεοφιλελεύθερες ρυθμίσεις με τις οποίες ασχολείται αυτό το κείμενο, και είναι αυτές που η ομάδα του Ακιντζί προσπαθεί να αποφύγει.

Αυτό δεν είναι περίεργο. Η δραστήρια τουρκοκυπριακή φιλομοσπονδιακή βάση που στηρίζει τις προσπάθειες του Ακιντζί είναι αριστερή, και με μεγάλη συμμετοχή συνδικαλιστών. Είναι πολιτικά δύσκολο για την τ/κ φιλομοσπονδιακή ηγεσία να δεχθεί μια επιθετικά και προκλητικά νεοφιλελεύθερη λύση. Το τ/κ κίνημα για την επανένωση δημιουργήθηκε μετά την νεοφιλελεύθερη επίθεση των Τουρκικών κυβερνήσεων, όπως την περιγράφουν τα άρθρα [Μούδουρος Ν., 2016]²⁰⁴ και [Μούδουρος Ν., 2014], οι μύες του δυνάμωσαν από την συνδικαλιστική και μαζική αντίσταση σε αυτές, όπως περιγράφεται με μεγάλη λεπτομέρεια στο [Δημητρίου Θ. et al, 2006]

Δεύτερη υποψία: ο Χ. Γεωργιάδης φοβήθηκε να πει τα σύκα - σύκα στο μεσημεριανό ακροατήριο του ΡΙΚ, ότι δηλαδή υπάρχει πρόβλημα στις συνομιλίες με την λιτότητα, πιθανόν με τους μη ελλειμματικούς προϋπολογισμούς, και με τα χωριστά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και υγείας. Μια υπεκφυγή που αυτή τη φορά δεν αφορά τους διαξιφισμούς με το λυσοφοβικό μέτωπο, αλλά με την εργατική τάξη όλου του νησιού.

Είναι λοιπόν ρεαλιστικό για το δικοινοτικό εργατικό κίνημα και την αριστερά στις δύο κοινότητες να προβάλλουμε τις δικές μας "κόκκινες γραμμές" για τη λύση. Όχι αυτές της δεξιάς, ως Έλληνες-κύπριοι εναντίον Τούρκων-κυπρίων, αλλά ως εργαζόμενοι των δύο κοινοτήτων εναντίον των νεοφιλελεύθερων ελίτ και στις δύο κοινότητες. Όπως γράφει ο [Μούδουρος Ν., 2014] (τονισμένα δικά μου)

Αν ... στην ελληνοκυπριακή κοινότητα επικρατεί συντριπτικά η σκληρή λογική των αντιλήψεων της τρόικα, στη τουρκοκυπριακή κοινότητα επικρατεί συντριπτικά η αντίληψη της κατά παράφραση, "τουρκόικα". Βάσει αυτού οι Κύπριοι σήμερα είτε ελληνόφωνοι είτε τουρκόφωνοι, είναι όμηροι της ίδιας φιλοσοφίας η οποία απλώς εκφράζεται με διαφορετική γλώσσα... μπορούμε να υιοθετήσουμε κοινά αιτήματα τα οποία βεβαίως θα επηρεάζουν προς τη σωστή κατεύθυνση και το τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

5.6 Κοινοί Αγώνες

"Κοινοί αγώνες ε/κ και τ/κ", ένα παλιό σύνθημα της αριστεράς ²⁰⁵. Αυτοί οι αγώνες στην πράξη καθορίζονται από τις προκλήσεις που είναι υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουν οι εργαζόμενοι των δύο κοινοτήτων.

Η πρόκληση του εθνικισμού απαιτεί ο αγώνας να έχει διαφορετική μορφή για τις δύο κοινότητες. Εκτός από την κοινή συνιστώσα (κοινές εκδηλώσεις, συζητήσεις, οργανώσεις κλπ) υπάρχει μια πολύ σημαντική συνιστώσα με αντίθετη κατεύθυνση για τους τ/κ και τους ε/κ, επειδή έχουν να αντιμετωπίσουν δύο αντίθετους εθνικισμούς. Οι δημοκράτες της κάθε κοινότητας πρέπει να επικεντρώνονται και να ξεσκεπάζουν τις εθνικιστικές παραμορφώσεις και παραλήψεις στην κυρίαρχη ιστορική αφήγηση της δικής του κοινότητας. Οι τ/κ επαναπροσεγγιστές να καταγγέλλουν στην κοινότητα τους την εισβολή, τους Γκρίζους Λύκους, την απορριπτική τ/κ και Τουρκική δεξιά... Οι ε/κ επαναπροσεγγιστές να καταγγέλλουν την ΕΟΚΑ Β, το ΕΛΑΜ, τον Αρχιεπίσκοπο και τον ακραίο "ενδιάμεσο χώρο", τα παραπατήματα της ενδοτικής δεξιάς όταν χρειάζεται, και άλλες παλιές επιθετικές ενέργειες της πλευράς μας. Το [Φλωρεντίν Α. και Αγιομαμίτης Ν., 1988] διαπραγματεύονταν εκτεταμένα αυτή την ιδιομορφία του αντιεθνικιστικού αγώνα στις δύο κοινότητες, αλλά ευτυχώς αυτά είναι πια καλά κατανοητά όχι μόνο στην ελληνοκυπριακή αριστερά, αλλά ακόμα και σε πολλά άτομα της δημοκρατικής φιλελεύθερης δεξιάς.

Σε αυτή τη φάση του Κυπριακού, εξίσου μεγάλη πρόκληση με την αντιμετώπιση του εθνικισμού είναι και η πρόθεση της δεξιάς ελίτ να θωρακίσει και να μονιμοποιήσει συνταγματικά τις αντιλαϊκές πολιτικές λιτότητας στο καθεστώς της Λύσης. Φαίνεται ότι ολόκληρη η δεξιά και στις δύο κοινότητες συμφωνεί με αυτά, μετά από συνάντηση του ΔΗΣΥ με το παραδοσιακό απορριπτικό κόμμα της τουρκοκυπριακής δεξιάς ²⁰⁶ ο Αβέρωφ Νεοφύτου δήλωσε (τονισμένα δικά μου):

*"Συζητήσαμε τις πολιτικές και τις οικονομικές πτυχές της λύσης. Υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά πολιτικά ζητήματα της λύσης, όμως **θρήκαμε κοινό έδαφος στις συζητήσεις για την οικονομία.**"* ²⁰⁷

Η απαγόρευση των ελλειμματικών προϋπολογισμών στα κοινοτικά συντάγματα, μαζί με τα χωριστά συστήματα κοινωνικής μέριμνας και παροχών, θα στερήσουν από ουσιαστικό περιεχόμενο τους κοινούς αγώνες ελληνοκυπρίων και τουρκοκύπριων εργαζομένων στη μελλοντική Ομόσπονδη Κύπρο. Η κάθε κοινότητα θα έχει τα "δικά της" προβλήματα με τους προϋπολογισμούς και την κοινωνική πρόνοια.

Η αντίδραση των ελληνοκυπρίων και τουρκοκύπριων εργαζομένων για την ματαίωση αυτών των επιδιώξεων της δεξιάς ισοδυναμεί με διεκδίκηση του δικαιώματος σε αποτελεσματικούς κοινούς αγώνες σε μια Ομόσπονδη Κύπρο. Έτσι σήμερα η σημαία των κοινών αγώνων είναι τα αιτήματα των συντεχνιών των δύο κοινοτήτων για την μελλοντικό ενωμένο κυπριακό κράτος: Δημοκρατία και δικαίωμα διεκδίκησης της αναδιανομής του πλούτου, όχι δικαστικοκρατία και συνταγματοποίηση της λιτότητας. Ναι στην αλληλεγγύη για τα λαϊκά στρώματα, με ενιαία και καθολικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, πρόνοιας και δημόσιας υγείας στη μελλοντική Ομόσπονδη Κύπρο.

6. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

"Ποτέ μην εκφράζεσαι καθαρότερα από όσο είσαι ικανός να σκεφτείς." Niels Bohr ²⁰⁸

Ελληνίδα πανεπιστημιακή νομικός σχολιάζει τις προσπάθειες νεοφιλελεύθερων αναθεωρήσεων του ελληνικού συντάγματος (τονισμένα δικά μου) :

Η αναθεώρηση του ελληνικού συντάγματος, καθενός εθνικού συντάγματος, αποτελεί ταυτόχρονα βήμα αναθεώρησης των κοινών συνταγματικών παραδόσεων των κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης... ²⁰⁹

Έτσι οι συνταγματικές επιδιώξεις του ΔΗΣΥ είναι μέρος της επίθεσης της νεοφιλελεύθερης ευρωπαϊκής ελίτ. Αυτή η επίθεση δεν έχει μείνει αναπάντητη. Την ιστορία της πανευρωπαϊκής λαϊκής αντίθεσης και αντίστασης σε αυτήν σκιαγραφεί Αγγλίδα αρθρογράφος:

Η πρόσφατη απόφαση της Βρετανίας να φύγει από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι ίσως το σοβαρότερο πλήγμα που έχει υποστεί το Ευρωπαϊκό εγχείρημα. Είναι ωστόσο συνέχεια μιας μακριάς ιστορίας λαϊκών ετυμηγοριών, με τις οποίες οι πληθυσμοί των κρατών-μελών του επανειλημμένα του έκαναν κριτική ή απορρίψαν ξεκάθαρα το πρότζεκτ της ΕΕ και τους θεσμούς του. Το 2015 ο ελληνικός λαός απέρριψε μαζικά τις προϋποθέσεις της ΕΕ για την χρηματική διάσωση. Αλλά από το 1992 ακόμα και την Δανέζικη ψήφο ενάντια στη Συνθήκη του Maastricht, τα δημοψηφίσματα έδειχναν πως η ΕΕ προκαλεί μια στην καλύτερη περίπτωση ασθενική αίσθηση ταύτισης - και συχνά ξεκάθαρη εχθρότητα. Το 2005, στην Ολλανδία και στη Γαλλία, ο κόσμος ψήφισε εναντίον στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο. Για να αποφευχθούν παρόμοια αποτελέσματα, ακυρώθηκε ένα δημοψήφισμα που έπρεπε να γίνει στην Ιρλανδία. Παρόλα αυτά, λίγα χρόνια αργότερα, το 2008, οι Ιρλανδοί απέρριψαν την Συνθήκη της Λισσαβόνας με 53% των ψήφων. ²¹⁰

Οι Κύπριοι εργαζόμενοι οφείλουν να συμμετέχουν ενεργά σε αυτή τη αντίσταση. Είτε έχει μέλλον η ΕΕ είτε όχι οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να αγνοήσουν τις άμεσες επιθέσεις της ευρωελίτ. Ούτε μπορεί η Αριστερά να προτείνει απλά ως λύση την έξοδο από την ευρωζώνη ή την ΕΕ. Αυτή την περίοδο κάτι τέτοιο θα ισοδυναμεί με φυγομαχία ²¹¹.

Η αντίσταση στην συνταγματοποίηση της λιτότητας είναι ένας κοινός αμυντικός αγώνας με τους εργαζόμενους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αντίδραση ακόμα και στις προτάσεις για κάτι τέτοιο, είναι υποχρέωση μας, άσχετα με τη διασύνδεση της με τη λύση του Κυπριακού.

7. ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Για τη Δυτική ελίτ η λύση του Κυπριακού εξασφαλίζει μια μικρή τοπική ειρήνη για χάρη του μεγάλου πολέμου για το πετρέλαιο της Μέσης Ανατολής ²¹². Συμφωνούμε ωστόσο οι περισσότεροι αριστεροί ότι δεν χρειάζεται να κάνουμε τη χάρη στον δεξιό απορριπτισμό και να συνδέσουμε την αντίθεση μας στον μεγάλο πόλεμο με τις διαπραγματεύσεις για την λύση (εκτός βέβαια αν η δεξιά γίνει εξίσου προκλητική και σε αυτά). Δεν απαιτούμε να φύγουν οι αγγλικές βάσεις, ούτε την ακύρωση της ως τώρα εφαρμοσμένης λιτότητας - παρόλο που θα ήταν πολύ λογικό - για να υποστηρίξουμε μια λύση. Η αριστερά δεν ζητάει ανταλλάγματα για να υποστηρίξει την ειρήνη.

Αλλά ούτε μπορούμε να δεχθούμε να μπουν στο καθεστώς της λύσης συνταγματικά εμπόδια ακόμα και στη δημοκρατική διεκδίκηση της προστασίας από την λιτότητα. Οι στόχοι του ΔΗΣΥ με τους οποίους ασχολήθηκε αυτό το κείμενο δεν έχουν καμιά σχέση με την επιτυχία ή όχι των διαπραγματεύσεων. Δεν είναι υποχωρήσεις στους τουρκοκύπριους (κατά τα φαινόμενα, το αντίθετο συμβαίνει) για χάρη της λύσης. Είναι επιλογές της ίδιας της συναγερμικής δεξιάς. Και αυτή όχι μόνο δεν αρνείται να περιορίσει για χάρη της βιωσιμότητας της λύσης τη λιτότητα, αλλά αντίθετα επιδιώκει νέες και ακραίες ρυθμίσεις: Να θέσει στο συνταγματικό απυρόβλητο την απαγόρευση της ουσιαστικής πολιτικής και συνδικαλιστικής αμφισβήτησης της λιτότητας με δημοκρατικά μέσα. Και να απαγορεύσει επίσης συνταγματικά - τα χωριστά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας θα είναι και αυτά μέρος των συνταγμάτων της λύσης - την αναδιανεμητική κοινωνική αλληλεγγύη των εργαζόμενων των δύο κοινοτήτων.

Δεν μπορεί η συναγερμική δεξιά και το μεγάλο κεφάλαιο που εκπροσωπεί να ζητούν την υποστήριξη της εργατικής τάξης του νησιού ενάντια στους λυσοφοβικούς σοβινιστές, ενώ παράλληλα προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν τη λύση σαν τη μεγάλη ευκαιρία να περάσουν νέες και ακραίες νεοφιλελεύθερες ρυθμίσεις, που υπονομεύουν το ίδιο το μέλλον της λύσης και την ειρήνη.

Η αριστερά και η οργανωμένη εργατική τάξη όλου του νησιού έχει ήδη διατυπώσει αυτά που μπορούν να είναι οι δικές μας κόκκινες γραμμές για τη λύση. Κόκκινες γραμμές, που δεν έχουν σχέση με τις εθνικιστικές κόκκινες γραμμές της δεξιάς, είτε της λυσοφοβικής - τουρκοφοβικής, είτε της συναγερμικής. Είναι τα αιτήματα του Πανσυνδικαλιστικού Φόρουμ, και η αντίθεση στην εθνικά διασπαστική συνταγματική λιτότητα. Πρέπει να τις διεκδικήσουμε, για μια Ομοσπονδία που θα είναι βιώσιμη επειδή σε αυτήν θα μπορούμε να χρησιμοποιούμε τη δημοκρατία για να αντιστεκόμαστε ενωμένοι στη λιτότητα.

ΠΗΓΕΣ

* Bugarcic, B., *'Europe Against the Left? On Legal Limits to Progressive Politics'* στη συλλογή "LSE 'Europe in Question' Discussion Paper Series", 2013, <http://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/LEQS%20Discussion%20Paper%20Series/LEQSPaper61.pdf>, (τελευταία πρόσβαση 18 Φλεβάρη 2017)

* Callinicos, A., *'Imperial Delusions'*, International Socialism Journal, Issue 142, 2014, <http://isj.org.uk/imperial-delusions/>, (τελευταία πρόσβαση 18 Φλεβάρη 2017)

* Davidson N., *'The trouble with 'ethnicity''*, International Socialism vol 2:83, Summer 1999, <https://www.marxists.org/history/etol/newspape/isj2/1999/isj2-084/davidson.htm>, (τελευταία πρόσβαση 6 Νοέμβρη 2016)

Ο Davidson N. είναι Λέκτορας κοινωνιολογίας στο πανεπιστήμιο της Γλασκόβης, δεξ <http://www.gla.ac.uk/schools/socialpolitical/staff/neildavidson/> (τελευταία πρόσβαση 6 Νοέμβρη 2016)

- * Fearon, J. D. and Laitin, D. D., '*Ethnicity, Insurgency, and Civil War*', The American Political Science Review, Vol 97:1, 2003, <http://www.jstor.org/stable/3118222> , (τελευταία πρόσβαση 18 Γενάρη 2017)
- * Financial Times, Συνέντευξη Χ. Γεωργιάδη, Υπ. Οικονομικών: '*Cyprus finance minister warns on fiscal rules for reunited island*' 13 January 2016, http://www.ft.com/cms/s/0/da2a358a-b954-11e5-b151-8e15c9a029fb.html?ftcamp=engage/email/emailthis_link/ft_articles_share/share_link_article_email/editorial, (τελευταία πρόσβαση 26/2/2017).
- * Hirschl, R., '*The Political Origins of the New Constitutionalism*', Indiana Journal of Global Legal Studies, Vol. 11:1:4, 2004 <http://www.repository.law.indiana.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1276&context=ijgls> (τελευταία πρόσβαση 25/3/2017)
- * Kertzer, D., '*The Pope and Mussolini: The Secret History of Pius XI and the Rise of Fascism in Europe*', Random House, 2014
- Δες και λήμμα https://en.wikipedia.org/wiki/The_Pope_and_Mussolini, (τελευταία πρόσβαση 18/2/2017)
- * Kiely, R., '*The clash of globalisations : neo-liberalism, the third way, and anti-globalisation*', Historical materialism book series, Vol. 8, 2005, <http://www.repository.law.indiana.edu/ijgls/vol11/iss1/4>, (τελευταία πρόσβαση 18/2/2017)
- * Psaltis C. and Chakal H., '*Understanding Peace and Conflict Through Social Identity Theory*', Peace Psychology Book Series, Chapter 15 from McKeown S. et al. (eds.), '*Social Identity in a Divided Cyprus*', Springer International Publishing Switzerland, 2016 http://ucy.ac.cy/dir/documents/dir/cpsaltis/Psaltis_and_Chakal_2016_SIT_in_CY.pdf , (τελευταία πρόσβαση 12/11/2016)
- * Roberts, M., '*The Long Depression – an interview*', 2 August 2016, <https://thenextrecession.wordpress.com/2016/08/02/the-long-depression-an-interview/>, (τελευταία πρόσβαση 17/2/2017)
- * Δημητρίου Θ. και Βλάχος Σ., '*ΠΡΟΔΟΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ*', Λευκωσία 2006 / Δεύτερο χειρόγραφο Μάρτης 2007, <http://www.socialistikiekfrasi.com/PDF%20Books/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B7%20%CE%95%CE%BE%CE%B5%CE%B3%CE%B5%CF%81%CF%83%CE%B7.pdf> , (τελευταία πρόσβαση 19/2/2017)

* Μούδουρος Ν., "Τα προνόμια της μειονότητας", 21 Σεπτέμβρη 2012, <http://www.inep.org.cy/index.php/en/forums/kypriako/302/>, (τελευταία πρόσβαση 7/2/2017)

* Μούδουρος Ν. "Εισήγηση από την εκδήλωση "Οι εξελίξεις στο Κυπριακό", που διοργάνωσαν το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς και οι εφημερίδες ΑΥΓΗ και Εποχή", Σάββατο 15 Μαρτίου 2014, Νομική Σχολή, <https://poulantzas.gr/%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%82-%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CE%B4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%B4%CE%AC%CF%83%CE%BA%CF%89/> (τελευταία πρόσβαση 12/3/2017)

* Μούδουρος Ν., «Κοινωνικές και Πολιτικές Διαστάσεις του Εποικισμού - Μια ενδοσκόπηση έξω από τα όρια των αριθμών», 22 Νοέμβρη 2016, <http://linkis.com/ZasNS>, (τελευταία πρόσβαση 22/11/2016)

* Πανσυνδικαλιστικό Φόρουμ Κύπρου, "Το πανσυνδικαλιστικό φόρουμ Κύπρου σε διάλογο με την κοινωνία για το μέλλον της χώρας μας- Θεματικά υπομνήματα", Ιανουάριος 2016, https://fucomasa.inek.org.cy/images/pdf/Memoranda_GR.pdf, (τελευταία πρόσβαση 17/1/2017)

* Φλωρεντίν Α., Αγιομαμμίτης Ν. "Τα αδιέξοδα στρατηγικής των ελληνοκυπρίων αστών". Περιοδικό "η Μαμή" αρ. 8, Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 1985 https://issuu.com/ergatiki/docs/mami8_6d602acc333812 (τελευταία πρόσβαση 1/5/2017)

* Φλωρεντίν Α., Αγιομαμμίτης Ν. "Το Κυπριακό και τα Διεθνιστικά Καθήκοντα των Ελληνοκυπρίων Επαναστατών", Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία. Φεβρουάριος 1988. https://anotropimag.wordpress.com/2017/03/31/%cf%84%ce%bf-%ce%ba%cf%85%cf%80%cf%81%ce%b9%ce%b1%ce%ba%ce%bf-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%84%ce%b1-%ce%b4%ce%b9%ce%b5%ce%b8%ce%bd%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%b1-%ce%ba%ce%b1%ce%b8%ce%b7%ce%ba/?iframe=true&theme_preview=true

* Φλωρεντίν Α. και Οικονόμου Δ., "Το ακραίο κατεστημένο - είναι η σβάστικα και ο φασισμός φαιδρός;", Cyprus News, 23 Μαΐου 2014, <http://cyprusnews.eu/dafnos-oikonomou/2148910-2014-05-23-16-48-45.html>, (τελευταία πρόσβαση 18/2/2017)

* Φλωρεντίν Α., "Blame the Game!", CyprusNews, 12 Αυγούστου 2014, <http://cyprusnews.eu/dafnos-oikonomou/2375191>, (τελευταία πρόσβαση 18/2/2017)

¹ Στις 7/1/2014

<http://www.24h.com.cy/society/item/46104-ptd-pio-dinati-oikonomia-isxiropoiei-ti-diapragmateftiki-mas-thesi.html>
τελευταία πρόσβαση 10/10/2016

² Ο Phillip Hammond ανήκει στους Τόρυδες, το κόμμα της Margaret Thatcher, η οποία μπορεί να διεκδικεί τον τίτλο της πρώτης ηγέτιδας μεγάλης δύναμης που καθιέρωσε την σύγχρονη "λιτότητα".

Ο Espen Barth Eide είναι στέλεχος του Νορβηγικού Εργατικού Κόμματος, του μόνου κόμματος χώρας εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι μέλος του ευρωπαϊκού Κόμματος των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών. Σε αυτό το κόμμα του ευρωκοινοβουλίου ανήκει επίσης το κόμμα του Jeroen Dijsselbloem, του γνωστού σκληροπυρηνικού νεοφιλελεύθερου ηγέτη του Eurogroup και βασανιστή του ελληνικού λαού πριν, κατά και μετά τα συγκλονιστικά γεγονότα του 2015.

βλέπε σχετικά https://en.wikipedia.org/wiki/Party_of_European_Socialists

³ Ο Philip Hammond, ήταν ένθερμος υποστηρικτής του Remain, αλλά εκεί τα άστρα δεν βοήθησαν.

<https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/events/conferences/2016-06-16-Hammond.pdf> τελευταία πρόσβαση 20170112

⁴ "Πρώτες επιπτώσεις του 'Brexit' στην Άγκυρα", Ν. Μούδουρος, Φιλελεύθερος 3/7/2016
<http://www.philenews.com/el-gr/top-stories/885/320924> τελευταία πρόσβαση 1/2/2017

⁵ για μια σύντομη περιγραφή των χαρακτηριστικών αυτών των περιόδων μπορούν να χρησιμεύσουν οι πρώτες παράγραφοι των σχετικών άρθρων της Wikipedia.

για το Middle Way δεξ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Marquis_Childs&oldid=752989662 ,

για το New Deal https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=New_Deal&oldid=763178933 ,

για την μεταπολεμική καπιταλιστική Χρυσή Εποχή

<https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Post%E2%80%93World%20War%20II%20economic%20expansion&oldid=759782545>

και για τον νεο-Κεϋνσιανισμό https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Neo-Keynesian_economics&oldid=758207465

Για την "καθολικότητα" βλέπε και προς το τέλος του κειμένου. Εδώ αναφέρω πως είναι το καλά κρυμμένο αντίθετο της δεξιάς πολιτικής της "στόχευσης".

⁶ Michael Roberts "The Long Depression" σελ. 61, Haymarket Books, 2016

<https://www.haymarketbooks.org/books/693-the-long-depression> τελευταία πρόσβαση 7/5/2017

7 https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Roaring_Twenties&oldid=766543689

⁸ Ο ορισμός της λιτότητας κατά την Wikipedia είναι: *"Η λιτότητα είναι ένα σύνολο οικονομικών πολιτικών που εφαρμόζονται με στόχο να μειωθούν τα ελλείμματα των κυβερνητικών προϋπολογισμών"* <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Austerity&oldid=764235270>

⁹ Η νεοφιλελεύθερη στροφή αρχίζει στον Δυτικό κόσμο στο τέλος της δεκαετίας του 1970. Ο λόγος που μετά από σαράντα χρόνια αυτή η στροφή δεν έχει ακόμα περάσει στην ιστορία, είναι ότι οι εργαζόμενοι ακόμα πιστεύουν στα δικαιώματα που εξασφάλιζε το κράτος Πρόνοιας της προηγούμενης περιόδου. Δες για παράδειγμα το *"Can the Tories abolish the welfare state?"* στο <http://www.isj.org.uk/index.php4?id=941&issue=141>, τελευταία πρόσβαση 1/2/2017

¹⁰ Αυτή η στάση της άρχουσας τάξης αποτυπώθηκε στο *"The Remains of the Day"* (1993)

http://imdb.com/rg/an_share/title/title/tt0107943/, ένα ενδιαφέρον φιλμ για την αγγλική ελίτ στην Αγγλία τη δεκαετία του 1930. Ο Άγγλος ευγενής λόρδος Darlington φιλοξενεί συχνά στο πύργο του προσωπικότητες της πολιτικής ζωής. Σε μια αξιομνημόνευτη σκηνή ένας από αυτούς, ο Spencer, λέει στον Darlington:

[Spencer] Άκου τις απόψεις του μέσου ανθρώπου [Λόρδος Darlington] Έχουν κάθε δικαίωμα να εκφέρουν γνώμη σε πολιτικά ή σε οποιαδήποτε άλλα ζητήματα [Spencer] Δεν έχουν τα προσόντα! [Darlington] Φυσικά και τα έχουν! [απευθύνεται στον μπάτλερ του, τον πρωταγωνιστή του έργου] Ο κ. Spencer θα ήθελε να μιλήσετε.

[Spencer στον μπάτλερ] Καλέ μου άνθρωπε, σου έχω μια ερώτηση. Νομίζεις ότι η κατάσταση του χρέους με την Αμερική έχει σημαντική επίδραση στα τωρινά χαμηλά επίπεδα εμπορίου; Ή μήπως αυτό είναι παραπλανητικό, και αιτία του προβλήματος είναι η εγκατάλειψη της νομισματικής σύνδεσης με το χρυσό;

[μπάτλερ] Λυπάμαι, σερ, αλλά αδυνατώ να σας εξυπηρετήσω σε αυτό το ζήτημα. [Spencer] Ω, τι κρίμα. Ίσως μας βοηθήσεις κάπου αλλού. Νομίζεις ότι το νομισματικό πρόβλημα των Ευρωπαίων θα βελτιώνονταν από μια εξοπλιστική συμφωνία Γαλλίας και Μπολσεβίκων; [μπάτλερ] Λυπάμαι, σερ, αλλά αδυνατώ να σας εξυπηρετήσω σε αυτό το ζήτημα...

[Spencer στον Darlington] Βλέπεις, αυτός ο καλός άνθρωπος "αδυνατεί να μας εξυπηρετήσει σε αυτά τα θέματα" Και όμως συνεχίζουμε να υποστηρίζουμε ότι οι αποφάσεις αυτού του έθνους πρέπει να

αφεθούν σε αυτόν τον καλό άνθρωπο και μερικά ακόμα εκατομμύρια που του μοιάζουν. Μήπως να ζητήσουμε και από την Ένωση Μητέρων να οργανώσει μια πολεμική καμπάνια;

¹¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Christopher_A._Pissarides

¹² Ο “αντικομματισμός” του Χ. Πισσαρίδη αποδείχθηκε υποκριτικός. Στην προεκλογική εκστρατεία για τις τελευταίες προεδρικές εκλογές, ο υποψήφιος του ΑΚΕΛ Σταύρος Μαλάς δήλωσε πως θα ζητήσει και θα έχει τη στήριξη και τις συμβουλές του νομπελίστα αν εκλεγεί. Ο Πισσαρίδης αντέδρασε θυμωμένα λέγοντας πως είναι επιστήμονας και δεν υποστηρίζει κανένα υποψήφιο. (όπως θυμάμαι τα γεγονότα, δεν μπόρεσα να βρω τη σχετική είδηση στο διαδίκτυο). Αργότερα ωστόσο ο “ακομμάτιστος” Πισσαρίδης προβλήθηκε ως η προσωπικότητα που πρότεινε επίσημα τον Νίκο Αναστασιάδη για πρόεδρο.

¹³ Ποιους έχει στο στόχαστρο του ο Πισσαρίδης φαίνεται από το παράδειγμα που χρησιμοποιεί. Ο ΦΠΑ είναι μια ιδιαίτερα άδικη κοινωνικά φθίνουσα φορολογία και ένα από τα σημαντικότερα μέσα επιβολής λιτότητας.

βλέπε σχετικά <http://anotherangryvoice.blogspot.com.cy/2013/08/regressive-tax-explained-what-is.html> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹⁴ Για την παρομοίωση οικονομολόγος-ιατρός, βλέπε πχ την αρχή του ντοκιμαντέρ Debtocracy (http://www.dailymotion.com/video/xi2b7p_debtocracy-final_news τελευταία πρόσβαση 16/2/2017) όπου ακούμε:

- Γεώργιος Παπαδόπουλος - δικτάτορας "Πάλι θα αποτολήσω επαφήν με τους γιατρούς. Ασθενήν έχομεν, εις τον γύψον τον βάλαμε".

- Dominique Strauss-Kahn Διευθυντής τότε του ΔΝΤ, αναφερόμενος στην Ελλάδα και τις αντιδράσεις στα μέτρα που το ΔΝΤ επέβαλλε: "Μη πολεμάτε τον ιατρό. Μερικές φορές ο ιατρός σου δίνει φάρμακα που δεν σου αρέσουν. Αλλά ακόμα και αν δεν σου αρέσει το φάρμακο, ο γιατρός προσπαθεί να σε βοηθήσει"

Επίσης <https://www.efxnews.com/story/702/strauss-kahn-greece-and-imf-image-problem> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹⁵ Η χρήση από την ελίτ του κύρους της "επιστήμης των Οικονομικών" και των βραβείων Νόμπελ σαν όπλο στον ταξικό πόλεμο αξίζει περισσότερη συζήτηση, ωστόσο εδώ αναγκαστικά θα περιοριστώ σε κάποια links:

BBC News 31/8/2011 "Nobel prize winners meet to discuss the world economy" <http://www.bbc.com/news/business-14729481> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

"Lecture to the memory of Alfred Nobel, December 11, 1974 The Pretense of Knowledge" http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/laureates/1974/hayek-lecture.html τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

Το ζητούμενο πάντως δεν είναι αν τα οικονομικά είναι ή όχι επιστήμη, αλλά αν οικονομολόγοι του κατεστημένου όπως ο Πισσαρίδης ακολουθούν την επιστημονική δεοντολογία, ή αν, όπως παραδέχθηκε γνωστός στην Αγγλία δεξιός σχολιαστής, ο Jeremy Warner στην αγγλική εφημερίδα The

Daily Telegraph της 3/6/2014: "Τα οικονομικά στην ουσία είναι απλά πολιτική μεταμφιεσμένη σε επιστήμη. Οι άνθρωποι βλέπουν αυτά που θέλουν - παίρνουν όσα τους βολεύει και πετάνε τα υπόλοιπα. Αυτό είναι τελείως ανθρώπινο, και παρακαλώ ας πάψουμε να παρουσιάζουμε αυτό που δεν είναι στη βάση του παρά πολιτική πολεμική ως αδιαμφισβήτητο οικονομικό γεγονός. Η Αλήθεια, όπως λένε, βρίσκεται στον οφθαλμό του παρατηρητή [παράφραση της γνωστής ρήσης Beauty is in the eye of the beholder]".

¹⁶ <http://www.skai.gr/news/politics/article/224667/kupros-onomastikan-oi-upourgou-oikonomikon-kai-exoterikon/>

¹⁷ δεξ

http://www.fiscalcouncil.gov.cy/fiscalcouncil/fiscalcouncil.nsf/page05_gr/page05_gr?OpenDocument

και

http://www.fiscalcouncil.gov.cy/fiscalcouncil/fiscalcouncil.nsf/page03_gr/page03_gr?OpenDocument

τελευταία πρόσβαση 22/2/2017

¹⁸ Τον νεοφιλελεύθερο λεβεντοκόπανο που στις 20/01/2014 έγραψε στον Πολίτη ένα άρθρο το οποίο πληροφορούσε τους μαθητές που απαιτούσαν δωρεάν μεταφορά στα σχολεία, ότι "Δεν έχετε δικαιώματα, τα αποκτάτε"<http://www.politisnews.eu/cgi-bin/hweb?-A=255561&-V=stiles> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹⁹ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Brookings_Institution&oldid=754863545

²⁰ "why economics has become political once again" του Richard V. Reeves 24 Αυγούστου 2016 <https://www.brookings.edu/opinions/why-economics-has-become-political-once-again/> τελευταία πρόσβαση 12/2/2017

²¹ <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/profile/nikolas-kosmatopoulos.html> τελευταία πρόσβαση 11/1/2017

²²<http://cyprusnews.eu/nikos-tornaritis/> τελευταία πρόσβαση 21/10/2016 και

<http://www.sigmalive.com/news/politics/409474/egkrithike-to-nomosxedio-gia-to-epetitions-apo-to-ypourgiko> τελευταία πρόσβαση 1/3/2017

²³ Σε άρθρο για την απελευθέρωση των ωραρίων των καταστημάτων, όπως απαιτούσαν τα μέλη της οικονομικής ολιγαρχίας οι ιδιοκτήτες υπεραγορών. Η σχετική νομοθεσία δεν περνούσε από την Βουλή. Οπότε ως σύγχρονος Μεγαλέξανδρος, το Ανώτατο Δικαστήριο "έλυσε τον γόρδιο δεσμό του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων":

<http://www.inbusinessnews.com/inbusiness/news/business/retail/anoixta-ta-katasthmata-tis-kyriakes-pantoy>

τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

Δες ακόμα τον άδοξο θάνατο στα χέρια του Ανωτάτου Δικαστηρίου των νομοσχεδίων για τις εκποιήσεις:

<http://www.philenews.com/el-gr/top-stories/885/225960/antisyntagmatika-kai-ta-4-nomothetimata-gia-tis-ekpoiiseis> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

²⁴ <http://www.law.utoronto.ca/faculty-staff/full-time-faculty/ran-hirschl> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

²⁵ Σύνταγμα της Ελλάδος, Άρθρο 106: (Κράτος και εθνική οικονομία)

1. Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας. Λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, από την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ή υποθαλάσσια κοιτάσματα, για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και την προαγωγή ιδίως της οικονομίας των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών.

2. Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας.

3. Με την επιφύλαξη της προστασίας που παρέχεται από το άρθρο 107 ως προς την επανεξαγωγή κεφαλαίων εξωτερικού, μπορεί να ρυθμίζονται με νόμο τα σχετικά με την εξαγορά επιχειρήσεων ή την αναγκαστική συμμετοχή σ' αυτές του Κράτους ή άλλων δημόσιων φορέων, εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές έχουν χαρακτήρα μονοπωλίου ή ζωτική σημασία για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, ή έχουν ως κύριο σκοπό την παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο.

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-110/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

Το Κυπριακό σύνταγμα του 1960 δεν έχει παρόμοιο άρθρο.

²⁶ "Το διπλό δίλημμα: Διαπλοκή ή ανατροπή; Νεοφιλελευθερισμός ή κοινωνική Ευρώπη;" 17/05/2014

<http://www.avgi.gr/article/2623204/giorgos-katrougkalos-to-diplo-dilimma-diaploki-i> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

²⁷"Και τώρα... φυλάκιση απεργών με πρόταση νόμου του ΔΗΣΥ" 10/04/2016

<http://dialogos.com.cy/blog/ke-tora-filakisi-apergon-me-protasi-nomou-tou-disi/>

τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

"Η ποινικοποίηση της απεργίας δεν θα περάσει" 11/4/2016

http://granazi.org/i_pinoikopoiisi_tis_apergias_den_tha_perasei/ τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

²⁸ Η ιδιωτικοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης έχει και πιο απειλητικές κοινωνικές-πολιτισμικές προεκτάσεις, όπως γράφει σχετικά στις 28/6/2013 η Ελληνίδα Καμτσίδου Ιφιγένεια (Τμήμα Νομικής - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο) στο άρθρο "Συνταγματική αναθεώρηση: προς την τυποποίηση ενός πατερναλιστικού νεοφιλελευθερισμού;":

"σε μια περίοδο, όπου η ανάπτυξη και αντιπαράθεση των διαφορετικών απόψεων και ιδεών, ο λόγος για το δημόσιο και τα ιδιωτικά συμφέροντα αρθρώνονται κυρίως μέσω πανίσχυρων ιδιωτικών διαύλων (Τύπος και ΜΜΕ), η συγκρότηση και λειτουργία των ΑΕΙ ως ελάχιστου πεδίου του ελεύθερου συλλογικού, επιστημονικού και κοινωνικού αναστοχασμού θα απωλέσει τις βασικές συνταγματικές εγγυήσεις της. Το Σύνταγμα αποσύρεται εγκαταλείποντας ένα τμήμα του δημόσιου χώρου στους κανόνες της αγοράς και τις αντίστοιχες νομικές ρυθμίσεις που εξασφαλίζουν την εφαρμογή τους, ενώ οι φορείς της ακαδημαϊκής ελευθερίας θα βρίσκονται, καθένας σε ατομικό πια επίπεδο, αντιμέτωποι με τους εργοδότες τους- φορείς των οικονομικών ελευθεριών."

<http://law-constitution.web.auth.gr/kamtsidou/2013/06/28/%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B8%CE%B5%CF%8E%CE>

[F%81%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%85%CF%80/](http://www.philenews.com/el-gr/oikonomia-kypros/146/310913/anapompinomou-pou-apagoreyei-apolysi-ypallilou) τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

²⁹ Μια φιλοεργοδοτική επίκληση του ισχύοντος Συντάγματος από τον Ν. Αναστασιάδη:

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης... ανέπεμψε στη Βουλή για επανεξέταση το νόμο με τον οποίο απαγορεύεται η απόλυση υπαλλήλου στη διάρκεια της απουσίας του από την εργασία του και για περίοδο τριών μηνών μετά την ολοκλήρωση της αναρρωτικής άδειας.

Το κείμενο, που συνοδεύει την αναπομπή, αναφέρει ότι στο νόμο όπως ψηφίστηκε εξουδετερώνεται ο εργοδότης κατά τρόπο που να μην μπορεί να δικαιολογηθεί στη βάση των λόγων που αναφέρονται στο άρθρο 25 του Συντάγματος.

Φιλελεύθερος 27/4/2016 <http://www.philenews.com/el-gr/oikonomia-kypros/146/310913/anapompinomou-pou-apagoreyei-apolysi-ypallilou> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

³⁰ <http://www.reporter.com.cy/politics/article/48662/aberof-isos-kai-na-theoroy-n-oti-tha-kanoy-n-proeklogki-meso-ton-apergon> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

³¹ <https://www.versobooks.com/books/2352-the-brexit-crisis> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

³² ΡΙΚ Από Μέρα σε Μέρα 2/12/2016

³³ “Οι υποστηρικτές του νεοφιλελευθερισμού... υποστηρίζουν την δημοσιονομική λιτότητα” <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Neoliberalism&oldid=685207497>

³⁴ <http://michael-hudson.com/2015/02/greece-austerity-for-the-bankers/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

³⁵ Ο όρος "μονόπλευρη λιτότητα" που χρησιμοποιεί η αριστερά και οι συντεχνίες, ακόμα και ο Γερμανός σοσιαλδημοκράτης Martin Schulz (<http://www.thinkfree.gr/%CF%83%CE%BF%CF%85%CE%BB%CF%84%CF%82-%CE%B7-%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CF%8C%CF%80%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%81%CE%B7-%CE%BB%CE%B9%CF%84%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-%CE%B8%CE%B1-%CE%BC%CE%B1/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017) τονίζει τον ταξικό χαρακτήρα της λιτότητας, ότι δηλαδή οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν, οι κατά τη δεξιά "θυσίες του λαού", δεν στοχεύουν σε εξοικονομήσεις από όλους. Αντίθετα, μπορεί να πει κανείς πως το 1% του πληθυσμού πλουτίζει ακόμα περισσότερο θυσιάζοντας το υπόλοιπο 99%. Η αριστερά βέβαια δεν ζητάει στη θέση της μονόπλευρης πράγματι λιτότητας μια "ισότητα" των θυσιών ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς - αν ελαττωθούν για παράδειγμα κατά 20% ή 30% τα εισοδήματα της ολιγαρχίας και των εργαζομένων, ή αυξηθεί αντίστοιχα η φορολογία τους, το βιωτικό επίπεδο των πρώτων δεν θα επηρεαστεί καθόλου, ενώ τα αποτελέσματα για τους εργαζόμενους θα είναι τραγικά. Αντί για την "μονόπλευρη λιτότητα", δικαιοσύνη σημαίνει, όπως το διατύπωσε ο Stiglitz, "οι φόροι [να] στοχεύουν τους πλούσιους και οι δαπάνες [να] στοχεύουν τους φτωχούς".

³⁶ 1/10/2014 "Austerity has been an utter disaster for the eurozone" του Joseph Stiglitz <http://www.theguardian.com/business/2014/oct/01/austerity-eurozone-disaster-joseph-stiglitz> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

³⁷ <http://moslereconomics.com/2009/06/22/german-balanced-budget-law-pending/>

τελευταία πρόσβαση 20161017

³⁸ Το "φταίει η εργατική τάξη για την κρίση" δεν μπορεί να διατυπωθεί έτσι από τον ΔΗΣΥ που αυτοχαρακτηρίζεται "πολυταξικό κόμμα" (βλέπε πχ <http://www.disy.org.cy/index.php?id=1498>

τελευταία πρόσβαση 2/2/2017)

³⁹ "Αβέρωφ Νεοφύτου εφ' όλης της ύλης" 3/4/2016 <http://disy.org.cy/index.php?id=3832> τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

⁴⁰ <http://www.typos.com.cy/cat/1/article/20155> τελευταία πρόσβαση 11/1/2017

⁴¹ Σημερινή 17/12/2015 <http://www.sigmalive.com/simerini/business/292846/proipologisan-tis-theseis-tous> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁴² <http://moslereconomics.com/2009/06/22/german-balanced-budget-law-pending/> τελευταία πρόσβαση 17/1/2016

⁴³ <http://www.catholic.org/encyclopedia/view.php?id=5492> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁴⁴ όπως πιο πάνω, στο <http://www.typos.com.cy/cat/1/article/20155> τελευταία πρόσβαση 11/1/2017

⁴⁵ Η "δημοσιονομική πειθαρχία" είναι συνώνυμη με τους "ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς". Για παράδειγμα, η Wikipedia κάνει redirect από την δημοσιονομική πειθαρχία (fiscal discipline) στον ισοσκελισμένο προϋπολογισμό: https://en.wikipedia.org/wiki/Balanced_budget

⁴⁶ Η ΠΕΟ σημείωνε τότε: "Ο εταιρικός φόρος στην Κύπρο, ακόμη και μετά την κυβερνητική πρόταση για αύξηση από 10% στο 11%, θα παραμείνει ο πιο χαμηλός στην Ευρωζώνη. Ο εταιρικός φόρος στις άλλες χώρες της ευρωζώνης κυμαίνεται μεταξύ του 12.5% στην Ιρλανδία και του 37% στην Ιταλία. Η Μάλτα, που είναι θεωρητικά τουλάχιστον ανταγωνιστική και συγκρίσιμη χώρα με την Κύπρο, έχει φορολογικό συντελεστή 15-35%. Στη Γαλλία ο φόρος αυτός ανέρχεται στο 33% ενώ στη Γερμανία κυμαίνεται γύρω στο 30-33% ανάλογα με την περιφέρεια. Σε σχέση με τις πλείστες χώρες της ευρωζώνης, η Κύπρος μπορεί να θεωρηθεί ως 'φορολογικός παράδεισος', ακόμη και μετά την προτεινόμενη αύξηση."

<https://www.peo.org.cy/istoriapeo-2/analisisomilies/383-stixiaeterforo> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁴⁷ 10 Ιούλη 2010, <http://www.cyprusnet.gr/latestnews/newsid510/114> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁴⁸ [https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Debt_brake_\(Germany\)&oldid=708770967](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Debt_brake_(Germany)&oldid=708770967)

⁴⁹ Δες τις απόψεις του Προέδρου του Ανώτατου Δικαστηρίου για το "δίκαιο της ανάγκης", το "δημόσιο συμφέρον" και την ανοχή της παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων - όπως το "κούρεμα" των καταθετών και την παραβίαση συμβολαίων εργαζομένων - από τους δικαστές σε συνθήκες οικονομικής κρίσης, μαζί με κάποιες από τις σοφιστείες και τα κόλπα που χρησιμοποίησαν αυτοί, εδώ: "Austerity measures and economic crisis. The Case of Cyprus"

<http://www.supremecourt.gov.cy/Judicial/SC.nsf/All/F474B9EC2A7494D2C2257CC500387A2B?OpenDocument> τελευταία πρόσβαση 26/2/2016

⁵⁰ Βλέπε για παράδειγμα εφημερίδα Πολίτης, 27/4/2016 “Παίζει επιστροφή της αυτοδιαλυθείσας Βουλής”

“Στις 16 αναφορές που προτίθεται να κάνει ο Πρόεδρος,... περιλαμβάνονται τα νομοθετήματα που αφορούν τη συμμετοχή των κουρεμένων καταθετών στα διοικητικά συμβούλια τραπεζών που διασώθηκαν με ίδια μέσα (δηλαδή στο δ.σ. της Τράπεζας Κύπρου), τον συμψηφισμό δανείων με αξιόγραφα υπέρ των κατόχων αξιογράφων, το πάγωμα των αποκρατικοποιήσεων μέχρι το τέλος του 2017, όλους τους νόμους για τον έλεγχο του πόθεν έσχες και την υποχρεωτική ποσόστωση στους διορισμούς στα δ.σ. ημικρατικών οργανισμών. Ιδιαίτερα για το θέμα των αξιογράφων και για τον περί της Ρύθμισης Αναδιαρθρώσεων Πιστωτικών Διευκολύνσεων Νόμο του 2015”

⁵¹ Ιστοσελίδα Ανώτατου Δικαστηρίου

http://www.supremecourt.gov.cy/judicial/sc.nsf/DMLJudiciary_gr/DMLJudiciary_gr?OpenDocument
τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁵² Στην εκπομπή #RIK της 4/3/2016

⁵³ Τη "γυναίκα του Καίσαρα" χρησιμοποιούν στις μέρες μας οι πολιτικοί για να κουνάν το δάχτυλο στους αντιπάλους τους. Ωστόσο αυτός που πρωτοείπε το ρητό - ο ίδιος ο Καίσαρας - ήταν εκείνος που είχε τους ανέντιμους στόχους: <http://www.mixanitouxronou.gr/i-gineka-tou-kesara-den-arki-na-ine-timia-prepi-ke-na-fenete-timia-pios-ipe-tin-perifimi-frasiprin-apo-to-diazigio-tou-ke-gia-pio-logo/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁵⁴ "Austerity measures and economic crisis. The Case of Cyprus" A Judge's approach By Myron Michael Nicolatos, Justice of the Supreme Court of Cyprus, Substitute Member of the Venice Commission

<http://www.supremecourt.gov.cy/Judicial/SC.nsf/All/F474B9EC2A7494D2C2257CC500387A2B?OpenDocument>τελευταία πρόσβαση 26/2/2016

⁵⁵ "ΠΑΝΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ 11-12-2013 Ομιλία της Προέδρου της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων Βασιλικής Θάνου – Χριστοφίλου, Αρεοπαγίτη" www.ethemis.gr/omilia-tis-proedrou-tis-ensis-dikaston-ke-isangeleon-stin-pandikastiki-sigkentrosi/ τελευταία πρόσβαση 26/12/2016

⁵⁶ Δες ωστόσο μια σύντομη περιγραφή/υπενθύμιση του αχταρμά των "ανεξάρτητων θεσμών" με έμφαση στη Δικαιοσύνη στο

http://www.socialistikiefrasi.com/Greek/Articles/Economy/151118_01.php τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

Για την "αμεροληψία" του Γενικού Εισαγγελέα ακόμα και σε «μίνι" υπόθεση, δες το «Έχεις μέσον" του Άντη Γεωργίου <http://cyprusnews.eu/andis-georgiou/2337056-l-r---.html> τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

⁵⁷https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Judicial_independence&oldid=753536130

⁵⁸

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Paul_Foot&oldid=754386490#Awards_and_campaign_journalism

Μια μαρτυρία για την εκτίμηση που απολάμβανε ο Paul Foot είναι η νεκρολογία του στον Economist (<http://www.economist.com/node/2963267> τελευταία πρόσβαση 2/2/2017) ένα από τα πιο σεβάσιμα

έντυπα όχι μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και στο παγκόσμιο, που βρίσκεται μάλιστα στην άλλη άκρη του πολιτικού φάσματος από τον Paul Foot. Ο Economist έγραφε ότι ο Paul Foot "μπορούσε να παράξει εξαιρετική εργασία και το έκανε. Με σκυλία επιμονή [Doggedly]- η λέξη περιγράφει επάξια το κνηρητικό ράτσας που κατοικούσε μέσα του - ξέθαβε πληροφορίες που οι δυνατοί δεν ήθελαν να δουν να δημοσιεύονται... η εργατικότητα και η επιμονή του σχεδόν πάντα κέρδιζε τελικά τον θαυμασμό"

⁵⁹ Paul Foot, "Birmingham Six-Injustice seen to be done" (Απρίλης 1991)

<https://www.marxists.org/archive/foot-paul/1991/04/bham6.htm> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁶⁰ βλέπε το blog του κινήματος ALERT, που είχε οργανώσει τις κινητοποιήσεις κατά του δικαστικού ξεπλύματος της αυθαίρετης αστυνομικής βίας εναντίον των δύο φοιτητών, που είχαν ταρακουνήσει την ελληνοκυπριακή κοινωνία το 2009: <https://alertcy.wordpress.com/> τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

⁶¹ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Black_Lives_Matter&oldid=756506862 και https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Race_in_the_United_States_criminal_justice_system&oldid=756158332

⁶² https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=1992_Los_Angeles_riots&oldid=755592910

⁶³ <http://m.christianpost.com/news/ted-cruz-liberal-justice-supreme-court-christians-prison-158951/> τελευταία πρόσβαση 12/1/2017

Για τον Antonin Scalia δεξ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Antonin_Scalia&oldid=763157378

⁶⁴ "Μπανάνες κατατέθηκαν στους αστυνομικούς σταθμούς" <https://alertcy.wordpress.com/2009/03/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁶⁵ Πρωτοσέλιδη αναφορά στον Πολίτη 21/3/2009. Αναφέρεται στο http://2hacy.blogspot.com/2015/01/2004_11.html τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁶⁶ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Salus_populi_suprema_lex_esto&oldid=759526476

⁶⁷ Όπως έγραψε ο τωρινός πρόεδρος του Ανώτατου Δικαστηρίου (τονισμένα δικά μου) "Τα δικαστήρια οπωσδήποτε δεν μπορούν να αγνοήσουν τους σοβαρούς κινδύνους που αναφύονται από τις οικονομικές κρίσεις και την ανάγκη να νοικοκυρέψει τα δημόσια οικονομικά του το κράτος" οπότε οι δικαστές καλούνται να "κρίνουν κατά πόσον το δημόσιο συμφέρον δικαιολογεί τις αποκλίσεις από τους **συνήθεις κανόνες νομιμότητας**" Δηλαδή το δικαίωμα των δικαστών να αγνοήσουν νόμους, Σύνταγμα και ανθρώπινα δικαιώματα (βλέπε <http://www.supremecourt.gov/cy/Judicial/SC.nsf/All/F474B9EC2A7494D2C2257CC500387A2B?OpenDocument> τελευταία πρόσβαση 26/2/2016)

⁶⁸ 21/8/2012 "ΟΙ "ΑΓΑΝΑΚΤΙΣΜΕΝΟΙ" ΤΟΥ 1% - Γιατί η ρεαλιστική Δεξιά αγκάλιασε τους έξαλλους

σοβινιστές" των Αλμπέρτο Φλωρεντίν και Δάφνου Οικονόμου.

<https://anatropimag.wordpress.com/2012/08/21/%ce%bf%ce%b9-%ce%b1%ce%b3%ce%b1%ce%bd%ce%b1%ce%ba%cf%84%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%b5%ce%bd%ce%bf%ce%b9%cf%84%ce%bf%cf%85-1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1%cf%84%ce%af-%ce%b7-%cf%81%ce%b5%ce%b1%ce%bb%ce%b9/> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

⁶⁹ Σημερινή 21/7/2013 "Θα παραμείνουμε

Μπανανιά" <http://www.sigmalive.com/archive/simerini/columns/stigma/568431> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

⁷⁰ [https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Susan_George_\(political_scientist\)&oldid=763428685](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Susan_George_(political_scientist)&oldid=763428685)

⁷¹https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=French_European_Constitution_referendum,_2005&oldid=754784803

⁷²8/3/2012 <https://www.tni.org/en/article/rise-of-neoliberal-and-undemocratic-europe> τελευταία πρόσβαση 12/1/2017

⁷³ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=European_Fiscal_Compact&oldid=760376120

⁷⁴Η "Κοινωνική Ευρώπη" μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας: Πραγματικότητα, όραμα ή αντικατοπτρισμός;" 27 Απριλίου, 2014

του Γιώργου Κατρούγκαλου, Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

<http://katrougalos.gr/%ce%b7-%ce%ba%ce%bf%ce%b9%ce%bd%cf%89%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b5%cf%85%cf%81%cf%8e%cf%80%ce%b7-%ce%bc%ce%b5%cf%84%ce%ac-%cf%84%ce%b7-%cf%83%cf%85%ce%bd%ce%b8%ce%ae%ce%ba%ce%b7-%cf%84/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁷⁵ <https://www.marxists.org/history/etol/newspape/isi/1975/no077/notm1.htm> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

⁷⁶ Christoph Hermann "Neoliberalism in the European Union - FORBA Discussion Paper" 3/2007

http://www.forschungsnetzwerk.at/downloadpub/neoliberalism_eu_SR%2003-07.pdf τελευταία πρόσβαση 12/1/2017

⁷⁷ <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/treaty-tightrope-the-social-chapter-what-it-is-and-why-conservatives-hate-it-1486124.html> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

⁷⁸ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Euro_convergence_criteria&oldid=728010279

⁷⁹<http://www.sigmalive.com/simerini/columns/thesi/241601/efthygrammizontai-ta-astra-eintexamont> τελευταία πρόσβαση 12/1/2017

⁸⁰Κεντρικό Δελτίο Ειδήσεων ΡΙΚ, 2 Δεκεμβρίου 2015

⁸¹ <http://disy.org.cy/index.php?id=3515> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

⁸² SigmaLive 27/3/2016 "Οι Κύπριοι δεν θα είναι μόνοι μετά την επανένωση"<http://www.sigmalive.com/news/local/319383/soultis-oi-kyprioi-den-tha-einai-mono-i-meta-tin-epanensis> τελευταία πρόσβαση 24/12/2016

⁸³ ΡΙΚ Κεντρικό Δελτίο 8/2/2016

⁸⁴ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=European_debt_crisis&oldid=763557515

⁸⁵ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Great_Recession&oldid=762938849

⁸⁶ Η εκλογή του Donald Trump και οι πρώτες πολιτικές του ενέργειες συνέπεσαν με την προσπάθειά μου να στρώσω επιτέλους αυτό το κείμενο για δημοσίευση. Αφήνω λοιπόν ως μια δυσάρεστη "άσκηση για τον αναγνώστη" το πως συνδέονται με την επιχειρηματολογία του κειμένου αυτά τα γεγονότα και άλλα τοπικά, όπως η ψήφιση από τον "ενδιάμεσο χώρο" της τροπολογίας του ΕΛΑΜ για να τιμάται το ενωτικό δημοψήφισμα του 1950.

⁸⁷ <http://m.tvxs.gr/mo/i/151142/f/news/kosmos/episodia-apo-akrodeksiou-toy-elam-se-omilia-toy-mexmet-ali-talat.html> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

⁸⁸ Βλέπε περισσότερα για την "άνεση" με την οποία αντιμετώπιζε η κυπριακή δεξιά την ανάδυση του νεοναζισμού, προσπαθώντας μάλιστα να τον εκμεταλλευτεί εναντίον της αριστεράς, στο [Φλωρεντίν Α. et al, 2014]

⁸⁹ <http://www.philenews.com/el-gr/top-stories/885/191947/paysi-tou-archigou-astynomias-me-proedriki-paremvasi> τελευταία πρόσβαση 12/1/2017

⁹⁰ <http://www.nytimes.com/2016/05/24/world/europe/austria-presidential-election.html> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁹¹ <http://www.philenews.com/el-gr/top-stories/885/315066/ikanopoiimenos-o-archiepiskopos-apo-tin-eisodo-tou-elam-sti-vouli> τελευταία πρόσβαση 20160112

⁹² <http://www.lovenmyall.com/article/exoume-thema/trelane-diadiktyo-dilosi-arhiepiskopou-kyprou-gia-elam> τελευταία πρόσβαση 19/10/2016

⁹³

https://el.wikipedia.org/w/index.php?title=%CE%92%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%A0%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B6%CE%B5%CF%81&oldid=5511028

⁹⁴https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Monopoly_on_violence&oldid=747460589

⁹⁵ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Lateran_Treaty&oldid=775337284

⁹⁶ Θυμίζω τις δηλώσεις του Ακιντζί στις 29/9/2016 πως "η επιθυμία να εγγυηθεί η Τουρκία με κάποιο τρόπο τη νέα τάξη που θα δημιουργηθεί είναι μήνυμα που παίρνει από τον «λαό» ... οι Τ/κ έχουν ανησυχίες για το μέλλον." και την σχετική "αναφορά στο ΕΛΑΜ και τις επιθέσεις εναντίον Τ/κ στις ελεύθερες περιοχές."

<http://www.philenews.com/el-gr/top-stories/885/333709/akintzi-epikaleitai-elam-gia-thema-engyiseon> τελευταία πρόσβαση 28/1/2017

⁹⁷<http://cyprusnews.eu/leontios-filotheou/4446670-2016-05-26-12-54-54.html> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁹⁸"Trouble on the Far-Right – European challenge, national actors, local practices"των

Maik Fielitz (Goethe University Frankfurt/Main) and Laura Lotte Laloire (Goethe University Frankfurt/Main, Technical University Darmstadt) 17/3/2016. <http://www.sicherheitspolitik-blog.de/fokus/trouble-on-the%C2%AD-far-right-european-challenge-national-actors-local-practices/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

⁹⁹ <http://mignatiou.com/2016/09/diamartiria-exo-apo-tin-elliniki-presvia-gia-tin-antigoni-stin-archea-salamina-vinteo/> τελευταία πρόσβαση 14/1/2017

Και φυσικά, ενώ ετοιμάζα το κείμενο για δημοσίευση, η υποστήριξη στις 10/2/2017 από τον "ενδιάμεσο χώρο" της Ελαμίτικης πρότασης για να τιμάται στα σχολεία το Ενωτικό Δημοψήφισμα

¹⁰⁰ Ελληνική Καθημερινή 2/11/2014 "Στο προσκήνιο από την Άγκυρα το σχέδιο Taksim"

<http://www.kathimerini.gr/790365/article/epikairothta/politikh/sto-proskhnio-apo-thn-agkyra-to-sxedio-taksim> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

¹⁰¹ και αντίστοιχα στην ε/κ πλευρά η "Ένωση", αλλά αυτό είναι μια άλλη συζήτηση

¹⁰² στις οποίες έγιναν επιθέσεις από εθνικιστές εναντίον Τουρκοκυπρίων, που ο Αναστασιάδης απέδωσε ξανά σε "άφρονες" και "μεμονωμένα άτομα"

<http://www.philenews.com/el-gr/eidiseis-politiki/39/286262/epitheseis-kata-tk-den-echoume-schesi-leei-to-elam> τελευταία πρόσβαση 14/1/2017

¹⁰³<http://www.philenews.com/el-gr/koinonia-eidiseis/160/286277/mathites-kai-foitites-katadikasan-tin-anakirysi-tou-psevdokratous-eikones> τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

¹⁰⁴https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=On_Bullshit&oldid=757989300

¹⁰⁵"*Separatism Everywhere : The New Global Epidemic*" 19/5/2014 του Kimon Valaskakis πρώην πρεσβευτή του Καναδά στον ΟΟΣΑ http://www.huffingtonpost.com/kimon-valaskakis/separatism-everywhere-the_b_4977800.html τελευταία πρόσβαση 4/2/2017

¹⁰⁶ <http://www.ucy.ac.cy/sap/en/summer-school> το link τώρα στέλλει στη φετινή οργάνωση

¹⁰⁷ <http://www.summerschoolsineurope.eu/course/2078/debating-separatism-in-europe-negotiation-skills-and-simulation-game> τελευταία πρόσβαση 1/7/2014

¹⁰⁸ Η European Union Agency for Fundamental Rights είναι "μια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με έδρα τη Βιέννη, που άρχισε λειτουργία την 1 Μάρτη 2007. Ιδρύθηκε με τον Κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αρ. 168/2007 της 15 Φεβρουαρίου 2007." (https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Fundamental_Rights_Agency&oldid=733966116)

Η ετήσια έκθεση 2014 στο <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/fundamental-rights-challenges-and-achievements-2014> τελευταία πρόσβαση 20161030

¹⁰⁹ Αποσχιστικές τάσεις πολύ διαφορετικές από τους αντιαποικιακούς αγώνες που κυριάρχησαν μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι οποίοι ήταν αντίδραση στη καταπίεση και εκμετάλλευση μιας υπανάπτυκτης περιφέρειας από μια μητροπολιτική μεγάλη δύναμη.

Σήμερα συχνά συμβαίνει το αντίθετο, όπως για παράδειγμα η Ιταλική Lega Nord που

ζητούσε "το 1996 ... την απόσχιση της βόρειας Ιταλίας" (https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Lega_Nord&oldid=766816645) που "είναι η πιο αναπτυγμένη και παραγωγική περιοχή της χώρας, με ένα από τα υψηλότερα κατά κεφαλή ΑΕΠ στην Ευρώπη" https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Northern_Italy&oldid=753576734)

¹¹⁰ Από την εισαγωγή στο "Introduction to Separatism: Democracy and Disintegration" Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield, 1998, editor Metta Spencer

http://www.mettaspencer.com/?Papers:Academic_papers:Separatism_Democracy_and_Disintegration τελευταία πρόσβαση 24/12/2016

¹¹¹ "ουσιοκρατία είναι η πεποίθηση ότι για κάθε τι υπαρκτό υπάρχει μια ομάδα ιδιοτήτων που είναι απαραίτητες για την ταυτότητα και την λειτουργία του [για το τι είναι, ποια είναι η ουσία του, με απλά λόγια]. <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Essentialism&oldid=752383630>

τελεολογική: "η επιχειρούμενη περιγραφή των πραγμάτων με τον διαφαινόμενο σκοπό τους, κατευθυντήρια αρχή ή τελικό στόχο τους." <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Teleology&oldid=755697868>

¹¹² "*Internalizing Globalization The Rise of Neoliberalism and the Decline of National Varieties of Capitalism*"

Edited by Susanne Soederberg Queens University, Canada, Georg Menz Goldsmiths College, University of London, UK and Philip G. Cerny Rutgers University, Newark, USA

First published in 2005 by PALGRAVE MACMILLAN Houndmills, Basingstoke, Hampshire RG21 6XS and 175 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10010

¹¹³Αυτά δημοσιεύτηκαν στην ιστοσελίδα του ΔΝΤ με τίτλο "Παγκοσμιοποίηση: μια σύντομη επισκόπηση από το προσωπικό του ΔΝΤ", τον Μάη του 2008, λίγους μήνες πριν το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης που εξαπλώθηκε ταχύτατα εξαιτίας της "παγκοσμιοποίησης"

<https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2008/053008.htm> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹¹⁴Το Νοέμβρη του 1999 η "μάχη του Seattle" στη Σύνοδο της Διεθνούς Οργάνωσης Εμπορίου ήταν η πρώτη δημόσια αποκάλυψη-έκπληξη ότι κάτι δεν πήγαινε καθόλου καλά με την "παγκοσμιοποίηση".

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=1999_Seattle_WTO_protests&oldid=763609770

¹¹⁵ Η νεοφιλελεύθερη δεξιά προτιμά να περιγράψει τις πολιτικές της με όρους όπως "κοινή λογική". Βλέπε για παράδειγμα, στις 14 Αυγούστου του 2015 (τονισμένα δικά μου):

‘Ποιοι χωρούν στη κεντροδεξιά παράταξη που προσπαθεί να ανασυνθέσει ο Βαγγέλης Μείμαράκης; Ο ίδιος έχει δώσει την απάντηση: "Είμαι έτοιμος να συνεργαστώ με όποιον έχει λογική. Ακόμα και με φιλελεύθερους αν είναι παράλογοι δεν μπορώ να συνεννοηθώ. Πιο εύκολα συνεννοούμαι με έναν Συριζαίο λογικό με αντικειμενική λογική, παρά με κάποιον παράλογο σε όποιο χώρο και αν ανήκει. Εδώ λοιπόν, έχουμε χάσει την κοινή λογική. Έχουμε χάσει το αυτονόητο. Θα γίνει η επανάσταση της λογικής και του αυτονόητου"’ <http://newpost.gr/politiki/479889/o-aspros-fakelos-toy-me-marakh-kai-to-stoixhma-toy> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

Μερικά ακόμα επίθετα από τον Μείμαράκη στις 9 Αυγούστου 2015(τονισμένα δικά μου):

‘οι ταμπέλες "Δεξιά, Κεντροαριστερά" έχουν σε μεγάλο βαθμό εξαλειφθεί. Θα έλεγα ότι βασική διάκριση είναι η λογική και ο παραλογισμός, ο υπεύθυνος και ο ανεύθυνος, ο Ευρωπαίος και μη. Είναι από τη μια ο κοινωνικά ευαίσθητος, ο έντιμος, ο σοβαρός και από την άλλη τα αντίθετά τους. Εκεί τελικά πρέπει να επικεντρωθούμε. Πρέπει οι λογικοί να βρουν σημεία επαφής, ώστε η κυρίαρχη άποψη μέσα στην κοινωνία να είναι ρασιοναλιστική. Υπάρχουν ορισμένα ζητήματα τα οποία, ανεξαρτήτως ιδεολογιών, είναι αντικειμενικώς λογικά. ‘

<http://www.kathimerini.gr/826662/article/proswpa/synteney3eis/synteney3h-toy-ey-meimarakh-sthn-k-8eloyme-sth-nd-osoys-yhfisan-nai> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

Το ΔΝΤ αντί για τη "κοινή λογική" προτιμά όπως είδαμε να μας παραμυθιάζει με αντικειμενικές "ιστορικές διαδικασίες", τις οποίες αυτό απλά ακολουθεί.

¹¹⁶ Ρένα Χόπλάρου "Ο Σκαντζόχοιρος και η Αλεπού - Διευκρινίσεις σχετικά με τον φιλελευθερισμό". Εφημερίδα Πολίτης 14/8/2011

¹¹⁷"πιστεύω σε μια σύνθεση φιλελευθερισμού και σοσιαλδημοκρατίας... το δημόσιο συμφέρον και η ποιότητα της φιλελεύθερης δημοκρατίας υπονομεύονται από την ύπαρξη μεγάλων κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων" έγραφε η Ρένα Χόπλάρου στον "Πολίτη" της 11 Ιούλη του 2011. Ο Διονύσης Διονυσίου πάλι, που ανήκει στη δημοσιογραφική ηγεσία του "Πολίτη", στις 7 Αυγούστου του ίδιου χρόνου ζητούσε από το ΑΚΕΛ "να εγκαταλείψει τις ιδεοληψίες και τις θεωρίες περί κομμουνισμού" και να υιοθετήσει "αυτό που στέκει ακόμα γερά ως εργαλείο ανάλυσης ... ο μαρξισμός [;! Α.Φ.] ο οποίος

βοήθησε χώρες όπως η Δανία, η Σουηδία, η Νορβηγία η Γαλλία να βελτιώσουν το καπιταλιστικό σύστημα και να το κάνουν πιο ανθρώπινο και δημοκρατικό”.

Αυτές οι φαντασιώσεις για ένα υβρίδιο Συναγερμικής νεοφιλελεύθερης πολιτικής και παλαιού τύπου Σοσιαλδημοκρατίας, εμπνευσμένα πιθανόν από την χρεοκοπημένη πολιτική του "Τρίτου Δρόμου" των Blair και Clinton, δεν άντεξαν βέβαια στα χτυπήματα της παγκόσμιας κρίσης. Ο "Πολίτης" και τα στελέχη του συνεχίζουν να υποστηρίζουν τον πολιτικό τους χώρο, ενώ αυτός σερβίρει όλο και πιο άγρια λιτότητα στους εργαζόμενους.

¹¹⁸ Naomi Klein "The Shock Doctrine; The Rise of Disaster Capitalism" (2007)

Για παρουσίαση και μια ενδιαφέρουσα φιλική κριτική αυτού του πολύ γνωστού και σημαντικού βιβλίου βλέπε το "Shock and awe" του Neil Davidson στο International Socialism Journal, Issue 124 Oct. 2009

<http://isi.org.uk/shock-and-awe/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

Το άρθρο διαπραγματεύεται αν ο νεοφιλελευθερισμός είναι, όπως φαίνεται να λέει η Naomi Klein, η επικράτηση μιας οικονομικής θεωρίας και της οικονομικής και πολιτικής ελίτ που την αποδέχεται και την εφαρμόζει. Αν αντίθετα, όπως επιχειρηματολογεί ο Neil Davidson, ο νεοφιλελευθερισμός είναι μια φάση της εξέλιξης του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος -όπως ήταν πριν οι Κεϋνσιανές πολιτικές - τότε οι ελίτ που τον επιβάλλουν, ακολουθούν μάλλον παρά διαμορφώνουν την πραγματικότητα - εξυπηρετώντας συγκεκριμένα ταξικά συμφέροντα φυσικά. Αυτό όμως δεν μπορεί να είναι δικαιολογία για την ανθρωπιστική καταστροφή, που αν δεν γίνεται για την διατήρηση μιας αποτυχημένης θεωρίας, γίνεται όμως για τη επιβίωση της ελίτ ενός χρεοκοπημένου οικονομικού συστήματος. Και στις δύο περιπτώσεις, η ελίτ είναι υπεύθυνη και εχθρός της πλειοψηφίας της ανθρωπότητας.

¹¹⁹ <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Neoliberalism&oldid=685207497>

¹²⁰ Μετά την εισβολή του 1974, την ώρα που στην Ευρώπη διαφαίνονταν το τέλος της "Χρυσής Εποχής", του Κράτους Πρόνοιας και της σοσιαλδημοκρατικής ταξικής συνεργασίας, στην Κύπρο τα πράγματα έπαιρναν μια φαινομενικά παράδοξη, αντίθετη με αυτή του υπόλοιπου Δυτικού καπιταλισμού πορεία. Το άρθρο των Financial Times της 7/4/2013, "*Η Κύπρος φτάνει στο τέρμα ενός μακρού και βρώμικου δρόμου*" ("*Cyprus reaches end of a long and sleazy road*", <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/39748f8a-9e01-11e2-bea1-00144feabdc0.html> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017) περιγράφει, από την εχθρική σκοπιά της δυτικής ελίτ αλλά με αρκετή ακρίβεια, μερικούς από τους λόγους αυτής της παραδοξότητας:

"Η 'Κύπρος πλούτισε από την ατυχία των γειτόνων. Η απόφαση της να βγάξει τα προς το ζην από ένα συγκεκριμένο είδος τραπεζικών δραστηριοτήτων διαμορφώθηκε από την διάλυση του Λιβάνου, της πρώην Γιουγκοσλαβίας και της Σοβιετικής Ένωσης"

Υπάρχουν και άλλοι λόγοι, όπως τα πετροδολάρια που η πετρελαϊκή κρίση του 1973 (https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=1973_oil_crisis&oldid=768749968) συσώρευσε στις πολιτικά φιλικές με την "αδέσμευτη" τότε Κυπριακή Δημοκρατία αραβικές χώρες. Αλλά ίσως ο πιο σημαντικός από όλους ήταν η μετά την Τουρκική εισβολή τιμωρία και πειθάρχηση της εργατικής τάξης που έγινε αντιληπτή ως προερχόμενη "απ' έξω", από την Τουρκία, και έτσι στήριξε αντί να φθείρει την ταξική συνεργασία. Έτσι οι ίδιες οι εξελίξεις στην περιοχή και τον κόσμο, ανάμεσα στις οποίες οι πολιτικές φιλελευθεροποίησης του τραπεζικού τομέα, έβαλαν την μετά το 1974 Κυπριακή Δημοκρατία σε μια δική της, αντίστροφη με το υπόλοιπο δυτικό καπιταλιστικό κόσμο, τροχιά. Γνωστά σε όσους έζησαν τη περίοδο τα χαρακτηριστικά της: "Οικονομικό θαύμα", πάνω από τρεις δεκαετίες σχεδόν

πλήρους απασχόλησης, baby boom, ταξική ειρήνη και τριμερής συνεργασία, βήματα προς ένα κράτος πρόνοιας αντί όπως αλλού προς το γκρέμισμα του, ένα Κομμουνιστικό Κόμμα που άνθιζε την ώρα που στον Δυτικό κόσμο τα υπόλοιπα μαραινόταν. Και πως τελικά η κρίση της ευρωζώνης έβαλε ξανά στην τροχιά του υπόλοιπου δυτικού κόσμου την Κυπριακή Δημοκρατία, με αποκορύφωμα τα γεγονότα που ακολούθησαν την ανάληψη της Προεδρίας από τον Αναστασιάδη.

¹²¹ Όπως έγραφε το 2009 η καθηγήτρια στο University of Innsbruck (Αυστρία) Claudia von Werlhof :

"Για πάνω από είκοσι χρόνια μας λένε ότι δεν υπάρχει εναλλακτική πρόταση στην νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση, και ότι στην πραγματικότητα δεν χρειάζεται να υπάρχει. Μας προβάλλουν ξανά και ξανά την ΤΙΝΑ "There Is No Alternative!" ("Δεν Υπάρχει Εναλλακτική Λύση!"). Η "σιδηρά κυρία" Margaret Thatcher ανήκε σε αυτούς που το έλεγαν και ξανάλεγαν ατέλειωτα"

<http://www.globalresearch.ca/neoliberal-globalization-is-there-an-alternative-to-plundering-the-earth/24403> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹²² Όπως ο πολιτικός επιστήμονας και αρθρογράφος Αντώνης Πολυδώρου

<http://cyprusnews.eu/antonis-polydorou/> στο άρθρο του "Το Brexit προκαλεί τρόμο" <https://politix.com.cy/article/to-brexite-prokali-tromo-ke-ochi-den-echi-na-kani-me-tin-ikonomia> τελευταία πρόσβαση 14/11/2017

¹²³ <http://www.xryshaygh.com/enimerosi/view/h-pagkosmia-apeilh-ths-pagkosmiopoihshs> τελευταία πρόσβαση 28/2/2016

¹²⁴ Ο Αναστασιάδης σε "διάγγελμα του με την ευκαιρία συμπλήρωσης 55 χρόνων από την ανακήρυξη και εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας" στην Αθήνα στις 01/10/2015

<http://www.nooz.gr/world/kurpiako-mi-viosimi-epilogi-mia-eterovarisi-lisi> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹²⁵ New Yorker 30/11/2015 "ISIS After Paris" <http://www.newyorker.com/magazine/2015/11/30/isis-after-paris> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017

¹²⁶ Βασίλης Ιωακεμίδης 30/10/2016 "Καθολικό κράτος πρόνοιας σε περίπτωση λύσης"

<http://dialogos.com.cy/blog/vasilis-ioakimidis-katholiko-kratos-pronias-se-periptosi-lisis/> τελευταία πρόσβαση 18/1/2017

¹²⁷ ΡΙΚ, Πρώτη Ενημέρωση 20/10/2016

¹²⁸ "The Seven States of the Former Yugoslavia: An Evaluation" <http://www.americanambassadors.org/publications/ambassadors-review/fall-2011/the-seven-states-of-the-former-yugoslavia-an-evaluation> τελευταία πρόσβαση 7/2/2017

και http://s3.amazonaws.com/caa-production/attachments/48/C_Pages40to45_Melody-Laurent.pdf?1366918849 τελευταία πρόσβαση 7/2/2017

¹²⁹ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Breakup_of_Yugoslavia&oldid=737907686

και [https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Yugoslav Wars&oldid=759898326](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Yugoslav_Wars&oldid=759898326)

130 <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Yugoslavia&oldid=716053999>

131 https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Breakup_of_Yugoslavia&oldid=737907686#Economic_collapse_and_the_international_climate

132 <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Yugoslavia&oldid=739532294>

133 Η διαδικασία άρχισε με τη κατάρρευση της ΕΣΣΔ το 1990, αλλά η όξυνση της οφείλεται στη παγκόσμια κρίση του 2008 και την εξέλιξη της σε Μακροχρόνια Βαθιά Ύφεση [Roberts M., 2016]

134 <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Euromaidan&oldid=763743385>

135 https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Ukraine%E2%80%93European_Union_relations&oldid=738176823

136 Δεκέμβρης 2008 "Ukraine: Request for Stand-by Arrangement December 2008 IMF Country Report No. 08/384" <http://www.imf.org/~media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/scr/2008/ cr08384.ashx> τελευταία πρόσβαση 11/4/2017

137 Durable Goods and the Business Cycle
<https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2010/sep/pdf/bu-0910-2.pdf> τελευταία πρόσβαση 13/4/2017

138 Ukraine: Request for Stand-by Arrangement IMF Country Report No. 08/384 December 2008,
<http://www.imf.org/~media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/scr/2008/ cr08384.ashx> τελευταία πρόσβαση 11/4/2017

139 Οκτ. 2012 "Ukraine Gas Pricing Policy, IMF Working Paper"
<https://www.imf.org/~media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/wp/2012/ wp12247.ashx> τελευταία πρόσβαση 11/4/2017

140 Kyiv's gas strategy: closer cooperation with Gazprom or a genuine diversification
Centre for Eastern Studies NUMBER 110 | 16.07.2013

https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_110.pdf τελευταία πρόσβαση 19/4/2017

141 Ukraine: Request for Stand-by Arrangement IMF Country Report No. 08/384
<http://www.imf.org/~media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/scr/2008/ cr08384.ashx> τελευταία πρόσβαση 11/4/2017

143 Οκτώβρης 2012 "IMF Working Paper Ukraine Gas Pricing Policy: Distributional Consequences of Tariff Increases" <https://www.imf.org/~media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/wp/2012/ wp12247.ashx> 20170411

144 https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Ukraine%E2%80%93IMF_relations&oldid=767862337

145 <https://mobile.nytimes.com/2013/11/23/world/europe/ukraine-blames-imf-for-collapse-of-accord-with-european-union.html> τελευταία πρόσβαση 28/4/2017

146 Ο υπουργός άμυνας της νέας κυβέρνησης ήταν μέλος του νεοναζιστικού SVOBODA
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Ihor_Tenyukh&oldid=739406113

¹⁴⁷ Απρίλης 2014, "IMF Country Report No. 14/106 UKRAINE" <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14106.pdf> τελευταία πρόσβαση 11/4/2017

¹⁴⁸ "European commission against racism and intolerance report. ANNUAL REPORT ON ECRI'S ACTIVITIES covering the period from 1 January to 31 December 2011"

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/Annual_Reports/Annual%20report%202011.pdf τελευταία πρόσβαση 17/2/2016

¹⁴⁹ <https://www.theguardian.com/uk-news/2014/oct/27/swamped-and-riddled-toxic-phrases-wreck-politics-immigration-michael-fallon> τελευταία πρόσβαση 30/5/2017

¹⁵⁰ Γιώργος Πήττας 30/5/2015 "Τουρκόσποροι - Λυσοφοβικοί - Νενέκοι - Απορριπτικοί"

<http://tvxs.gr/news/egrapsan-eipan/toyrkosporoi-lysofobikoi-nenekoi-aporriptikoi> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017

¹⁵¹ εφημερίδα Σημερινή, "Συνέντευξη Γιώργου Λιλλήκα εφ' όλης της ύλης" 15.12.2015

<http://www.sigmalive.com/news/politics/292466/syentefksi-giorgou-lillika-ef-olis-tis-ylis> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹⁵² "Ομήρου: Θέλουμε λύση του κυπριακού που θα αντέξει στο χρόνο" εφ. Έθνος, 21/1/2016

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=64318916> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹⁵³ ΡΙΚ 28/8/2016

<http://riknews.com.cy/index.php/news/politiki/item/39112-o-arxiepiskopos-kyprou-kalese-ton-ptd-na-einai-prosektikos-sti-nea-fasi-synomilion> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹⁵⁴ <http://dialogos.com.cy/blog/gia-efthigrammismena-astra-milise-o-einte/> τελευταία πρόσβαση 16/2/2017

¹⁵⁵ Δηλώσεις Άντρου Κυπριανού στις 14/7/2016. Δες <http://offsite.com.cy/ine-keros-na-stamatisi-i-schizofrenia-tis-kivernisis-anastasiadi-dafnostefanonoun-aftous-pou-eferan-tin-katastrofi/> τελευταία πρόσβαση 6/10/2016

¹⁵⁶

<https://www.google.com.cy/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://disy.org.cy/oldsite/%25E2%25E5%25E6%25F4/www.disy.org.cy/images/public/misc/diak1.doc&ved=0ahUKEwjducqmmqjPAhUHVhQKHVOnAm0QFggfMAE&usg=AFQjCNFvFMtWLqcwveniDxZAGbuLZ9nWR> τελευταία πρόσβαση 2/10/2016

¹⁵⁷ βλ έπε <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Paeonius&oldid=734942847> "Η Νίκη του Παιονίου στήθηκε λίγα χρόνια μετά την ήττα των Σπαρτιατών από τους συμμάχους των Αθηναίων ... το 425 π.Χ. Η τοποθέτηση του αγάλματος στην Ολυμπία, που θεωρούνταν έδαφος της Σπάρτης, ερμηνεύεται συνήθως από τους μελετητές ως μια εσκεμμένη πράξη επιβεβαίωσης της κυριαρχίας τους. "

¹⁵⁸ <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Janus&oldid=739821108>

¹⁵⁹ Όπως η β

¹⁶⁰ <http://kartesios.com/?p=38281> τελευταία πρόσβαση 6/10/2016

(το χειροκρότημα, τα κουστούμια και τις τουαλέτες του δείπνου τα θυμάμαι από το Κεντρικό Δελτίο του ΡΙΚ.)

¹⁶¹ "ΠτΔ - Ακιντζί: Πολλαπλά τα οικονομικά οφέλη της λύσης" SigmaLive 8/7/2015

<http://www.sigmalive.com/news/kypriako/247920/ptd-akintzi-pollapla-ta-oikonomika-ofeli-tis-lysis>
τελευταία πρόσβαση 16/1/2017

¹⁶² Michael Roberts "The Long Depression" σελ. 1. Haymarket Books, 2016

<https://www.haymarketbooks.org/books/693-the-long-depression> τελευταία πρόσβαση 7/5/2017

Επίσης από το ίδιο το LSE <http://www.lse.ac.uk/website->

<archive/newsAndMedia/news/archives/2009/07/LetterToQueen2.aspx> τελευταία πρόσβαση 30/4/2017

¹⁶³ <http://www.imf.org/external/np/tr/2010/tr061710.htm> τελευταία πρόσβαση 11/4/2017

¹⁶⁴ Δελτίο Τύπου της 15/7/2011 της Marfin Popular Bank, και Ανακοίνωση της 15/7/2011 της Τράπεζας Κύπρου.

¹⁶⁵ <http://www.bbc.com/news/business-29643612> τελευταία πρόσβαση 3/4/2017, και

<http://www.the-american-interest.com/2016/04/11/the-other-hydrocarbon-price-crash/> τελευταία πρόσβαση 3/4/2017

¹⁶⁶ http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/Hydrocarbon_Developments_in_the_Eastern_Mediterranean_web_0801.pdf τελευταία πρόσβαση 3/4/2017

¹⁶⁷ Ο οικονομολόγος Michael Roberts χρησιμοποιεί τον όρο Long Depression - Μακροχρόνια Βαθιά Ύφεση, για την περίοδο από το 2009 και μετά, και περιγράφει τα χαρακτηριστικά της περιόδου στο [Roberts M., 2016]

¹⁶⁸ <http://isi.org.uk/the-internationalist-case-against-the-european-union/> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017

¹⁶⁹ <https://youtu.be/ZDDeIidSNAY>

¹⁷⁰ "Μαζί στο ΡΙΚ" της 8/11/2016, με την Ελίτα Μιχαλίδου. Ο Δρ. Χάρης Ψάλτης, επίκουρος καθηγητής κοινωνικής και αναπτυξιακής ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, παρουσιάζει αποτελέσματα ερευνών.

<https://youtu.be/p7FY14rI6cM>

¹⁷¹ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Social_identity_theory&oldid=764825467

και <http://www.simplypsychology.org/social-identity-theory.html> τελευταία πρόσβαση 12/2/2017

¹⁷² Πολιτικές ταυτότητας "Η τάση των ανθρώπων μιας συγκεκριμένης θρησκείας, φυλής, κοινωνικής προέλευσης κλπ να δημιουργούν αποκλειστικές πολιτικές συμμαχίες, και να απομακρύνονται από τις παραδοσιακές, μη αποκλειστικές κομματικές πολιτικές"

(https://en.oxforddictionaries.com/definition/identity_politics τελευταία πρόσβαση 17/2/2017)

¹⁷³ <http://isi.org.uk/can-we-combine-intersectionality-with-marxism/> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017

174 <http://www.commondreams.org/views/2015/06/15/jenner-dolezal-one-trans-good-other-not-so-much> τελευταία πρόσβαση 16/11/2016

175 <http://www.disy.org.cy/index.php?id=1498>

τελευταία πρόσβαση 2/2/2017

¹⁷⁶ Δεν είναι εύκολη η διάκριση του αιτίου από το αποτέλεσμα σε τέτοιες περιπτώσεις. Για παράδειγμα η συχνότερη επαφή μπορεί να είναι το αποτέλεσμα παρά το αίτιο, και να οφείλεται στην επιδίωξη της επειδή ήδη υπάρχει η φιλική στάση για ιδεολογικούς και πολιτικούς λόγους. Η αύξηση των ποσοστών θετικής στάσης μετά το άνοιγμα των οδοφραγμάτων επιτρέπει την υπόθεση, που τονίστηκε ιδιαίτερα στην εκπομπή, πως η επαφή είναι η αιτία, προκαλεί την αύξηση των ποσοστών θετικής στάσης προς την άλλη κοινότητα. Ωστόσο υπάρχουν και άλλα σημαντικά γεγονότα εκείνης της περιόδου που συνέτειναν σε αυτές τις αλλαγές στην στάση τουρκοκυπρίων και ελληνοκυπρίων.

¹⁷⁷ "Bosnia's Mixed Marriages Bear Special Burden" 8/9/1996 Chicago Tribune:

"Στο παρελθόν στην πρώην Γιουγκοσλαβία η ιδέα ότι ένας "μικτός γάμος" θα προκαλούσε προβλήματα σε κάποιους θα έμοιαζε τραβηγμένη από τα μαλλιά. Πράγματι, σύμφωνα με την απογραφή του 1991 ένας στους πέντε γάμους ήταν ανάμεσα σε μέλη διαφορετικών εθνοτικών ομάδων. Το ποσοστό μικτών γάμων ήταν υψηλότερο στο Σαράγιεβο - 34.1 στους εκατό."

http://articles.chicagotribune.com/1996-09-08/news/9609080294_1_banja-luka-bosnian-serb-serb-authorities τελευταία πρόσβαση 8/2/2017

Αντίθετα "οι μικτοί γάμοι στην Κύπρο είναι ακόμα τόσο λίγοι που μετριοούνται στα δάχτυλα." κατά τον Σενέρ Λεβέντ <https://politix.com.cy/article/vravio-stous-miktous-gamous--tou-sener-levent> τελευταία πρόσβαση 8/2/2017

¹⁷⁸ Το άρθρο [Psaltis C. et al, 2016] αρχικά γράφει για τους προερχόμενους από την Τουρκία κάτοικους της βόρειας Κύπρου ότι "οι Ελληνοκύπριοι αναφέρονται σε αυτούς με την ονομασία 'έποικοι' και οι Τουρκοκύπριοι 'μετανάστες'". Μετά αφού αναφέρεται μερικές φορές σε αυτούς ως "έποικοι/μετανάστες", όπως απαιτεί η επιστημονική αντικειμενικότητα, στη συνέχεια τους αποκαλεί επανειλημμένα απλά 'έποικους'.

¹⁷⁹ Για τη χρήση του όρου "ιδεαλιστικός" σε αυτό το κείμενο δεξ για παράδειγμα τη πρώτη παράγραφο του "Marx's Historical Materialism" του Erich Fromm, 1961 εδώ <https://www.marxists.org/archive/fromm/works/1961/man/ch02.htm> τελευταία πρόσβαση 8/2/2017

¹⁸⁰ Το άρθρο αναφέρεται σε "πολιτικές ελίτ", όχι σε οικονομικές ή οικονομικό-πολιτικές ελίτ. Είναι χαρακτηριστικό ακόμα και των πιο προοδευτικών φιλελεύθερων δεξιών να αφήνουν την επιχειρηματική ελίτ απ' έξω και να ρίχνουν τους προβολείς σε "πολιτικές ελίτ" ως αυτές να υπάρχουν ανεξάρτητα από το μεγάλο κεφάλαιο. Είναι ενδιαφέρουσα η ομοιότητα με το άλλο άκρο του πολιτικού φάσματος της δεξιάς. Στην τελετή ανακήρυξης του ο Donald Trump απευθύνεται στους Αμερικανούς εργάτες, και ο δισεκατομμυριούχος μεγαλοεπιχειρηματίας τους λέει πως το προνομιούχο εχθρικό κατεστημένο τους είναι οι "πολιτικοί της Ουάσιγκτον":

"Σήμερα... μεταβιβάζουμε την εξουσία από την Ουάσιγκτον και την ξαναδίνουμε σε εσάς, τον Αμερικάνικο Λαό... Για πάρα πολλά χρόνια μια μικρή ομάδα στη πρωτεύουσα της χώρας μας καρπώθηκε τις ανταμοιβές της κυβέρνησης ενώ ο λαός φορτώνονταν το κόστος. Η Ουάσιγκτον ανθούσε... αλλά ο λαός δεν μοιράζονταν τα πλούτη της. Οι πολιτικοί ευημερούσαν αλλά οι εργασίες

έφυγαν από τη χώρα, και τα εργοστάσια έκλεισαν.."

<http://edition.cnn.com/2017/01/20/politics/trump-inaugural-address/> τελευταία πρόσβαση 9/2/2017

¹⁸¹ Ακόμα καλύτερα θα ήταν να προέτρεπε για επαφή και με τους εργαζόμενους "έποικους/μετανάστες", αλλά ο Χ. Ψάλτης δεν φτάνει ως εκεί. Αντίθετα η ασυνέπεια στη χρήση των όρων έποικος/μετανάστης και η χρήση εκφράσεων όπως οι "έποικοι καταβροχθίζουν-engulfing", με κάνει να υποψιάζομαι πως πίσω από την επιστημονική αντικειμενικότητα κρύβεται μια σίγουρα πολύ καλύτερη, προτιμότερη και πιο φωτισμένη από τον παραδοσιακό ελληνικό εθνικισμό, αλλά πάλι εθνικότερη, και για αυτό δυνάμει επικίνδυνη, προκατάληψη: Κύπριοι (ως μια πιθανή και επιθυμητή νέα συμβολική εθνότητα) εναντίον Τούρκων.

¹⁸² Karl Marx. The German Ideology. 1845 <https://www.marxists.org/archive/marx/works/1845/german-ideology/ch01a.htm> τελευταία πρόσβαση 20161126

¹⁸³ "Ο Turgut Özal ήταν Πρόεδρος της Τουρκίας από το 1989 ως το 1993. Προηγούμενος υπηρέτησε ως ... Πρωθυπουργός ... από το 1983 ως το 1989"

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Turgut_%C3%96zal&oldid=750248826

¹⁸⁴ Ταυτόχρονα η ελληνοκυπριακή ελίτ αποσιωπάει για ευνόητους λόγους την ταξική προσέγγιση της τουρκοκυπριακής αριστεράς με τους έποικους/μετανάστες, και τη σύγκρουση τους με την τουρκοκυπριακή και την Τουρκική δεξιά ελίτ, όπως αυτή αποτυπώθηκε σε κομματικές συνεργασίες.

¹⁸⁵ "Ο Τούρκος πρωθυπουργός αποκάλυψε τους τ/κ "Αναγιωτούς" ... Σε στιγμές έξαρσης ο Ερντογάν διερωτήθηκε "ποιοι είναι αυτοί [τα πλήθη που διαδήλωναν]. Ποιοί νομίζετε ότι είστε? ... Αυτοί που ταΐζονται από τη χώρα μας, είναι επόμενο να την ακολουθούν"

Από τη "2η Ανάγνωση" 1 Μαρτίου 2015

"Επετειακό: 4 Χρόνια από τις μεγαλειώδεις διαδηλώσεις Κοινοτικής Ύπαρξης στην τουρκοκυπριακή κοινότητα" <http://2ha-cy.blogspot.com.cy/2015/03/4.html> τελευταία πρόσβαση 22/2/2017

¹⁸⁶ <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Unemployment&oldid=750676880>

¹⁸⁷ <https://ywcavan.org/blog/2015/11/how-cope-unemployment-uncertainty> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017. Η αδελφή της οργάνωση στην Ελλάδα είναι η πολύ γνωστή από παλιά Χριστιανική Ένωση Νεανίδων-ΧΕΝ, βλέπε <http://xen-athinon.gr/> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017

¹⁸⁸ Δες για παράδειγμα στη διακήρυξη του ΔΗΣΥ για την Εργατική Πρωτομαγιά του 2015 "Ο Δημοκρατικός Συναγερμός [είναι] κόμμα πλουραλιστικό και πολυταξικό..." <http://www.disy.org.cy/index.php?id=3176> τελευταία πρόσβαση 20161130,

¹⁸⁹ Σε αυτό αναφέρονται οι σοβινιστές με το γνωστό κλισέ "Η ευμάρεια... έκαμψε το αγωνιστικό φρόνημα του λαού", για παράδειγμα στο

<http://pnoilaou.org/%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%BB%CF%8D%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CF%85%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CF%8D.html> τελευταία πρόσβαση 18/2/2017

¹⁹⁰ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Civic_nationalism&oldid=751081589 και

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Constitutional_patriotism&oldid=748808976

¹⁹¹ <http://imdb.com/rig/share/title/title/tt3682448/> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017

¹⁹² https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=American_Dream&oldid=767486517

¹⁹³ <http://www.cna.org.cy/webnews.asp?a=ab0fe9287077499ea0f6ef954fbc4007>

τελευταία πρόσβαση 4/11/2016

και <http://www.philenews.com/el-gr/koinonia-eidiseis/160/316479/vraveio-evropaiou-politi-ston-sener-eltzil-kai-to-lykeio-ap-louka-kolossiου> τελευταία πρόσβαση 20161130

¹⁹⁴ Η "κοινωνική συνοχή" είναι ένας σχετικά νέος και αρκετά ασαφής ως πονηρός πολιτικά όρος, που σημαίνει διαφορετικά πράγματα ανάλογα ποιος τον χρησιμοποιεί. Δεν θα επεκταθώ άλλο εδώ, πάντως είναι φανερό ότι το κείμενο του Φόρουμ εννοεί με αυτόν τον όρο την φιλική διάθεση συνεργασίας και ενότητας ανάμεσα στους απλούς ανθρώπους των διαφόρων εθνικοτήτων-θρησκειών στην μελλοντική Ομόσπονδη Κύπρο.

¹⁹⁵ Ν. Αναστασιάδης στην Διακαναλική της 4/11/2016

http://www.newsit.com.cy/default.php?pname=Article&art_id=204565&catid=9 τελευταία πρόσβαση 4/11/2016

¹⁹⁶ <http://www.enikos.gr/politics/407866,O-Paylopoylos-ston-Anastasiadh-Ameristh-h-symparastash-mas-sto-Kypriako.html> τελευταία πρόσβαση 21/12/2016

¹⁹⁷ http://www.newsit.com.cy/default.php?pname=Article&art_id=204666&catid=9 τελευταία πρόσβαση 8/11/2016

¹⁹⁸ <http://archive.philenews.com/el-gr/top-stories/885/336029/synomilies-gia-to-kypriako-kryfa-veto-aro-akintzi> τελευταία πρόσβαση 30/4/2017

Τώρα οι επιτροπές κεφαλαιαγοράς και προστασίας ανταγωνισμού είναι 5μελείς. Για να υπάρχει αναλογία 2:1 και να μην είναι ζυγός ο αριθμός των μελών - που θα οδηγεί σε αδιέξοδα - θα έχουν μίνιμουμ 9 μέλη.

¹⁹⁹ SigmaLive 18/4/2017: "τους χωρίζουν... βέτο και 4 ελευθερίες"

<http://www.sigmalive.com/simerini/politics/422861/tous-xorizoun-veto-kai-4-elftheries> τελευταία πρόσβαση 30/4/2017

²⁰⁰ Πρέπει να αναλυθεί η απάτη στην οποία στηρίζεται η προώθηση της "κοινωνικής πρόνοιας" της δεξιάς μέσα από τη λεγόμενη "στόχευση". Η δεξιά κρύβει επιμελώς την ύπαρξη της αντίθετης με την στόχευση και κυρίαρχης πριν 3-4 δεκαετίες στο Δυτικό κόσμο πολιτικής της "καθολικότητας", πιο γνωστής με το αγγλικό όρο "universalism".

Για την ώρα ακολουθούν μερικοί σύνδεσμοι για τον αναγνώστη που ενδιαφέρεται:

"Ζ. Αιμιλιανίδου: Η κοινωνική σύνταξη δεν καταργείται, απλώς στοχεύεται – Με "αντάρτικο" απειλούν οι Συντεχνίες" (18/1/2014)

www.newsit.com.cy/default.php?pname=Article&art_id=125474&catid=31 τελευταία πρόσβαση 14/12/2016

"Υπέρ της στόχευσης στην κοινωνική σύνταξη" του Αβέρωφ Νεοφύτου, 20/01/2014

<http://www.sigmalive.com/news/local/93217/a-neofytou-yper-tis-stoxefsis-stin-koinoniki-syntaksi> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017

Δες επίσης για μια αριστερή κριτική σε αυτά το άρθρο της Νίκης Κουλέρμου "Ελεήστε τους φτωχούς" στη Χαραυγή της 6/10/2016 <http://dialogos.com.cy/haravgi/wp-content/uploads/sites/3/2016/10/20161006.pdf> τελευταία πρόσβαση 21/12/2016

Για μια σύγκριση "καθολικότητας" και "στόχευσης - εισοδηματικών κριτηρίων"δες για παράδειγμα αυτό: http://classonline.org.uk/docs/2013_Policy_Paper_-_The_case_for_universalism.pdf

τελευταία πρόσβαση 13/12/2017

²⁰¹ Εκτός από τον εθελοντισμό αυτών που δεν έχουν ανάγκη να εργαστούν υπάρχει και ο δίδην "εθελοντισμός" της απλήρωτης εργασίας για την απόκτηση εργασιακής πείρας, που γίνεται με την ελπίδα αύξησης των ελάχιστων ή ανύπαρκτων στις μέρες μας ευκαιριών εργοδότησης. Δες για παράδειγμα την αναφορά κειμένου του Πανεπιστημίου Κύπρου για την απόκτηση "εργασιακής εμπειρίας... ακόμα και με εθελοντισμό" <https://www.ucy.ac.cy/career/el/career-planning/working-experience> τελευταία πρόσβαση 23/1/2017

Είναι μαύρη ειρωνεία ότι στη πράξη το αποτέλεσμα του εθελοντισμού, πραγματικού ή από ανάγκη, είναι η επιδείνωση της ανεργίας και των τραγικών της αποτελεσμάτων.

²⁰² <https://youtu.be/z4dbdgi9F5I>

²⁰³

Δες το στο <https://youtu.be/z4dbdgi9F5I>

Ακόμα αντιγράφω μεγάλο μέρος αυτής της ανούσιας πολυλογίας, που δεν οφείλεται σε πνευματική ανεπάρκεια του Υπουργού Οικονομικών, αλλά στην προσπάθεια του να "πει χωρίς να το πει" ότι η διαφωνία με την τουρκοκυπριακή διαπραγματευτική ομάδα αφορά την νομική ενσωμάτωση στη λύση της καθόλου δημοφιλούς λιτότητας.

[Γάρης Ποταμίτης] *υπάρχει έλλειμμα στο διάλογο για τα οικονομικά των τραπεζών στα κατεχόμενα..*

[Χ. Γεωργιάδης] *Δεν είναι μόνο αυτό, ε; Να υπογραμμίσω πως δεν είναι μόνο αυτό.... όσο δεν με βρίσκει σύμφωνο η πολιτική της στείρας άρνησης απλώς να λέμε όχι σε όλα, με τον ίδιο τρόπο θεωρώ ότι δεν εξυπηρετούμε το εθνικό συμφέρον με προσεγγίσεις πολιτικές που θέλουν να κρύβουν κάτω από το χαλί αντικειμενικές δυσκολίες... ότι αν είμαστε θετικοί στο διάλογο, αν εκφράζουμε τη θετική μας στάση μέσω των κοινωνικών δικτύων, αν πηγαίνουμε στις συναυλίες επαναπροσεγγιστικές ότι είναι αρκετό και μπορεί έτσι να λυθεί το Κυπριακό. Και αυτό σχετίζεται και με τα οικονομικά... πιστεύω πολύ έντονα στην Κληριδική παράδοση και την Κληριδική προσέγγιση σε σχέση με τη διαχείριση των εθνικών ζητημάτων ... και όχι στις επιλογές είτε της άρνησης είτε του εφησυχασμού και της ατολμίας ουσιαστικά να αντιμετωπίσουμε τις πραγματικές δυσκολίες και αυτό αφορά και στην όποια προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού με πολύ συγκεκριμένο και αποφασιστικό τρόπο να αγγίξει και να ρυθμίσει και τα ζητήματα της οικονομίας. Είναι ανεύθυνο... εξίσου ανεύθυνο με όσους διακατέχονται από τη στείρα άρνηση ... είναι εξίσου ανεύθυνο να θεωρούμε πως τα οικονομικά ζητήματα και οι οικονομικές πτυχές της λύσης είναι είτε εύκολες είτε δευτερεύοντα ζητήματα τα οποία μπορούμε να αφήσουμε στην άκρη. Αν δεν τα αντιμετωπίσουμε αποφασιστικά, και αυτό είναι ένα μήνυμα το οποίο στέλνω προς τους τ/κ πρώτα και κύρια, είναι η ευημερία και η προοπτική της επανενωμένης χώρας που θα διακυβευτεί αν δεν φροντίσουμε μέσα απ' τη διαπραγμάτευση και οδεύοντας προς μια συμφωνία να έχουν όλα τα ζητήματα ρυθμιστεί με ένα τρόπο σωστό, αποτελεσματικό ούτως ώστε η οικονομία να δουλέψει, δεν*

μπορώ να το περιγράψω πιο απλά, να δουλέψει, να μη οδηγηθεί σε αδιέξοδο... γι αυτό επιμένουμε και δεν είναι μια αδικαιολόγητη εμμονή ότι πρέπει να τα αγγίζουμε αυτά τα ζητήματα"

²⁰⁴ στο οποίο ο Ν. Μούδουρος γράφει για την στάση του "Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης" του Ερντογάν πως "η τουρκοκυπριακή κοινότητα επανέρχεται στη Τουρκία ως ... ένα "αντικείμενο νεοφιλελεύθερου εκσυγχρονισμού", ...υπάρχει μια συνολική επίθεση σε αυτό που επικράτησε να ονομάζεται "τουρκοκυπριακό κάστρο", δηλαδή ο δημόσιος τομέας"

²⁰⁵ Βλέπε για παράδειγμα <http://dialogos.com.cy/blog/kini-agonis-i-megali-apergia-ton-metallorichon-tou-1948/> τελευταία πρόσβαση 17/2/2017, και την αναφορά στην "Ιστορία ΚΚΚ – ΑΚΕΛ" (<https://www.akel.org.cy/ιστορία-κκκ-ακελ/> τελευταία πρόσβαση 21/2/2017) ότι "Στα 88 χρόνια της ζωής και της δράσης του το Κόμμα μας αγωνίστηκε και πρόσφερε πολλά για κοινή πάλη Ε/κυπρίων και Τ/κυπρίων"

²⁰⁶ "Το Κόμμα Εθνικής Ενότητας (στα Τουρκικά: *Ulusal Birlik Partisi, UBP*) είναι ένα εθνικιστικό και συντηρητικό πολιτικό κόμμα στη Βόρεια Κύπρο. Ιδρύθηκε στις 11 Οκτώβρη 1975 από τον Ραούφ Ντενκτάς"

[https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=National_Unity_Party_\(Northern_Cyprus\)&oldid=737113692](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=National_Unity_Party_(Northern_Cyprus)&oldid=737113692)

²⁰⁷ "Συνάντηση με Τ/Κ Κόμμα Εθνικής Ενότητας 15 Δεκέμβρη 2015

Δηλώσεις Προέδρου Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Αβέρωφ Νεοφύτου, μετά από συνάντηση αντιπροσωπείας του ΔΗΣΥ με το Τουρκοκυπριακό Κόμμα Εθνικής Ενότητας (UBP)"

<http://www.averof.org.cy/index.php?id=632>. τελευταία πρόσβαση 27/11/2016

²⁰⁸ https://en.wikiquote.org/w/index.php?title=Niels_Bohr&oldid=2224227

²⁰⁹ βλέπε άρθρο της Καμτσίδου Ιφιγένειας, αναπληρώτριας καθηγήτριας στο Τμήμα Νομικής - του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου "Συνταγματική αναθεώρηση: προς την τυποποίηση ενός πατερναλιστικού νεοφιλελευθερισμού", στα Ενθέματα, Ιανουάριος 2007

<http://law-constitution.web.auth.gr/kamtsidou/2013/06/28/%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B8%CE%B5%CF%8E%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%85%CF%80/>

τελευταία πρόσβαση 4/11/2016

²¹⁰ Céline Cantat "The ideology of Europeanism and Europe's migrant other" ISJ Issue 152

<http://isj.org.uk/the-ideology-of-europeanism-and-europes-migrant-other/> τελευταία πρόσβαση 17/11/2016

Για περισσότερα σχετικά με την αντίδραση των Ευρωπαίων πολιτών στην λιτότητα και την ευρωελίτ βλέπε για παράδειγμα το "From Maastricht to the Fiscal Treaty. An interview with Susan George" της 8/3/2012

<https://www.tni.org/en/article/rise-of-neoliberal-and-undemocratic-europe> τελευταία πρόσβαση 2/12/2016

²¹¹ Όπως το ΚΚΕ που τον Ιούλη του 2015 καλούσε "τον λαό να ψηφίσει στην κάλπη "Όχι στην πρόταση των ΕΕ-ΔΝΤ-ΕΚΤ - Όχι στην πρόταση της κυβέρνησης - Αποδέσμευση από την ΕΕ, με το λαό στην εξουσία". (29/6/2015 "Με δική του πρόταση θα συμμετέχει το ΚΚΕ στο δημοψήφισμα"

<http://www.protothema.gr/politics/article/488931/koutsoubas-to-kke-tha-summetehei-sto-dimopsifisma-me-diki-tou-protasi/>τελευταία πρόσβαση 16/2/2017)

²¹² Τι άλλο εννοούσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος όταν αναφέρθηκε στη "δέσμευση των Ηνωμένων Πολιτειών ... σε μία λύση του κυπριακού προβλήματος, η οποία θα έχει καταλυτική επίδραση όχι μόνο στην Κύπρο, αλλά και στην περιφερειακή σταθερότητα." <http://dialogos.com.cy/blog/katalitis-periferiakis-statherotitas-tha-ine-i-lisi/> τελευταία πρόσβαση 26/3/2017